

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Diplomová práce

Specifika hospodaření obcí v suburbánních oblastech

Vypracovala: Bc. Marta Foltinová
Vedoucí práce: doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.

České Budějovice 2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Marta FOLTINOVÁ**
Osobní číslo: **E17485**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Specifika hospodaření obcí v sub-urbánních oblastech**
Zadávací katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Zásady pro vypracování:

Cíl práce:

Sub-urbanizace je složitým jevem, který nevyhnutelně ovlivňuje hospodaření obcí a měst. Cílem práce je definovat dopady sub-urbanizace na rozpočty obcí a měst.

Rámcová osnova:

1. Sub-urbanizace. Její vymezení. Vývoj a stav v ČR.
2. Rozpočty měst a obcí v ČR. Vymezení teoretických dopadů sub-urbanizace na příjmy a výdaje obcí a měst.
3. Analýza rozpočtů vybraného vzorku obcí a měst s různou mírou sub-urbanizace s cílem potvrdit/vyvrátit dopady sub-urbanizace na obecní a městské rozpočty.

Zdrojem dat bude databáze ARIS, ÚFIS a Monitor Ministerstva financí ČR.

Rozsah grafických prací: **Dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **50-60 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

1. **JÍLEK, M. (2008).** *Fiskální decentralizace, teorie a empirie.* Praha: ASPI-Wolters Kluwer.
2. **PEKOVÁ, J. (2011).** *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR.* Praha: Wolters Kluwer.
3. **PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. (2012).** *Veřejný sektor - řízení a financování.* Praha Wolters Kluwer.
4. **PROVAZNÍKOVÁ, R. (2015).** *Financování měst, obcí a regionů, teorie a praxe.* 3. vyd., Praha: Grada Publishing.
5. **MACEŠKOVÁ, M., OUŘEDNÍČEK, M. (2008).** *Dopad sub-urbanizace na daňové příjmy obcí.* *Obec a finance*, 13 (1), s. 28-29.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.**

Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce: **1. února 2018**

Termín odevzdání diplomové práce: **13. dubna 2019**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. února 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci na téma Specifika hospodaření obcí v suburbánních oblastech jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 30. 04. 2020

.....

Bc. Marta Foltinová

Poděkování

Velmi ráda bych poděkovala doc. Ing. Milanovi Jílkovi, Ph.D. za odborné vedení při psaní diplomové práce, užitečné a cenné rady, vstřícnost a čas, který mi ochotně věnoval a tím velmi napomohl ke vzniku této práce.

Obsah

1 Úvod	3
2 Literární rešerše.....	5
2.1 <i>Suburbanizace.....</i>	5
2.1.1 Vymezení pojmu suburbanizace	5
2.1.2 Pojem satelitní městečka.....	8
2.1.3 Pojem urban sprawl	9
2.2 <i>Vývoj suburbanizace a její stav v České republice .....</i>	10
2.2.1 Případová studie – Kodetka	12
2.2.2 Případová studie – Staré Hodějovice	13
2.3 <i>Charakteristika územní samosprávy v České republice .....</i>	13
2.3.1 Obce v České republice	14
2.3.2 Orgány obcí a jejich činnost	16
2.4 <i>Rozpočty měst a obcí v České republice .....</i>	18
2.4.1 Rozpočet a rozpočtový proces	18
2.4.2 Územní rozpočet	19
2.4.3 Příjmová strana územního rozpočtu	21
2.4.4 Daňové příjmy a rozpočtové určení daní	24
2.4.5 Výdajová strana územního rozpočtu.....	27
2.5 <i>Teoretické dopady suburbanizace na příjmy a výdaje obcí a měst .....</i>	28
3 Metodika	31
3.1 <i>Cíl práce .....</i>	31
3.2 <i>Hypotézy.....</i>	31
3.3 <i>Metodika výběru obcí a měst .....</i>	32
3.4 <i>Analyzovaná data.....</i>	34
3.5 <i>Způsoby provedení rozboru a porovnání.....</i>	35
4 Analýza obcí s různou mírou suburbanizace dle počtu obyvatel	36

4.1 Vymezení jednotlivých kategorií obcí	36
4.2 Analýza skupin obcí na základě vývoje počtu obyvatel	40
5 Analýza příjmů	44
5.1 Analýza daňových příjmů.....	48
5.1.1 Kritérium počtu dětí a žáků pro sdílení daňových příjmů	51
5.1.2 Kritérium koeficientů postupných přechodů pro sdílení daňových příjmů ...	55
5.1.3 Daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti dle počtu zaměstnanců v obci	56
5.1.4 Daň z nemovitých věcí	60
5.1.5 Místní poplatky z vybraných činností a služeb.....	62
5.2 Analýza nedaňových příjmů.....	68
5.3 Analýza kapitálových příjmů	70
5.4 Analýza přijatých transferů	72
6 Analýza výdajů.....	74
6.1 Analýza běžných výdajů.....	76
6.2 Analýza kapitálových výdajů	78
6.3 Vybrané výdaje obecních rozpočtů.....	79
6.3.1 Kultura	79
6.3.2 Sportovní zařízení ve vlastnictví obce	80
6.3.3 Veřejné osvětlení	82
7 Zhodnocení hypotéz.....	84
8 Závěr	87
I. Summary and keywords	91
II. Seznam použitých zdrojů	
III. Seznam grafů, obrázků a tabulek	

1 Úvod

Proces suburbanizace je velmi složitým jevem, na který lze pohlížet z různých úhlů, jelikož problematika spojená s tímto jevem se prolíná v odlišných oblastech, ve kterých by se hledala souvislost při neznalosti problematiky spojené s procesem suburbanizace jen těžko.

Odborníci po celém světě se zabývají dopady suburbanizace, které jsou zejména geografické, sociální a ekonomické. Celosvětově je proces suburbanizace asi nejvíce podroben zájmu z hlediska geografického, jelikož právě důsledky v přeměně krajiny jsou nejvýraznější a často negativního směru.

Záměrem této diplomové práce je zaměřit se na dopady ekonomické, tedy na to, jak se proces suburbanizace promítá do hospodaření obcí, tedy do příjmové a výdajové stránky obecních rozpočtů. Jelikož právě dopadům ekonomickým je pozornost ze strany odborníků věnována na základě dostupné literatury nejméně, a v rámci procesu suburbanizace nelze opomenout prolínání všech oblastí do kterých se proces suburbanizace promítá, je v literární rešerši popsán proces suburbanizace komplexně. Je tedy vysvětlen pojem suburbanizace jako takový, její vývoj a stav v České republice, dále základní pojmy, se kterými je proces suburbanizace spojený jako je satelitní městečko či urban sprawl. Pozornost je zaměřena na suburbanizaci jako součást obecnějšího urbanizačního procesu, a je vysvětlen rozdíl mezi komerční a rezidenční suburbanizací. Dále je uvedena charakteristika územní samosprávy a rozpočtů měst a obcí. Vymezené jsou také teoretické dopady procesu suburbanizace.

Praktická část se zabývá zjištěním, jakým způsobem se proces suburbanizace projevuje v příjmových a výdajových stránkách rozpočtů, a to konkrétně v Jihočeském kraji. Z širokého procesu suburbanizace je zkoumaná suburbanizace rezidenční. Analýze je podrobena časová řada od roku 2010 do roku 2018. Všechny potřebná data pro účely analýzy, jsou dostupná online ve veřejných databázích. Před provedením samotné analýzy jednotlivých skupin příjmů a výdajů, bylo potřeba vymezit oblasti, které jsou procesem suburbanizace zasaženy. Pro účely analýzy byly použity data ze specializované mapy rezidenční suburbanizace vytvořené Urbánní a regionální laboratoří. Z této mapy byla získána data o suburbánních zónách tedy o obcích, které jsou různou mírou zasaženy procesem suburbanizace a Jádrových městech v Jihočeském kraji.

S obcemi bylo podle intenzity probíhající suburbanizace pracováno dále jako s celkem a spolu s Jádrovými městy byly podrobeny analýze rozpočtů s cílem zjistit dopady suburbanizace a odlišnosti v jednotlivých skupinách obcí. Z hlediska rozpočtů je pozornost zaměřena především k příjmům, a to daňovým jelikož, právě zde je vliv suburbanizace nejočekávanější.

2 Literární řešerše

„Každé řešení nějakého problému vytváří nové nevyřešené problémy.“

Karl Raimund Popper rakouský filozof 1902-1994

2.1 Suburbanizace

2.1.1 Vymezení pojmu suburbanizace

Suburbanizace¹ je proces, který znamená přesun obyvatel a s tím spojených aktivit a dalších funkcí z jádrového města do zázemí. Tento typický proces rozšiřování území města, můžeme zaznamenat jak v historickém vývoji našich měst, tak u většiny měst vyspělých zemí (Ouředníček, 2008).

V obcích v blízkosti větších měst se kromě suburbanizace, podle Ouředníčka (2008), odehrávají i další aktivity, procesy a jejich změny, tedy suburbánní rozvoj. Suburbanizace tak představuje jeden z procesů suburbánního rozvoje, jehož klíčovou oblastí je jádrové město. Mezi nejvýraznější projevy suburbánního rozvoje rozhodně patří stavební aktivita nebo oživení ekonomických funkcí a společenských aktivit v příměstských obcích.

Harris (2015) nazývá suburbanizaci globálním fenoménem kvůli kterému dochází k rozšiřování a změně městské oblasti. Tento fenomén je způsoben mnoha příčinami. Suburbanizace sebou přináší také spousty problémů jakožto velké veřejné a soukromé výdaje, snižování zemědělské půdy a narušování ekosystémů.

Suburbanizaci lze zasadit do obecnějšího rámce urbanizačního procesu. Ptáček (1998) považuje za ucelený pohled na dosavadní i na očekávané budoucí fáze urbanizačního procesu členění čtyř základních fází, nazvaných jako urbanizace, suburbanizace, desurbanizace a reurbanizace. Tyto čtyři základní fáze uvedl ve své studii van den Berg a kolektiv v roce 1982.

1. Urbanizace – souvisí s přechodem od preindustriální k industriální společnosti, kdy rostoucí počet obyvatel není schopen se uživit v zemědělství, a tak vznikají nová pracovní místa ve městech. Neexistence hromadné dopravy a dlouhá pracovní doba, neumožňuje lidem jinou příležitost než život v hustě zastavěných čtvrtí města (Ptáček, 1998).

---

¹ Termín suburbanizace je odvozen, jak uvádí Ouředníček (2008), z anglického slova suburb, v překladu předměstí, které vzniklo jako složenina z latinského základu urbs, v překladu město, a předpony sub, která má v překladu význam umístění za, vedle nebo pod městem.

2. Suburbanizace – souvisí s dalším vývojem v industriálním období (Ptáček, 1998). Velkou roli hraje preference obyvatelstva žít v blízkosti města, kde je zdravější životní prostředí, větší klid a možnost mít vlastní zahradu. Decentralizace práce je rovněž důvodem tohoto jevu. Od 19. století buduje velké množství společností své továrny na okrajích měst či v blízkosti měst, a po druhé světové válce se rozrůstá v těchto oblastech i množství kancelářských prostorů a obchodů. Tím vzniká motivující stimul pro pracovníky těchto společností pro zařízení bydliště v blízkosti svého pracoviště a tím redukovat náklady spojené s dopravou do práce. Dalšími důvody pro suburbanizaci je zlepšení dopravní infrastruktury či veřejná politika (Harris, 2015).
3. Desurbanizace – klíčovým znakem této fáze jsou populační ztráty celých urbanizovaných prostorů, a to především tzv. starých průmyslových regionů, jejichž rozvoj byl založen především na odvětvích těžkého průmyslu. Charakteristickým rysem je i časová omezenost této fáze na 2 pol. 60. a 70. let (Ptáček, 1998).
4. Reurbanizace – poslední fáze vývoje urbanizačního procesu. Vlády i místní samosprávy si uvědomují chýtrání historických jader měst, a chtějí je oživit, aby nezůstaly pouze turistickým místem. Dochází tedy ke snaze o navrácení obyvatel do center měst (Ptáček, 1998).

V současné době je suburbanizace jedním z urbanizačních procesů, který nejintenzivněji mění sociálně prostorové uspořádání společnosti a sídelní strukturu v České republice (Ouředníček, 2008). K tomuto faktu se přiklání i Sýkora (2010), který charakterizuje suburbanizaci jako problém a zároveň i jako řešení. Zmiňuje, že za okraji našich měst se masivně staví rodinné i bytové domy. Existují i poměrně časté případy, kdy se v nové zástavbě původní venkovské sídlo doslova rozpustí. Okolí měst se tak rozvíjí mohutněji než města samotná.

Proces suburbanizace je možno chápat jako transformaci fyzického a sociálního prostředí z venkovského na (sub)urbánní, (před)městské. Suburbanizace přináší změnu v rozmístění obyvatelstva nebo v prostorové struktuře příměstských území. Dále na suburbanizaci lze nahlížet také jako na proměnu způsobu života suburbanizujících se obyvatel, kdy se stále větší část území a společnosti dostává do kontaktu s městskými funkcemi a městským stylem života. Původní čili venkovské obyvatelstvo příměstských oblastí je ovlivňováno novým obyvatelstvem suburbánních lokalit, které sebou přináší jiné způsoby chování, zvyky či trávení volného času. Toto prostorové prolínání městských prvků

a městského způsobu života je nazýváno jako nepřímá urbanizace (Ouředníček & Temelová, 2008).

Jelikož důsledky suburbanizace jsou pozvolného, ale trvalého charakteru je důležité dobře zvážit dopady na životní prostředí, ale i na fyzické a sociální prostředí města.

- Fyzické prostředí města

Vliv suburbanizace v zázemí měst vede ke změnám ve využití krajiny, vytváří tlak na přírodní prostředí, snižuje množství ploch k zemědělskému a rekreačnímu využití, ovlivňuje biodiverzitu a způsobuje změny v klimatických, vodních a půdních mikrosystémech. Dopad suburbanizace na fyzické prostředí také zahrnuje změnu člověkem vytvořeného zázemí, funkční struktury sídel a městských regionů. Kraje našich měst často plné věžovitých stěn panelových sídlišť jsou pomalu a jistě nahrazovány skupinkami nových rodinných domků, zábavných center, nákupních zón, skladů či průmyslových areálů (Ouředníček & Temelová, 2008).

Architektonický ráz venkovských sídel, urbanistická struktura i lokální krajinný obraz českých měst se pozměňuje novou výstavbou rezidenčních i komerčních staveb, těmito stavbami se zabývá kapitola 2. 1. 2 Pojem satelitní městečka.

- Sociální prostředí města

Suburbanizace se projevuje také v selektivnosti demografických a sociálních skupin obyvatelstva, které se procesu účastní. Rozdíly mezi původním obyvatelstvem příměstských obcí a nově přichozími obyvateli, lze hlavně spatřovat v jejich demografické struktuře. Migranti, kteří přicházejí z města mají výrazně nižší věkový průměr, především jde o mladé páry, které zakládají rodinu a preferují zdravé životní prostředí na okrajích měst. Nový rezidenti jsou silně reprezentováni osobami se středoškolským a vysokoškolským vzděláním patřící do vyšších příjmových skupin, obecně disponují vyšším sociálním statusem. Významně tak pozměňují sociální rozvrstvení původních venkovských suburbánních sídel (Ouředníček & Temelová, 2008).

Gans (1962) uvádí, že seskupení lidí žijící na jednom místě ještě neznamená, že spolu komunikují. Suburbánní oblasti jsou ilustrativním příkladem, kdy dochází k tomu, že dvě skupiny obyvatel, tedy původní a nové obyvatelstvo obývá jednu oblast dohromady. Ovšem každá skupina obyvatel si žije zvlášť podle svých zvyků, a tak nedochází ke ztrátě jejich identity. Pravdou je, že děti často v těchto oblastech žijí v sociální bariéře svých rodičů minimálně do dospělosti.

Podle Ouředníčka a Temelová (2008) dochází v příměstských obcích k relativně výraznému procesu vzniku protikladnosti sociálně prostorové struktury. Působení této diferenciace může mít na jedné straně pozitivní vliv ve smyslu celkového posílení sociální prostředí obce, na straně druhé může zapříčinit řadu problémů způsobených sociální nerovností obou skupin obyvatelstva. Noví obyvatelé jsou většinou aktivnější, přinášejí sebou řadu kontaktů, často disponují větší politickou silou než původní obyvatelstvo a mají větší schopnost ovlivnit rozhodování o veřejných otázkách obce.

2.1.2 Pojem satelitní městečka

V České republice se název satelitní městečka objevil v průběhu 90. let 20. století, a to pro nově vystavěné obytné celky v zázemí měst. Sídla v těsné blízkosti jádrového města jsou odborníky označována jako suburbia, česky předměstí. V české literatuře se také lze dočíst o tzn. aglomerovaných obcích, které jsou navázány na jádrová města z důvodu dojížděky do práce. Suburbia mají dlouhou historii, jelikož se objevují již na mapách mezopotamských měst. Ovšem za vítané místo k bydlení jsou suburbia považována až v 18. století a postupně se staly plnohodnotnými částmi měst. V historii tato místa většinou za hradbami sloužila spíše pro obyvatelstvo a činnosti, jako jsou např. jatka či vojenská cvičiště apod. ve městě nevítané (Ouředníček, 2008).

Zjednodušeně lze tyto lokality členit dle převládající funkce na dva druhy a to komerční (obslužná a pracovní) nebo rezidenční (obytná).

- Komerční suburbanizace – patrné projevy, zejména v příznivě lokalizovaných místech podél hlavních dopravních tahů. Některé činnosti se zvolna přelévají z centrálních částí měst do okrajových lokalit nebo zcela mimo území měst. Od počátku 90. let se typicky z měst do jejich zázemí stěhují logistické areály, hypermarkety a další obchody, zčásti i zábava či výroba. Nové areály komerční výstavby jsou většinou budovány na tzv. greenfields² (Ouředníček, 2008).
- Rezidenční suburbanizace – má široké množství forem, které se liší podle charakteru bydlení, rozsahu nové výstavby, architektury, lokalizace zástavby či ceny

---

² Ústav pro ekopolitiku (2006) pojmem „greenfields“ označuje „*pozemky a volné plochy mimo kompaktně zastavěná území měst původně určené k zemědělskému, lesnickému a rekreačnímu využívání, které byly změnou územně plánovací dokumentace definovány jako rozvojové lokality určené k rezidenční, komerční nebo průmyslové zástavbě. Po změně funkce dochází k jejich vybavení dopravní a technickou infrastrukturou s využitím soukromých či veřejných rozpočtů. Takto připravené plochy jsou postupně zastavovány*“.

domů. Sleduje tedy především výstavbu nového bydlení v zázemí města a postupný odliv lidí z jádrového města do nových rodinných v současné době i bytových domů v okolních obcích (Ouředníček, 2008.).

Satelitními městečky rezidenčního typu se dle Sedlářové (1995), označuje seskupení deseti až dvaceti rodinných domů, v současnosti jsou počty seskupených domů v satelitních městečkách vyšší. Městečka jsou často naplánovaná pouze k bydlení a chybí jim základní vybavenost jako jsou obchody a další služby, které musí zajistit okolní obec.

V souvislosti se satelitními městečky se také v posledních letech mluví o jevu tzv. zelených vdov. Zelenými vdovami se označují ženy s malými dětmi, které nemají moc možností, jak trávit volný čas a kam jít na procházku, a tak jsou po většinu dnů zavřené ve svých domech. Často se jedná o manželky bohatších mužů, kteří celý den tráví v práci (Olbrichová, 2000).

2.1.3 Pojem urban sprawl

Urban sprawl je jednou z forem suburbanizace, která je spojována s řadou ekologických, sociálních a ekonomických dopadů. Tyto dopady jsou vnímané jako nežádoucí a mají dlouhodobý efekt především z hlediska ztráty úrodné zemědělské půdy (Hennig et al., 2016). Sýkora (2010), tuto formu rozvoje označil za „ropuchu v krajině“, což samo o sobě značí, v jakém duchu tato prostorová fragmentace přetváří krajinu.

Urban sprawl, v českém jazyce rozlézání zástavby do volné krajiny je typické nepromyšleným a neřízeným umístěním komerčních nebo rezidenčních areálů. V české krajině lze tento neřízený suburbánní rozvoj najít v nejrůznějších podobách, a i přesto, že nereprezentuje nejvíce rozšířenou verzi suburbanizace, je největším ohrožením pro krajinu i společnost (Ouředníček, 2008).

Výsledkem této formy suburbanizace z ekonomického hlediska je nepropojenost území, odlehlost pro poštovní doručovatele, neexistence chodníků a cest. Dále vyšší náklady spojené s dopravním přetížením městské infrastruktury v nově rozvinutých regionech a závislost na používání osobního automobilu. Problém nastává i při zajištění veřejných služeb jako je svoz komunálního odpadu, elektřiny, vodního potrubí, odklizení sněhu, zavedení a správa dopravní, technické a sociální infrastruktury. Zvýšená poptávka po surovinách jako je beton či ekonomické ztráty v turistických oblastech ve kterých byla krajina přetvořena, to vše přináší urban sprawl (Hennig et al., 2016).

S problémem prostorové fragmentace se nepotýká pouze Česká republika, nýbrž se vyskytuje celosvětově. V metropolitních oblastech USA, jako je např. Portland ve státě Washington je používán tzv. systém hranice růstu měst, který slouží k tomu, aby se nová výstavba koncentrovala do centrálních měst nebo jejich bezprostředního okolí. Stát Maryland má lehce striktnější možnost řešení a to, že novou výstavbu finančně podporuje jen v deklarovaných oblastech s cílem chránit volnou krajinu před nahodilým a prostorově fragmentovaným zastavěním. Mimo tyto deklarované oblasti lze sice rodinný domek postavit, ovšem veškeré náklady hradí investor a nemůže počítat se zavedením infrastruktury hrazené z veřejných zdrojů. Dalším řešením pro nežádoucí suburbanizaci našli v Nizozemsku, kde již od šedesátých let 20. století je používána politika koncentrované dekoncentrace. Ta byla realizována formou podpory výstavby nových měst, v oblastech vymezených vládou a vždy směřovala k upřednostnění celistvé formy osídlení v součinnosti s rozvojem efektivní dopravní infrastruktury a zabezpečení obyvatelstva službami (Sýkora, 2010).

Prostředky řízení suburbánního rozvoje jsou dodnes v České republice na regionální úrovni značně limitované, o to více mají zodpovědnost při rozhodování starostové a obecní zastupitelé, stavební úřady, developeři, i obyvatelé suburbánních obcí, kteří mohou dopady, rozsah i lokalizaci nové výstavby efektivně ovlivňovat. Tato zodpovědnost je především v rukou samosprávy obcí a státní správy na poli územního rozvoje, hlavní úlohu mají dále kvalitní plánovací dokumenty (Ouředníček, 2008).

2.2 Vývoj suburbanizace a její stav v České republice

Zakládání nových sídel v České republice je v posledních staletích spíše výjimečné, jelikož tato země má relativně hustou sídelní síť s mnoha menšími městečky a vesnicemi, od středověku téměř neměnnou (Ouředníček, 2008).

Charakter suburbanizace české a např. americké se do značné míry liší. Česká forma je charakteristická prostorovým obrůstáním příměstských sídel, a to ve formě desítek nových domů. Americká forma je mnohem extrémnější případ, kdy zátěž kladená na krajinu i společnost je obrovská, jako extrémní případ suburbanizovaného prostředí metropolitní oblasti USA, slouží např. Los Angeles (Ouředníček, 2008).

Na otázku, proč k suburbanizaci v České republice dochází odpovídá Sýkora (2010), jednoduchou odpovědí – komunistický režim. Během socialismu se stavěly především byty v panelových domech na městských sídlištích, malá sídla v zázemí měst neměla šanci

získat téměř žádné investice pro svůj rozvoj. Tzv. středisková soustava nepřipustila rozvoj bydlení mimo měst ani v okolních malých obcích, proto dnešní suburbanizace do jisté míry řeší nedostatky vzniklé v letech minulých. Pomocí restitucí zemědělské půdy a zájmu obcí do okolí měst přilákat investice, ekonomické aktivity a nové obyvatele bylo kde stavět, a tak se suburbanizace naplno rozběhla koncem 90. let minulého století.

Müller a Klíma (2014) se také zmiňují o vlivu komunistického režimu v České republice s tím že období do roku 1989 a po roce 1989 se odlišuje určitými zákonitostmi, trendy a změnami v rozmístění obyvatelstva.

Období do roku 1989:

- podpora ekonomicky preferovanějších regionů (zejména Ostravsko, severní Čechy),
- snaha o zmenšování rozdílů mezi okresy (významné průmyslové závody v blízkosti okresních měst),
- silná diferenciacce uvnitř okresů (Müller & Klíma, 2014).

Období po roce 1989:

- probíhá rozvoj především v územích poblíž vyspělejšímu území za hranicemi ČR (Německo, Rakousko),
- obrat vztahu mezi venkovem a městem, rozvoj suburbanizace, rozvoj bytové výstavby v menších obcích, především v těch suburbanizovaných (Müller & Klíma, 2014).

Obecně stále platí, že trendy z minulosti mají dopad do přítomnosti.

Dle Českého statistického úřadu (2018) probíhá největší přesun obyvatel z měst do okolních obcí v Praze a Brně, kde se v dosahu centra města rozšiřují obytné satelitní čtvrti a původní periferie. V 70. a 80. letech minulého století se lidé stěhovali především do center městských regionů, v polovině 90. let se tento proces obrátil a začalo naopak převažovat stěhování z center do okolního zázemí. Nejvíce dochází ke stěhování lidí mezi hlavním městem Prahou a Středočeským krajem, což souvisí právě s procesem suburbanizace. Do středních Čech se v roce 2016 z Prahy vystěhovalo 14 100 osob, a v opačném směru změnilo trvalé bydliště 8 200 osob.

Procesem suburbanizace se v posledních letech začínají zabývat odborníci, a tak vznikají případové studie pro vybrané lokality zasažené trendem suburbanizace. Praktická část

této diplomové práce se zaměřuje na rezidenční suburbanizaci v Jihočeském kraji, proto je vhodné uvést právě případové studie v tomto kraji. Pro představu, co přináší suburbanizace v Jihočeském kraji jsou okrajově popsány dvě případové studie, a to pro lokalitu nové výstavby Kodetka, a pro lokalitu Staré Hodějovice, což je nová výstavba v okolí starší zástavby obce. Z případových studií je zřejmé, že suburbanizace je velmi dynamickým procesem.

2.2.1 Případová studie – Kodetka

V roce 2008 byla zpracována případová studie pro lokalitu nové výstavby Kodetka spadající pod obec Hlincová Hora v Jihočeském kraji. Jedná se o rezidenční typ výstavby. V této případové studii jsou popsány problémy z roku 2008, ovšem s postupem času byly tyto problémy odstraněny a v současné době se jedná o poměrně kvalitní místo k životu.

Developerská společnost KODETKA a. s. v této oblasti začala prodávat pozemky pro individuální výstavbu, a tak v roce 1997 začala vznikat Kodetka. Lokalita nové výstavby byla prostorově separovaná od původní zástavby vesnice Hlincová Hora, vesnice byla rozdělena na „novou“ a „starou“ část vzdáleností přibližně 1 km. V roce 2008 vedla do celé lokality pouze jedna příjezdová cesta z hlavní komunikace. Přestože obyvatelé měli zájem o veřejné prostory v této části obce, tak zcela chyběly. Tím byl způsoben problém s vyhocenými vztahy mezi původními a novými obyvateli. Prostor mezi „novou“ a „starou“ výstavbou byl vyplněn během druhé etapy výstavby a zároveň zde také bylo postaveno hřiště. Jedná o dražší a kvalitnější bydlení ve srovnání s jinými českobudějovickými suburbii. Jsou zde zastoupeny honosné vily s bazény a na druhé straně i malé řadové domky (Brabec, 2008). V současné době, tedy na jaře 2020, probíhá třetí etapa výstavby (Kodetka, 2020).

Z počátku byla vybavenost obce z hlediska služeb a infrastruktury velmi omezená, chyběla železnice, potraviny, pošta, mateřská a základní škola (Brabec, 2008). Zajištění městské hromadné dopravy v prosinci roku 2009 vyřešilo jeden z problémů. Dostupnost městské hromadné dopravy společně s linkovým autobusem umožňuje dopravu po okolí. Součástí lokality jsou již také obchody, škola a školka (Kodetka, 2017).

Starosta Hlincové Hory tento rozvoj nové výstavby vítá, jelikož došlo ke zvýšení příjmů obce díky přistěhování nových obyvatel (ovšem ne všichni jsou zde trvale přihlášení). Do obecní kasy přináší další peníze developer např. spolufinancoval rekonstrukci obecní kanalizace (Brabec, 2008).

2.2.2 Případová studie – Staré Hodějovice

V roce 2009 byla zpracována případová studie pro lokalitu nové výstavby rezidenčního typu v okolí starší zástavby obce Staré Hodějovice v zázemí města České Budějovice v Jihočeském kraji.

V 60. letech byla obec pod názvem „Hodějovice“ rozdělena na Nové Hodějovice a Staré Hodějovice. Suburbium pod názvem „Nové Hodějovice“ bylo administrativně vyčleněno z území obce Hodějovice a přiřazeno k Českým Budějovicím, původní obec Hodějovice rozšířila svůj název na Staré Hodějovice a ty jsou až do dnešní doby samostatnou obcí. Obec Staré Hodějovice je považována za významné českobudějovické suburbium. Od 70. let 20. století se tato obec významně stavebně rozrůstá, především je omezena na výstavbu rodinných domů obyvatel Českých Budějovic. Výstavba však dosáhla již svého maxima, a tak z důvodu bariéry nedostatku stavebních parcel již bude probíhat s menší intenzitou (Čejková, 2009).

Suburbanizace rozvoj obce zasáhla převážně pozitivním způsobem. Největší pozitivum je dle představitelů obce nárůst daňových příjmů v důsledku populačního růstu obce, a díky tomu rozsáhlejší možnosti rozvoje obce. Staré Hodějovice mají vybavené dětské hřiště a dobře upravené veřejné prostory v podobě rozlehlé návsi což je důležité pro život v obci. Obec má dále výhodu ve velmi dobrém napojení na městskou hromadnou dopravu Českých Budějovic (Čejková, 2009). V současné době obec zajišťuje např. knihovnu či Mateřskou školou (Starehodejovice, n.d.).

Negativní důsledky jsou především v podobě zatížení dopravní infrastruktury a inženýrských sítí. Další negativní aspekt je nesourodost architektonického zpracování některých nových a často honosných staveb, a tak zástavba jako celek nepůsobí uceleně. Budoucnost suburbia bude jistě ovlivněna i v souvislosti s dálnicí D3 (Čejková, 2009).

2.3 Charakteristika územní samosprávy v České republice

K dosažení cíle této práce je významné pochopit vedle rozsáhlého procesu suburbanizace také základy fungování územní samosprávy v České republice čemuž se věnuje tato kapitola.

V současné době je Česká republika unitárním státem, ve kterém se pod pojmem vláda rozumí centrální neboli ústřední vláda ČR. Centrální vláda, zasahuje svou politickou pravomocí celou zemi, dále je regionální vláda, přičemž regionem se rozumí největší

geografická oblast, na kterou může být země rozdělena z administrativních nebo politických důvodů a třetím subsektorem je místní vláda, jejíž výkonná, právní a legislativní pravomoc je omezena na nejmenší rozlišitelné území pro politické a administrativní účely. Tyto tři subsektory tedy centrální, státní a místní vláda tvoří společně veřejnou vládu, která zajišťuje veřejné statky a další funkce (Jílek, 2008).

V České republice je pro místní úroveň vlády používán především pojem „územní samospráva“, popřípadě by se mohl objevit pojem „decentralizované jednotky vlády“, který by měl synonymní význam. Decentralizace je značně frekventovaný pojem. Decentralizace by měla ulehčit účast občanům na sociálním, ekonomickém a politickém rozhodování ve státě, a také by měla pomoci zvýšit celkovou kvalitu a efektivnost systému veřejné vlády, tím, že dochází ke zvýšení pravomocí a zodpovědností decentralizovaných úrovní vlády. Decentralizace umožňuje, aby vznikl systém spoluodpovědnosti mezi centrální, regionální a místní úrovní vlády, lze ji tedy chápat jako přenesení pravomocí a odpovědností za veřejné funkce z centrální úrovně vlády na podřízené nebo částečně samostatné vládní jednotky (Jílek, 2008).

Musgrave & Musgrave (1989) uvádějí ve své publikaci, že teorie veřejných financí rozeznává tři funkce, a to funkci alokační, funkci distribuční či redistribuční a stabilizační funkci. Nejvýznamnější funkcí z hlediska místní vládní úrovně je funkce alokační.

2.3.1 Obce v České republice

Podle Hlavy sedmé, Ústavy České republiky 1992, 2019 se Česká republika „člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky“, dále stanovuje, že „územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu“.

Jílek (2008) uvádí, že obce lze dále charakterizovat jejich územím, samosprávou veřejných záležitostí v hranicích obce a občany s trvalým pobytem. Stejně tak i podle Pekové, Pilného & Jetmara (2012) je obec vymezena třemi základními znaky a to občané, působnost a území.

- **Občané**

Občané žijící, na území obce s trvalým pobytem, pro jiného občana může obec rozhodnout o čestném občanství obce (města). Na území obce fungují i firmy, tedy právnické osoby a podnikatelé (tedy fyzické osoby s provozovnou na území obce nebo se sídlem

na území obce). Dále do kontaktu s obcí přicházejí i další právnické a fyzické osoby, kteří v obci nežijí nebo nemají trvalý pobyt, ale přechodně zde pobývají, např. vlastníci nemovitostí (Peková, Pilný & Jetmar, 2012).

- **Působnost**

Působnost obcí se rozlišuje na samostatnou a přenesenou působnost. Samostatná působnost znamená, že obec má určité zákonem upravené pravomoci, o kterých může samostatně rozhodovat. Obec má právo na samosprávu, jakožto územní společenství občanů, právo samostatně rozhodovat ve spoustě oblastech veřejné správy (a to ve věcech územní samosprávy). Veřejnou správu vykonává obec v samostatné působnosti, tzn. volené orgány obce. Orgány v rozhodování zastupují občana, jelikož rozhodují za občana. Přenesená působnost čili výkon státní správy je vykonáván výkonovými orgány obcí, které jsou v této činnosti podřízeny a kontrolovány orgány státní správy či krajským úřadem (Peková, Pilný & Jetmar, 2012). Z hlediska financování obcí je velmi významná skutečnost, že je aplikován model smíšené územní veřejné správy, tedy samostatná a přenesená působnost (Jílek, 2008).

- **Území**

Obec jako primární územní samosprávný celek se rozkládá na jednom nebo několika katastrálních územích, podle katastrálních území se člení na části obce. V ČR je každá obec začleněna do správního obvodu okresu a do územního obvodu vyššího územního samosprávného celku tedy kraje, z hlediska jejího území, nikoliv samostatné působnosti, kdy nepodléhá kraji a je suverénní (Peková, Pilný & Jetmar, 2012).

Dle zákona o obcích 2000 (2019) rozlišujeme tyto základní druhy obcí: obce, městyse, města, statutární města a hlavní město Praha.

- Obce, které nespádají do žádné z níže uvedených kategorií (Jílek, 2008).
- „Obec je městysem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády“ (§ 3 Zákon o obcích 2000, 2019).
- „Obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, je městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády“ (§ 3 Zákon o obcích 2000, 2019).
- „Statutárními městy jsou Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Jablonec nad Nisou, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava,

Haviřov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav, Prostějov a Třinec. Území statutárních měst se může členit na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy.“ (§ 4 Zákon o obcích 2000, 2019).

- Hlavní město Praha, jehož působnost je upravena zákonem č.131/2000 Sb., o Hlavním městě Praze.

V evropských zemích bylo trendem 90. let minulého století slučování obcí, tento trend byl v ČR opačný. V současné době v ČR se však počet obcí zdá být stabilizovaný (Jílek, 2008).

2.3.2 Orgány obcí a jejich činnost

Orgány obce jsou v České republice vymezeny zákonem o obcích.

Zastupitelstvo obce

„Zastupitelstvo obce je kolektivní volený orgán, ve městě jeho funkci plní zastupitelstvo města, v městské části města zastupitelstvo městské části, v Praze zastupitelstvo hlavního města Prahy“ (Peková, Pilný & Jetmar, 2012, str. 139).

Zákon o obcích stanovuje počet členů zastupitelstva obce, který je závislý na počtu obyvatel a velikosti územního obvodu obce. Zastupitelstvo obce má hlavní rozhodovací pravomoci, rozhoduje o všech samosprávných záležitostech, mimo ty, které spadají do rozhodovací pravomoci zastupitelstva kraje, jakožto vyššího územního samosprávného celku. Jednání zastupitelstva obce jsou ze zákona veřejná, zastupitelstvo obce vydává jednací řád a řídí se jím (Peková, 2011). Dle § 84 Zákona o obcích 2000 (2019) je zastupitelstvu obce v rámci samostatné působnosti vyhrazeno např.:

- *„volit z řad členů zastupitelstva obce starostu, místopředsedy a další členy rady obce (radní) a odvolávat je z funkce, stanovit počet členů rady obce,“*
- *„schvalovat program rozvoje obce,“*
- *„schvalovat rozpočet obce, závěrečný účet obce a účetní závěrku obce sestavenou k rozvahovému dni,“*
- *„zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy obce“* a
- *„navrhovat změny katastrálních území uvnitř obce, schvalovat dohody o změně hranic obce a o slučování obcí.“*

V České republice má zastupitelstvo obce poměrně velké rozhodovací pravomoci, stejně tak i odpovědnost, jelikož rozhoduje o veřejných záležitostech, o hospodaření s majetkem

a s rozpočtovými finančními prostředky, a tak může v mezích zákona zastupitelstvo obce přenést některé pravomoci na radu obce (Peková, 2011).

Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem a jednání rady obce jsou neveřejná. Rada obce je tvořena starostou a jeho zástupci a dalšími členy, ve velkých městech primátorem, náměstký primátora a ostatními členy. V samostatné působnosti podléhá rada obce zastupitelstvu obce, v rámci přenesené působnosti obce rozhoduje, jen na základě zákona (Peková, Pilný & Jetmar, 2012).

Dle § 102 Zákona o obcích 2000 (2019) je radě obce vyhrazeno např.:

- „zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, provádět rozpočtová opatření v rozsahu stanoveném zastupitelstvem obce,“
- „vydávat nařízení obce,“
- „stanovit pravidla pro přijímání a vyřizování petic a stížností,“ a
- „schvalovat organizační řád obecního úřadu.“

Starosta a jeho zástupci-místostarostové

Starosta zastupuje obce navenek, je představitelem obce, a je považován za statutární orgán obce. Je odpovědný zastupitelstvu obce, svolává zastupitelstvo obce. Starosta stojí v čele obecního úřadu (Peková, 2011).

Obecní úřad

Vykonává administrativně organizační činnosti, plní úkoly zastupitelstva obce a rady obce a vykonává přenesenou působnost v mezích zákona o obcích. Obecní úřad, jak bylo již uvedeno výše řídí starosta, spolu s jeho zástupci, tedy místostarostové a jmenovaný tajemník. Výkonnými orgány jsou odbory, jejich počet a náplň jejich činnosti závisí především na velikosti obce, města, rozsahu samostatné působnosti a rozsahu přenesené působnosti (výkonu státní správy) při zabezpečování veřejných statků. Struktura ani názvy odborů nejsou zákonem předepsány (Peková, 2011).

Poradní a kontrolní orgány obce

Mezi tyto orgány obce můžeme zařadit výbory, osadní výbor a komise.

- Výbory

Jsou iniciativními a kontrolními orgány zastupitelstva obce, kdy počet výborů závisí na rozhodnutí zastupitelstva obce. Vždy musí být zřízen finanční výbor, kontrolní výbor

a výbor pro národnostní menšiny (pokud v územním obvodu obce se na základě posledního sčítání lidu hlásí k jiné než české národnosti alespoň 10 % občanů) (Peková, 2011).

- Osadní výbor
- Komise

Komise, které jsou iniciativními a poradními orgány rady obce, a zároveň jsou výkonnými orgány v přenesené působnosti obce, na svěřeném úseku činnosti a v této oblasti jsou podřízeny a odpovědní starostovi (Peková, 2011).

2.4 Rozpočty měst a obcí v České republice

2.4.1 Rozpočet a rozpočtový proces

Peková (2011) uvádí, že soustava veřejných rozpočtů, případně doplněná dalšími mimo-rozpočtovými, zpravidla účelovými peněžními fondy je důležitým nástrojem pro plnění úkolů jednotlivých vládních úrovní. V soustavě veřejných rozpočtů jsou rozpočty územní samosprávy klíčovým článkem. Na úrovni územní samosprávy je nejdůležitější součástí finančního systému územní rozpočet, tedy rozpočet obce a regionu.

V praxi je důležité rozhodnutí o optimálním přiřazení zejména daňových příjmů a rozhodnutí o optimálním objemu a struktuře výdajů jednotlivých rozpočtů v rámci rozpočtové soustavy, toto optimální přiřazení ovlivňuje míru samofinancování i míru soběstačnosti (Peková, 2011). Stejně jako ostatní veřejné rozpočty v rozpočtové soustavě, tak i územní rozpočet je vytvářen, rozdělován a používán s využitím nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného způsobu financování (Provazníková, 2015).

Rozpočtový proces

Rozpočtový proces zahrnuje souhrn činností, které jsou nezbytně nutné k řízení hospodaření územního samosprávného celku v daném rozpočtovém období. Rozpočtový proces není u všech obcí stejný, jelikož zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů neupravuje každý detail přípravy, projednávání a schvalování rozpočtu obce, přesto některé zásady a fáze zůstávají shodné (Provazníková, 2015).

Rozpočtové období trvá v České republice jeden rok a kryje se s kalendářním rokem. Všechny etapy rozpočtového procesu, tj. rozpočtový proces, jsou však delší, zpravidla trvají 1,5 až 2 roky (Peková, 2011).

Jednotlivé etapy rozpočtového procesu lze dle Provazníkové (2015, str. 63), rozdělit následně:

- a) „analýza minulosti a stanovení priorit pro rozpočtové období;
- b) sestavení návrhu rozpočtu;
- c) projednávání a chválení;
- d) kontrola plnění rozpočtu
- e) přehled o skutečném plnění rozpočtu – závěrečný účet;
- f) následná kontrola;
- g) aktualizace programu rozvoje a rozpočtového výhledu.“

V průběhu rozpočtového procesu je nutné dodržovat jednotlivé rozpočtové zásady, které působí komplexně a jsou obecně platné v celé rozpočtové soustavě. Jedná se o rozpočtové zásady jako je každoroční sestavování a schvalování územního rozpočtu, reálnost a pravdivost rozpočtu, úplnost a jednotnost, dlouhodobá vyrovnanost rozpočtu, hospodárnost a efektivnost, finanční kontrola, účetní audit a publicita (Peková, 2011).

2.4.2 Územní rozpočet

Jednou z možných charakteristik územního rozpočtu je, že se jedná o decentralizovaný peněžní fond, který se vytváří, rozděluje a používá opět s využitím nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného způsobu financování (Peková, 2011).

V nejobecnější podobě lze hospodaření územní samosprávy s rozpočtovými prostředky během rozpočtového období charakterizovat tímto vztahem:

$$F_1 + P - V = F_2$$

F_1 = určitý stav peněžních prostředků na počátku rozpočtového období

P = příjmy

V = výdaje

F_2 = určitý stav peněžních prostředků v rozpočtu na konci rozpočtového období (Peková, 2011).

V situaci, kdy F_2 převyšuje F_1 dochází k vytváření finanční rezervy pro hospodaření v dalším rozpočtovém roce. V opačné situaci, tedy F_2 je menší než F_1 , je nutné použít minulých rezerv nebo jiných zdrojů, nejčastěji návratných příjmů, aby došlo k vyrovnaní roční rozpočtové bilance. Územní rozpočet v praxi je podobně jako ostatní rozpočty v rozpočtové soustavě toková veličina. Na příjmový účet rozpočtu postupně přicházejí příjmy během celého rozpočtového období a vznikající potřeby jsou plynule uhrazeny

výdaji. Příjmy a výdaje územního rozpočtu se třídí podle tzv. rozpočtové skladby a ta umožňuje rozdělení rozpočtu ve většině zemí na běžnou a kapitálovou část rozpočtu (Peková, 2011).

Běžná část rozpočtu je bilance složená z běžných příjmů a běžných výdajů, které jsou uvedeny v Tabulce 1. Běžné příjmy i běžné výdaje se většinou pravidelně každoročně opakují, dají se plánovat a vztahují se k rozpočtovému roku.

Tabulka 1: Obecné schéma běžné části rozpočtu ⁽¹⁾

Příjmy ⁽²⁾	Výdaje ⁽³⁾
daňové: ⁽⁴⁾	- všeobecné veřejné služby (veř. správa ...)
- svěřené daně	- veřejný pořádek (policie, hasiči apod.)
- sdílené daně	- vzdělání
- místní (a regionální) daně	- péče o zdraví (veřejné zdravotnictví atd.)
- správní poplatky (daně)	- bydlení
nedaňové: ⁽⁵⁾	- komunální služby
- uživatelské poplatky za služby	- na podnikání
- příjmy z pronájmu majetku	- ostatní běžné výdaje (nahodilé, placené pokuty apod.)
- příjmy od vlastních nezisk. organizací	- placené úroky
- zisk z podnikání	- běžné dotace jiným rozpočtům
- ostatní	
přijaté transfery: ⁽⁶⁾	
- běžné (neinvestiční) dotace ze státního rozpočtu	
- běžné (neinvestiční) dotace ze státních fondů	
- od územních rozpočtů	
- ostatní běžné příjmy (nahodilé, přijaté dary, za sankce apod.)	
(Saldo-přebytek)	(Saldo-schodek)

⁽¹⁾ General scheme of the current part of the budget; ⁽²⁾ Revenue; ⁽³⁾ Expenditure; ⁽⁴⁾ Tax revenue; ⁽⁵⁾ Non-tax revenue; ⁽⁶⁾ Accepted transfers. Zdroj: Peková, 2011, str. 218

Příjmy, které se často vztahují k období několika let, jsou určeny na krytí výdajů na konkrétní investice a z pohledu dané investice jsou zpravidla jednorázové, neopakovatelné se bilancují v kapitálové části rozpočtu. (Peková, 2011). Kapitálová část rozpočtu je uvedena v následující Tabulce 2.

Tabulka 2: Obecné schéma kapitálové části rozpočtu ⁽¹⁾

Příjmy ⁽²⁾	Výdaje ⁽³⁾
- z prodeje majetku	- na investice
- kapitálové (investiční) přijaté dotace z rozpočtové soustavy	- kapitálové dotace jiným rozpočtům
- příjmy z investičních úvěrů a půjček apod.	- na nákup obligací, akcií
- příjmy z emise vlastních obligací	- poskytované střednědobé a dlouhodobé půjčky
- dary na investice	- splátky dříve přijatých půjček
- přebytek běžné části rozpočtu	- na krytí deficitu běžné části rozpočtu

⁽¹⁾ General scheme of the capital part of the budget; ⁽²⁾ Revenue; ⁽³⁾ Expenditure. Zdroj: Peková, 2011, str. 219

Územní rozpočet je z účetního hlediska bilancí, která vybalancovává příjmy a výdaje. Roční územní rozpočet je důležitým finančním plánem, podle kterého se hospodaří v rozpočtovém období. Vlivem různých faktorů se může během rozpočtového období skutečné plnění rozpočtu odlišovat od plánovaného (Peková, 2011).

Na úrovni územní samosprávy, je součástí finančního systému územní samosprávy nejen příslušný územní rozpočet, ale doplňují ho i další decentralizované mimorozpočtové peněžní fondy, a to neúčelové a účelové. Častěji se vytvářejí účelové fondy, u kterých se uplatňuje přísná účelovost. Tyto fondy jsou součástí finančního systému územní samosprávy především pokud:

- mají finanční vztahy k územnímu rozpočtu,
- fiskální pravidla umožňují jejich využívání,
- hospodaří s veřejnými prostředky,
- jejich zřízení je na základě rozhodnutí voleného orgánu územní samosprávy s účelem zajistit dlouhodobou stabilitu financování určité potřeby (Peková, 2011).

2.4.3 Příjmová strana územního rozpočtu

Považuje se za vhodné, aby příjmy byly: dostatečně výnosné, do určité míry závislé na aktivitě obce, pokud možno rovnoměrně rozloženy, plánovatelné a administrativně nenáročné (Peková, 2011).

V předchozí kapitole byly zmíněny čtyři základní zdroje příjmů územního rozpočtu a to:

1. daňové příjmy,
2. transfery a dotace,
3. nedaňové příjmy a

4. úvěry a půjčky.

V následujícím textu budou tyto čtyři zdroje příjmů popsány detailněji. Daňovým příjmům jakožto nejvýznamnějšímu zdroji je věnována samostatná kapitola 2. 4. 4 Daňové příjmy a rozpočtové určení daní.

Transfery a dotace

Existence transferů je nutná ke zmírnění vertikální fiskální nerovnováhy a zabezpečení horizontální fiskální rovnováhy. Vertikální fiskální nerovnováha vzniká z důvodu, že stát si většinou ponechává daně s velkým výnosem, zatímco územním samosprávám přenechává nedostatečné daňové příjmy, a je potřeba prostřednictvím dotací zabezpečit rovnováhu územních rozpočtů. Horizontální fiskální rovnováha je důležitá zabezpečovat proto, aby obyvatelstvu v různých obcích, které platí daně se stejnými sazbami, byly obce schopny poskytovat podobnou skladbu statků a služeb daného standardu. Rozdílné náklady na služby jsou dány např. malou hustotou obyvatel, rozdíly ve mzdové úrovni nebo ceně půdy, což může např. zvyšovat režijní náklady institucí, jako jsou školy, nebo zvyšovat průměrné náklady, jako je likvidace odpadu nebo čištění a údržba silnic (Provazníková, 2015).

Prostřednictvím transferů, lze omezit problémy jako je existence a internalizace externalit mezi jednotlivými samosprávnými jednotkami. Dalším důvodem pro poskytování transferů je kompenzace speciálního břemene, kterým je určitá oblast zatížena např. rozdíly v ekologických podmínkách (Provazníková, 2015).

Nedaňové příjmy

Pravomoc obcí při ovlivňování nedaňových příjmů, je výrazně větší, než u daňových příjmů a transferů a dotací. Spadají sem příjmy obcí z vlastního podnikání, uživatelské poplatky, příjmy z vlastní správní činnosti, pokuty, příjmy z mimorozpočtových fondů, ze sdružování finančních prostředků a ze sbírek a darů (Provazníková, 2015).

- Příjmy z vlastního podnikání

Tradiční příjem rozpočtů obcí. Jedná ze, o zisky z municipálních podniků, podíly na zisku podniků s majetkovým vkladem obcí, příjmy z pronájmu majetku nebo o příjmy z obchodování s cennými papíry. Zisky z municipálních podniků se váží na jejich počet, velikost a konstrukci poplatku, který si účtují. U příjmů z prodeje nebo pronájmu majetku závisí jejich výše na tom, jaký majetek obec vlastní a v jaké kvalitě. Nejvýznamnějším

majetkem je půda, je významné, aby obec při rozhodování o majetku postupovala uvážně

a na základě ekonomické analýzy. V zemích Evropské Unie, tedy i České republiky, která je členem od roku 2004, v poslední době roste význam zakládání rozvojových projektů, které počítají s využitím obecních pozemků. Obce zpravidla poskytnou půdu a infrastrukturu, soukromý partner hradí stavební náklady a správu, v závislosti na úspěšnosti projektu obce získávají příjem z nájemného. Důležitým příjmem jsou pro obec i příjmy z pronájmu obecních bytů (Provazníková, 2015).

- Uživatelské poplatky

Obce poskytují většinu služeb pro občany, a tak jsou příjmy z poplatků pro ně důležité. Např. za dodávky pitné vody-vodné, za čištění odpadních vod-stočné, za svoz a likvidaci komunálního odpadu, za sportovní, kulturní a rekreační služby, za užívání hromadné dopravy, za využívání skládek, za hřbitovní služby apod. (Provazníková, 2015).

- Příjmy z vlastní správní činnosti

Většinou se jedná o poplatky za správní úkony, které obec vykovává v rámci své nebo přenesené působnosti. Např. vystavení dokladů – vydávání licencí k provozu vozidla, povolení stavby, povolení nosit zbraň, ověřování pravosti dokladů apod. (Provazníková, 2015).

- Ostatní příjmy

Všechny ostatní příjmy nedaňového charakteru, které plynou do územních rozpočtů mohou být zařazeny do ostatních příjmů.

Úvěry a půjčky

Obce při financování svých potřeb využívají také příjmy návratného charakteru, které budou muset vrátit svým věřitelům. Běžné výdaje by měly být financovány z běžných příjmů, zatímco kapitálové výdaje by měly být financovány výpůjčkami a jinými kapitálovými příjmy (Provazníková, 2015).

Mezi návratné příjmy územního rozpočtu patří tři základní skupiny:

- úvěr,
- příjmy z emise obligací a
- návratné půjčky a finanční výpomoci (Peková, 2011).

Jelikož se splácením dluhové složky jsou spojeny náklady, je nutné zvažovat podmínky úvěrů a půjček. Existuje proto regulace využívání návratných druhů příjmů a zadluženosti územních samospráv – např. výši roční splátky dluhu, nutnosti získat povolení, omezením horní hranice zadluženosti, stanovením horní hranice výšky nového dluhu a jiné (Provazníková, 2015).

2.4.4 Daňové příjmy a rozpočtové určení daní

„Na světě nejtěžší věc k pochopení je daň z příjmu.“

Albert Einstein, německo-americký fyzik, 1879-1955

Ve většině zemí tvoří největší podíl na celkových příjmech územních rozpočtů daňové příjmy. Ty mají charakter běžných příjmů každoročně se opakují, ale v různé výši, někdy i v rozdílné struktuře (Peková, 2011). Daňové příjmy obcí jsou:

- daň z příjmů právnických osob,
- daň z příjmu fyzických osob,
- daň z přidané hodnoty,
- daň z hazardu,
- daň z nemovitých věcí a
- různé typy poplatků jako jsou místní a správní poplatky (Matej, 2017).

Daňové určení, je vymezeno zvláštním zákonem, v některých zemích rozpočtovými pravidly, v ČR je používán termín rozpočtové určení daní – RUD, určuje druhy daní, které jsou vybírané podle celostátně platných daňových zákonů, ovšem jejich výnos plyne celý přímo do rozpočtů obcí nebo do rozpočtů regionů, jedná se o tzv. svěřené daně. Případně je stanoven podíl na celostátně vybíraných daních, to jsou tzv. sdílené daně, které jsou také příjmem rozpočtu obce. Výběr a správa svěřené daně je obvykle prováděna centrálně, daňový základ a sazby daní mohou obce ovlivnit jen málo anebo vůbec (Peková, 2011).

Rozpočtové určení daní se postupem času vyvíjí a aktuálně je v České republice definováno legislativou a to:

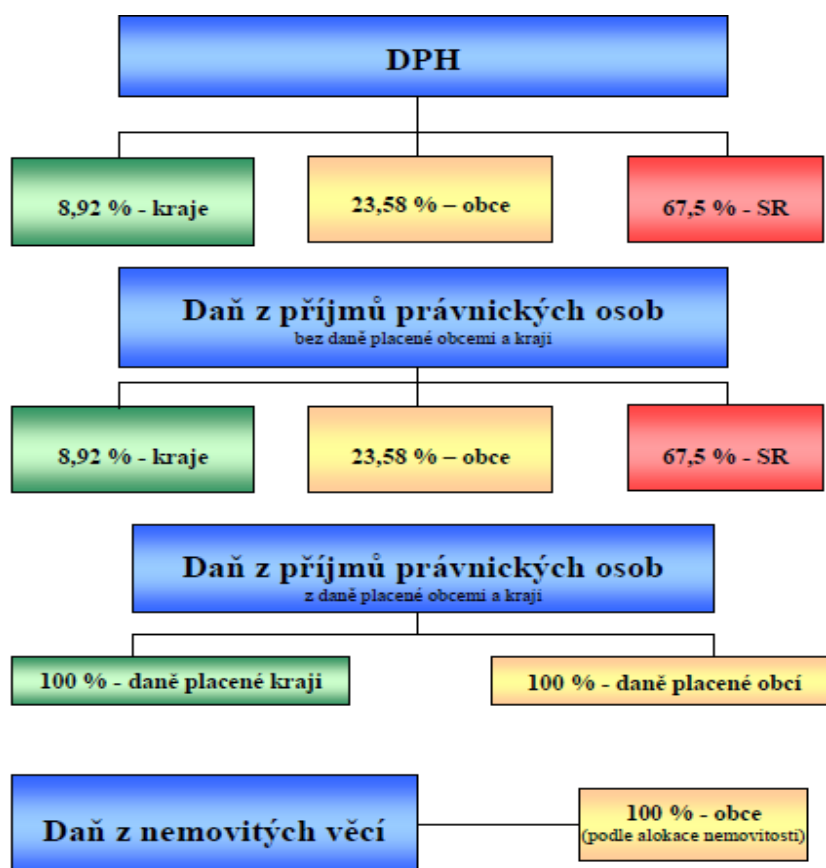
- Zákonem č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní a
- Vyhláškou č. 219/2019 Sb. o procentním podílu jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmu.

Daň z hazardních her je upravená Zákonem č. 187/2016 Sb., o dani z hazardních her.

Místní poplatky jsou upraveny Zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích.

Grafické schéma rozpočtového určení daní platné od 1. 1. 2020 je znázorněno na Obrázcích 1 a 2. V modrých polích je název daně, zelená, žlutá a červená pole označují do jakého rozpočtu výnos z daně plyne. Procentuální podíl, který plyne do obecních rozpočtů je ve žlutém poli, červené pole je pro státní rozpočet a zelené pro krajský rozpočet.

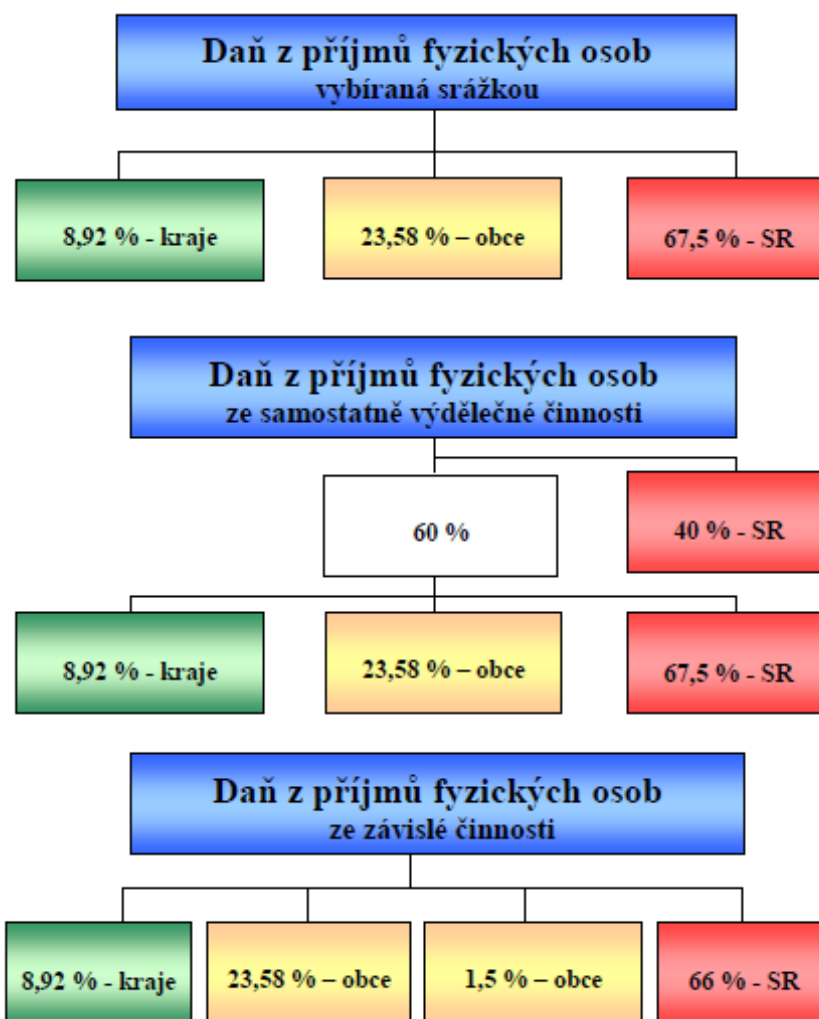
Obrázek 1: Grafické schéma rozpočtového určení daní ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Graphic scheme of budget determination of taxes. Zdroj: Finanční správa, Grafické schéma, 2020

Z Obrázku 1 je zřejmé, že daň z nemovitých věcí má pro obecní rozpočet významný přínos.

Obrázek 2: Grafické schéma rozpočtového určení daní ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Graphic scheme of budget determination of taxes. Zdroj: Finanční správa, Grafické schéma, 2020

Z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti, jak je vyobrazeno na obrázku 2, získají obecní rozpočty podíl 23,58 % v rámci podílu sdílených daní a také 1,5 % na základě počtu zaměstnanců v obci.

Mezi faktory ovlivňující hospodaření obcí lze jako první jmenovat dle Mateje (2019) ekonomický vývoj, který pozitivně zvyšuje výběr daní na straně příjmu. Jako druhý faktor je to aktuální podoba rozpočtového určení daní, kdy od 1. 1. 2018 došlo k navýšení podílu obcí na dani z přidané hodnoty a to na 23,58 %. Zároveň se posílila váha kritéria počtu dětí a žáků ze 7 % na 9 % což vede k navýšení daňových příjmů pro obce zřizující mateřskou nebo základní školu. Třetí jmenovaný faktor je ekonomické chování obcí, tedy jejich postoj k zadlužování nebo ochota zapojit při jejich financování vlastní ušetřené prostředky.

Daně se tedy rozlišují na výlučné neboli svěřené či sdílené. Mezi výlučné daně patří daň z nemovitých věcí, výnos daně z příjmů právnických osob, v případě, kdy je poplatníkem této daně obec. Mezi sdílené daně se řadí daň z přidané hodnoty, daně z příjmů fyzických osob a daně z příjmu právnických osob. Obcím přísluší z celostátního výnosu sdílených daní konkrétně 23,58 %. Těchto 23,58 % se dále rozděluje mezi jednotlivé obce na základě těchto kritérií, které mají v součtu 100 %:

- upravený počet obyvatel (78 %),
- prostý počet obyvatel (10 %),
- počet žáků v MŠ a ZŠ (9 %) a
- rozloha území (3 %) (Matej, 2019).

Kritérium upraveného počtu obyvatel zajišťuje, aby mezi jednotlivými velikostními kategoriemi nevznikaly skokové rozdíly v daňových příjmech pomocí koeficientů postupných přechodů. Pro Prahu, Brno, Ostravu a Plzeň jsou stanoveny zvláštní koeficienty. Mechanismus rozdělování, podílu na sdílených daních pro konkrétní obec je poměrně složitý, proto Ministerstvo financí každoročně zveřejňuje aktuální podíly všech obcí na výnosu sdílených daní v prováděcí vyhlášce (Matej, 2019).

2.4.5 Výdajová strana územního rozpočtu

Výdaje rozpočtů územních samospráv jsou určeny na financování potřeb lokálního veřejného sektoru. Rozsah výdajů územních samospráv ovlivňuje rozpočtové omezení ze strany příjmů a rozsah odpovědnosti i pravomocí obecní úrovně za zabezpečení škály veřejných statků a služeb. Mezi faktory, jež snižují samostatnost obcí při rozhodování o výdajích patří:

- národní smlouvy,
- povinnost ze zákona poskytovat řadu statků a služeb,
- vyžadování udržení určitého standardu služeb (např. otázka rušení některých škol a menších nemocnic z důvodu demografické situace),
- demografické faktory,
- celková ekonomická situace (Provazníková, 2015).

Členění výdajů územních samospráv lze z několika hledisek, nejpoužívanějšími jsou:

- podle ekonomického hlediska na běžné a kapitálové,
- podle rozpočtové skladby na druhové a funkční,

- podle infrastruktury na ekonomické a sociální,
- podle funkcí veřejných financí na alokační, redistribuční, stabilizační a
- podle rozpočtového plánování na plánované a neplánované (Provazníková, 2015).

2.5 Teoretické dopady suburbanizace na příjmy a výdaje obcí a měst

V předchozích kapitolách je popsáno, co je proces suburbanizace a jakými jevy je tento jev doprovázen, také je uvedeno, jakým způsobem obce hospodaří a co tvoří jejich příjmovou a výdajovou stránku rozpočtu. Suburbanizace je široce diskutované téma v oblasti jako je geografické literatury, ovlivňuje také fyzické i sociální prostředí. Dopady tohoto jevu jsou tedy ekologické, sociální a ekonomické. Cílem této práce, je zaměřit se na to, jak ovlivňuje tento složitý proces suburbanizace příjmy a výdaje obcí, tedy na ekonomické dopady.

Suburbanizace je jev, který sebou přináší pro suburbánní obce jak negativní, tak pozitivní dopady. V případě, kdy zastupitelé obcí v čele se starostou mají definované limity rozvoje a konkrétní vizi obce, může být suburbanizace vnímána jako pozitivní jev. Obci by bylo umožněno zvyšování dostupnosti, zkvalitňování a rozvoj veřejných služeb jak pro nové jak původní obyvatelstvo v obci (Sýkora, Kopáček, Horáčková & Hlaváček, 2019).

V souvislosti se suburbanizací dle Sýkory et al. (2019) str. 52-53, lze sledovat současně dvě tendence:

- *„zvýšení příjmů do rozpočtu obce představuje nové možnosti pro rozvoj obce, a to mnohdy především ve prospěch původních částí obce (zpravidla se investice šíří od centra k okrajovým částem obcí),*
- *zvýšení počtu obyvatel a změna struktury obyvatelstva představují nové požadavky na investice a zvýšení provozních výdajů, zejména s ohledem na dodatečné (i kvalitativní) požadavky nového obyvatelstva, které s sebou přináší do obce i prvky městského životního stylu“.*

Z pohledu finančního stránky suburbanizace, lze rozeznávat tři základní vztahy.

1. *„Oblasti či témata, pro něž je suburbanizace nerelevantní: volby do zastupitelstev územních samosprávných celků, volba prezidenta republiky, zastupitelstva obcí, volby do Parlamentu ČR, ostatní finanční operace, pojištění funkčně nespécifikované.“*

2. *Oblasti či témata, která způsobují růst výdajů, protože v souvislosti se suburbanizací rostou potřeby obce a jejího obyvatelstva: silnice, provoz veřejné silniční dopravy, využívání a zneškodňování komunálních odpadů, sběr a svoz komunálních odpadů, péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň, využití volného času dětí a mládeže, sportovní zařízení ve vlastnictví obce, činnost místní správy, pitná voda, odvádění a čištění odpadních vod a nakládání s kaly, mateřské školy, základní školy.*
3. *Oblasti či témata, která způsobují růst výdajů, protože to v souvislosti se suburbanizací umožňuje nárůst příjmů z rozpočtového určení daní: pohřebnictví, veřejné osvětlení, územní plánování, činnosti knihovnické, rozhlas a televize“ (Sýkora, Kopáček, Horáčková & Hlaváček, 2019, str. 53-54).*

Pro města je jedním z problémů související se suburbanizací odliv daňových poplatníků do suburbii, kteří si sebou odnášejí i své daně. Tento problém je však rozsáhlý spíše v amerických městech, v českých podmínkách alespoň prozatím není tato situace tak špatná. Řada obcí vnímá jako jeden z přínosů rezidenční suburbanizace navýšení finančních příjmů díky růstu počtu obyvatel, ovšem ve skutečnosti dochází k tomu, že řada nově přistěhovalých obyvatel se nehlásí k trvalému bydlišti v nové obci (Macešková & Ouředníček, 2008).

Od začátku roku 2017 je zrušena tzv. motivační složka, 30 % podíl obcí na dani z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti s místem bydliště na území obce (Sdružení místních samospráv, n.d.). Před zrušením tohoto 30 % podílu obcí, docházelo k tomu, že některé obce, které měly nárok na tento podíl ho nezískaly. A to proto, že určitou část mezi nově přichozími rezidenty do suburbánních obcí jsou podnikající fyzické osoby, což teoreticky znamená pro tyto obce vyšší příjmy do rozpočtu. V praxi si však noví podnikatelé většinou trvalé bydliště ponechávají v původním místě bydliště z důvodu administrativní náročnosti změn v souvislosti s vedením podnikání. Silným motivem³ je také fakt, že finanční úřady ve větších městech, jsou mnohem vytíženější, a tak pravděpodobnost kontroly je na velmi nízké úrovni (Macešková & Ouředníček, 2008).

Význam má i strategie rodin ve vztahu k držení dalšího bytu ve městě, kde je hlášen jeden z členů rodiny. Výsledkem je, že z důvodu ponechání trvalého bydliště v původním místě

---

³ Finanční správa ČR každoročně zaznamenává přesun firem do hlavního města Prahy, právě z důvodu, že je zde podstatně nižší pravděpodobnost kontroly z důvodu vytíženosti úřadů, uvádí se, že pravděpodobnost kontroly je zde jednou za sto let (Podnikatel, 2013).

bydliště připravují svou „novou“ obec o znatelné příjmy (Macešková & Ouředníček, 2008).

Řešením dle Maceškové a Ouředníčka (2008), by bylo, kdyby obec dokázala přesvědčit své obyvatele, aby se k trvalému bydlišti v obci přihlásili. Ovšem v tom je značná komplikace, jelikož obec nemá prakticky žádné oficiální pravomoci, jak nové rezidenty k takému kroku donutit. Mohla by však aplikovat určitá pravidla, která by mohla sloužit jako silný donucovací prostředek. Např. pravidlo, že místní mateřská škola nebude přijímat děti rodičů, kteří nemají v obci trvalé bydliště, což vzhledem k tomu, že noví obyvatelé obcí, jsou často mladé rodiny, by mohlo mít účinek. Obec může také argumentovat na stížnosti nových obyvatelů, že v obci není v nově zbudovaných lokalitách rodinných domů např. veřejné osvětlení, nedostatečná povrchová úprava místních komunikací, nedostatečná kapacita mateřské školy či absence dětského hřiště právě tím, že má nedostatek finančních prostředků v důsledku nepřihlášení obyvatel k trvalému bydlišti. Obec by teda mohla vyvíjet na nové obyvatele morální tlak, a vysvětlit jim spojitost mezi přihlášením k trvalému bydlišti v obci ve které žijí a rozpočtem této obce, jelikož spousta občanů tuto spojitost nezná.

3 Metodika

3.1 Cíl práce

Hlavním cílem této diplomové práce je definovat dopady suburbanizace na rozpočty obcí a měst a podchytit tak specifika hospodaření obcí v suburbánních oblastech. A to pomocí analýzy rozpočtů vybraného vzorku obcí a měst s různou mírou suburbanizace s cílem potvrdit či vyvrátit dopady suburbanizace na obecní a městské rozpočty. Ze zpracované literární rešerše je zřejmé, že naplnění hlavního cíle je těžko dosažitelné bez kvalifikování obcí dle míry suburbanizace.

Zdrojem dat je databáze Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ a Atlas obyvatelstva.

Praktická část této diplomové práce se v širokém procesu suburbanizace zaměří na suburbanizaci rezidenční, a to v Jihočeském kraji v letech 2010 až 2018.

3.2 Hypotézy

V návaznosti na hlavní cíl této diplomové práce jsou stanoveny následující čtyři hypotézy, které budou na základě provedených analýz obecních rozpočtů potvrzeny či vyvráceny. Hypotézy jsou stanoveny na základě studia odborné literatury, s tím, že poukazují na možné klíčové dopady suburbanizace na obecní rozpočty.

1. V Jihočeském kraji probíhá rezidenční suburbanizace ve smyslu navyšování počtu obyvatel v suburbánních zónách a úbytku počtu obyvatel v Jádrových městech.

Hypotéza č. 1 je stanovena z důvodu vstupního zjištění, zda v rámci procesu suburbanizace probíhá „výměna“ obyvatel mezi Jádrovými městy a suburbánními zónami v Jihočeském kraji.

2. Kritéria přerozdělení podílu obcí na sdílených daních se promítají do velikosti příjmů, které plynou do jednotlivých skupin obcí.

Záměrem hypotézy č. 2 je zjištění, zdali a jakou významností ovlivňují jednotlivá kritéria rozpočtového určení daní výši příjmů mezi jednotlivými skupinami obcí, tedy mezi suburbánními zónami a Jádrovými městy.

3. Příjem obce ze sdílení 1,5 % daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti podle počtu zaměstnanců se v přepočtu na obyvatele liší v jednotlivých skupinách obcí.

Hypotéza č. 3 je formulována z důvodu předpokladu koncentrace zaměstnanosti v Jádrových městech a tím způsobených dopadů na příjmy plynoucí do obecních rozpočtů z podílu na 1,5 % celostátního výnosu daně z příjmu fyzických ze závislé činnosti.

4. Obce v suburbánních zónách, které jsou blíže Jádrovému městu mají nižší výdaje v přepočtu na obyvatele.

Hypotéza č. 4 je stanovena na obecném předpokladu, že Jádrová města mají vyšší výdaje v rámci tzv. přenesené působnosti spojené s výkonem státní správy. A také na tom, že Jádrová města poskytují širší množství služeb pro občany než obce v suburbánních zónách a občané těchto zón využívají nabídky služeb v Jádrových městech.

3.3 Metodika výběru obcí a měst

Dopady suburbanizace jsou zhodnoceny na vzorku obcí a měst v Jihočeském kraji. Z důvodu cíle této práce, tedy definování dopadů suburbanizace na rozpočty obcí a měst je vhodné vycházet z empirických dat. Na základě studia teoretických východisek bylo zjištěno, že většina publikací v České republice, které se zabývají dopady suburbanizace vycházejí naopak z teoretických úvah. Praktická část se bude zabývat dopady suburbanizace na obce, které představují nejmenší územní jednotky samosprávy, jsou tedy nejmenšími statistickými jednotkami. Z širokého procesu suburbanizace se tato práce zaměřuje na dílčí složku suburbanizace, a to rezidenční suburbanizaci.

Pro sledování dopadů suburbanizace je potřeba kategorizovat obce podle intenzity probíhajících procesů suburbanizace. Způsobů, jak měřit suburbanizaci, je celá řada, ovšem těch, které by vycházely z empirických dat tolik není. Variabilita v tom, co je a co již není suburbanizace je také velká, je proto vždy důležité si uvědomit, co je cílem daného vymezení.

Členové Urbánní a regionální laboratoře na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze vytvořili specializovaný mapový portál Atlas obyvatelstva, kde mapují zóny rezidenční suburbanizace. Mapy rezidenční suburbanizace obcí České republiky byly vymezeny zatím v letech 2008, 2010, 2013 a 2016. Jedná se o certifikovanou metodiku Ministerstvem pro místní rozvoj, která je hojně využívána pro účely státní správy (Ouředníček, Špačková & Klsák, 2018).

Do metodického postupu pro vytvoření těchto map vstupují tři statistická data a to:

- počet přistěhovalých,
- počet dokončených bytů a
- počet obyvatel (Ouředníček, Špačková & Novák, 2013).

Skutečnost, která je potřeba uvést k metodice map tvořených Urbánní a regionální laboratoří je, že suburbanizace má zdroj v městském jádru, které je zdrojovou oblastí migrace, a cíl má v suburbánní zóně, tedy v cílové oblasti migrace. Přetrvávají vazby suburbantů na jádrové město, což je základním vztahem pro metodiku (Ouředníček et al., 2013).

Dále je definováno, co je městské jádro, suburbánní a venkovská obec.

„Městská jádra – obce s populační velikostí nad 10.000 obyvatel;

Suburbánní obce – s danou mírou intenzity bytové výstavby a stěhování z jádrových měst;

Venkovské obce – s počtem obyvatel menším než 10.000 obyvatel a zároveň s nižší mírou intenzity bytové výstavby a slabým proudem stěhování z jádrových měst“ (Ouředníček, et al., 2018).

Za suburbánní obce se považují takové, které mají vysokou intenzitu bytové výstavby a zároveň vysokou intenzitu přistěhování z městského jádra. Obě podmínky je nutné naplnit, aby obec mohla být považována za suburbánní. Pro ilustraci za suburbánní obce nelze považovat výstavbu rekreačního bydlení na Šumavě, i přes to, že se zde vykazuje vysoká intenzita bytové výstavby, oblast však neleží v městském jádru. Naopak určité obce se potýkají s vysokými migračními přírůstkami obyvatelstva, ovšem nejsou napojeny s novou výstavbou, např. domovy pro seniory. Ani tento typ obce nelze považovat za suburbánní obci (Ouředníček, et al., 2013).

Suburbánní obce jsou dále rozčleněny do čtyř zón podle intenzity procesu. Intenzita procesu suburbanizace je v zónách seřazena od nejsilnějšího projevu po nejslabší, v první a druhé zóně se proces suburbanizace projevuje nejsilněji (Ouředníček, et al., 2013).

Analýza obecních rozpočtů této diplomové práce bude vycházet z nejaktuálnější mapy vytvořené Urbánní a regionální laboratoří z roku 2016, se zaměřením na Jihočeský kraj.

Z důvodu možnosti porovnání obcí v Jihočeském kraji je vhodné vymezení další skupiny obcí, která je procesem suburbanizace nedotčená, tedy alespoň co se týče metodiky vymezení Urbánní a regionální laboratoří. Z celkového počtu 624 obcí v Jihočeském kraji po odečtení obcí v suburbánních zónách a jádrových měst, zůstává 521 obcí. Z těchto 521 obcí byl vybrán vzorek 24 obcí, pomocí generátoru náhodných čísel, který je dostupný na webových stránkách <https://www.generator-cisel.cz/>.

Konkrétní počet obcí 24 z toho důvodu, že je to průměrný počet obcí v suburbánních zónách 1, 2, 3 a 4. Vzorek obcí zařazených do této skupiny, je pracovním názvem nazván jako „neutrální“.

3.4 Analyzovaná data

Pro účely provedení analýzy bylo potřebné získat data, na kterých by bylo možné provést rozbor a porovnání jednotlivých skupin obcí. Hodnota, která je vhodná pro dosažení cíle této diplomové práce je průměrná hodnota jednotlivých kategorií příjmů a výdajů na obyvatele ve vybraných skupinách obcí pro jednotlivé roky v letech 2010 až 2018.

Postup výpočtu požadovaných hodnot, byl takový, že nejprve byla získána data v databázi Monitor Ministerstva financí ČR, konkrétně v kategorii Skutečný rozpočet, pro každou kategorii analyzovaných příjmů a výdajů. Tyto data byla získána pro každou skupinu obcí zvlášť, tedy pro obce v Zóně 1, 2, 3 a 4, Jádrová města a pro neutrální vzorek obcí, a to vždy pro každý analyzovaný rok. Následně byla tyto data každé obce vydělena počtem obyvatel konkrétní obce v jednotlivých letech, počty obyvatel byly získány z Českého statistického úřadu, a to vždy k 1.1. daného roku. Z takto získaných hodnot, tedy výdajů či příjmů na obyvatele v dané obci, byl udělán součet pro jednotlivé skupiny obcí. Tímto postupem byla získána celková hodnota jednotlivých kategorií příjmů či výdajů na obyvatele za jednotlivé roky v daných skupinách obcí. Ovšem každá skupina obcí se skládá z jiného počtu obcí, aby bylo možné dále s jednotlivými skupinami pracovat, bylo nutné jednotlivé hodnoty vydělit počtem obcí v jednotlivých skupinách. Tímto postupem byly získané hodnoty pro jednotlivé skupiny obcí, se kterými bylo již možno dále pracovat, a provést analýzu.

Informace o výši objemu prostředků plynoucích za žákem v jednotlivých letech, které obce získají byly převzaty z webových stránek Ministerstva financí. Stejně tak údaje o započtené výměře katastrálních území obce, počtu dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí, koeficientech postupných přechodů a počtu zaměstnanců, které jsou vždy

zveřejněny v příloze k Vyhlášce o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů.

U výpočtů ohledně počtu zaměstnanců v obci, byl brán počet zaměstnanců, o rok zpožděně, stejně tak počet dětí a žáků u výpočtů ohledně počtu dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí, s cílem napodobit postup pro výpočet pro účel analýzy, tak jak uvádí Zákon o rozpočtovém určení daní, a dosáhnout tak co nejvěrohodnějších výsledků.

Výše 1,5 % podílu daně fyzických osob ze závislé činnosti na jednoho zaměstnance je získána z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti zveřejněné Finanční správou, ze které je vypočten 1,5 % podíl, který je vydělen celkovým počtem zaměstnanců v České republice. Na základě tohoto postupu byl získán analogicky pro zkoumané roky příjem plynoucí za zaměstnancem, který je tedy v daném roce na jednoho zaměstnance ve všech obcích stejný. Příjem obcí z této sdílené daně se tak liší v závislosti na počtu zaměstnanců v obci.

3.5 Způsoby provedení rozboru a porovnání

Pro jednotlivé kategorie příjmů či výdajů byla provedena charakteristika především pomocí ukazatelů velikosti a variability, a to ukazatele maxima, minima, průměru, mediánu, směrodatné odchylky a variačního koeficientu.

Charakteristika vývoje hodnot v časových řadách jednotlivých let byla vyjádřena pomocí průměrného ročního tempa růstu a průměrné roční absolutní změny.

Hodnoty příjmů a výdajů nebyly převáděny na cenovou hladinu vybraného roku, jelikož v práci jde především o prostorové srovnání.

Pro přehlednost jsou jednotlivé výsledky dány do tabulek a graficky zpracovány. Hodnoty jsou uvedeny v Korunách českých (Kč) na obyvatele, popřípadě v procentech (%), pokud je tomu jinak, je to vždy uvedeno v textu práce.

Výsledky byly zpracovány programem Excel.

4 Analýza obcí s různou mírou suburbanizace dle počtu obyvatel

4.1 Vymezení jednotlivých kategorií obcí

Praktická část této práce se soustředí na Jihočeský kraj, je proto vhodné uvést stručnou charakteristiku této oblasti. Hranice Jihočeského kraje jsou tvořeny státní hranicí s Rakouskem a Německem, dále sousedí s krajem Plzeňským, Středočeským, Vysočina a Jihomoravským. Rozloha Jihočeského kraje představuje 12,8 % celé České republiky. Nejnižším bodem na území Jihočeského kraje je hladina Orlické přehrady, naopak nejvyšším místem je šumavský vrchol Plechý. Z České republiky má tento kraj nejmenší hustotu zalidnění. K 1. 1. 2003 bylo v Jihočeském kraji zřízeno 17 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a dále 37 správních obvodů obcí s pověřeným úřadem. V rámci optimalizace vojenských újezdů byly k 1. 1. 2016 provedeny územní změny, při kterých byla vyčleněna nová obec Polná na Šumavě z vojenského újezdu Boletice. V současné době je v kraji 624 samosprávných obcí, z nich má 56 status města (ČSÚ, 2019).

Dle specializované mapy, vytvořené Urbánní a regionální laboratoří, která byla popsána v metodice, byly vybrány všechny obce v suburbánních zónách v Jihočeském kraji. Jelikož tyto zóny nejsou dále již nijak charakterizovány a ani nejsou popsány rozdíly mezi nimi bude mít za cíl tato kapitola rozlišit tyto zóny podle počtu obyvatel. Počet jednotlivých obcí ve všech čtyřech zónách, v jádrových městech a v neutrálním vzorku obcí je zobrazen v Tabulce 3.

Tabulka 3: Četnost obcí v jednotlivých skupinách obcí⁽¹⁾

Skupina obcí ⁽²⁾	Zóna 1 ⁽³⁾	Zóna 2 ⁽⁴⁾	Zóna 3 ⁽⁵⁾	Zóna 4 ⁽⁶⁾	Jádrové město ⁽⁷⁾	Neutrální ⁽⁸⁾	Celkem ⁽⁹⁾
Počet obcí ⁽¹⁰⁾	17	32	21	26	7	24	127

⁽¹⁾ Frequency of municipalities in the individual groups of municipalities; ⁽²⁾ Groups of municipalities;

⁽³⁾ Zone 1; ⁽⁴⁾ Zone 2; ⁽⁵⁾ Zone 3; ⁽⁶⁾ Zone 4; ⁽⁷⁾ Core cities; ⁽⁸⁾ Neutral; ⁽⁹⁾ Total number of municipalities;

⁽¹⁰⁾ Number of municipalities. Zdroj: data Atlas obyvatelstva 2018; vlastní zpracování, 2020

Vzorek obcí zařazených do neutrální skupiny je vyjmenován v Tabulce 4.

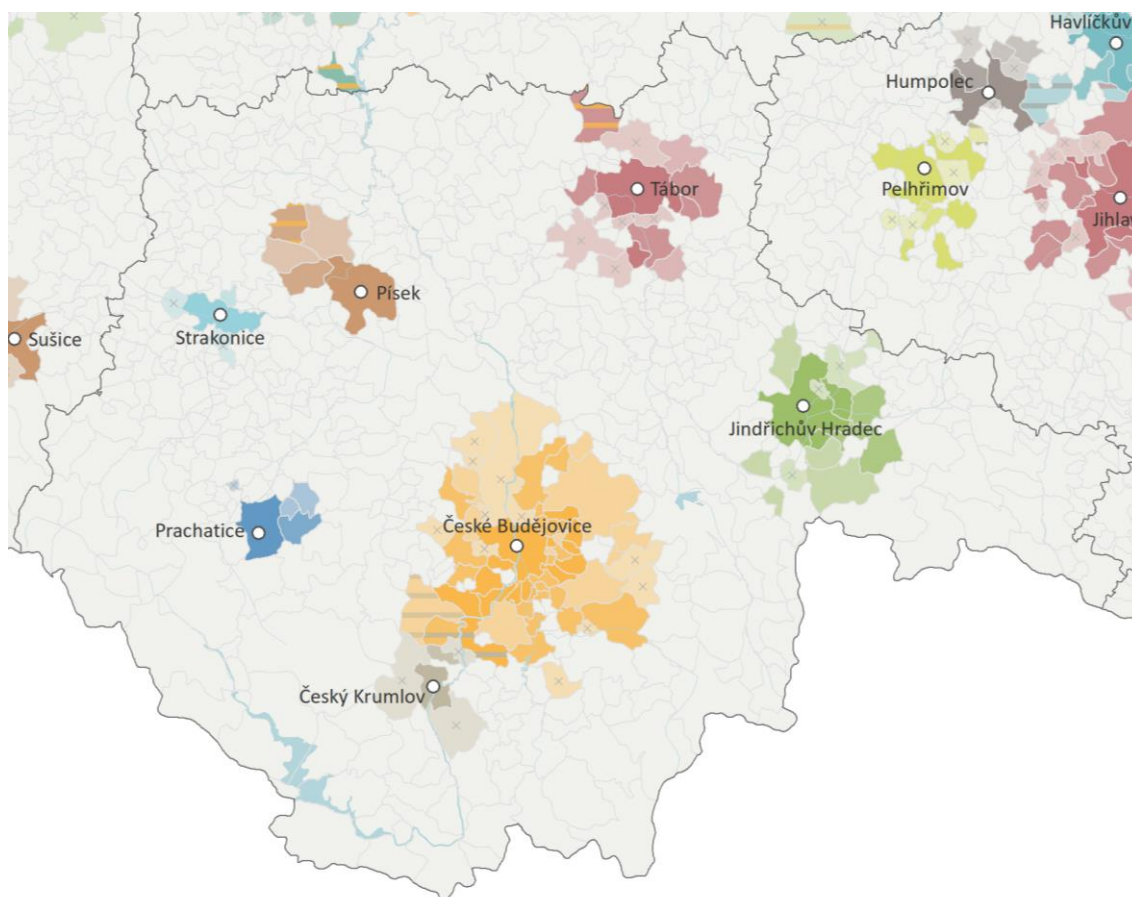
Tabulka 4: „Neutrální“ obce ⁽¹⁾

Bechyně	Horní Slatina	Novosedly nad Nežárkou	Strmilov
Cerhonice	Hoslovice	Radenín	Škvořetice
Čenkov u Bechyně	Krajníčko	Rodná	Třebějice
Dačice	Kratušín	Roseč	Vodice
Dívčí Kopy	Lety	Rožmberk nad Vltavou	Zálší
Horní Dvořiště	Myštice	Soběnov	Zhoř u Mladé Vožice

⁽¹⁾ „Neutral“ municipalities. Zdroj: data Atlas obyvatelstva 2018; vlastní zpracování, 2020

Obrázek 3 ukazuje na mapě geografické rozložení jádrových měst a zón rezidenční suburbanizace v Jihočeském kraji. Příslušnost k jádrovým městům je vyjádřena barvou. Obce jsou v jednotlivých zónách suburbanizace dle intenzity barvy, 1 zóna je v nejintenzivnějším barevném poli, s tím, že i proces suburbanizace se v této zóně projevuje nejintenzivněji, řazení je dále sestupné.

Obrázek 3: Mapa rezidenční suburbanizace v Jihočeském kraji ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Map of residential suburbanization in the South Bohemian Region. Zdroj: OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P., KLSÁK, A. (2018)

Obce spadající do Zóny 1 jsou vymezené v Tabulce 5. V Tabulce 5 jsou taktéž vymezená Jádrová města, ke kterým spadají. Z Tabulky 5 je zřejmé, že většina obcí má Jádrové město jedno, až na Dolní Třebonín, který má Jádrová města dvě, a to České Budějovice a Český Krumlov. Praktická část této práce zabývá pouze Jádrovými městy 1, kde je nej- silnější zdroj migrantů.

Tabulka 5: Obce v Zóně 1 ⁽¹⁾

Zóna 1 ⁽²⁾	Jádro 1 ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Jádro 1 ⁽⁵⁾	Jádro 2 ⁽⁶⁾
Adamov	České Budějovice	Včelná	České Budějovice	
Boršov nad Vltavou	České Budějovice	Vidov	České Budějovice	
Hlincová Hora	České Budějovice	Vrábče	České Budějovice	
Homole	České Budějovice	Vráto	České Budějovice	
Jívno	České Budějovice	Dolní Třebonín	České Budějovice	Český Krumlov
Libnič	České Budějovice	Dolní Pěna	Jindřichův Hradec	
Litvínovice	České Budějovice	Rodvínov	Jindřichův Hradec	
Roudné	České Budějovice	Ústrašice	Tábor	
Srubec	České Budějovice			

⁽¹⁾ *Municipalities in Zone 1*; ⁽²⁾ *Zone 1*; ⁽³⁾ *Core 1*; ⁽⁴⁾ *Zone 1*; ⁽⁵⁾ *Core 1*; ⁽⁶⁾ *Core 2*. Zdroj: data Atlas obyvatelstva 2018; vlastní zpracování, 2020

Obce v Zóně 2 jsou vymezené v Tabulce 6. Obec Holubov má dvě Jádrová města, a to České Budějovice a Český Krumlov. Dále obce Předotice a Borotín, které mají také druhé Jádrové město, a to dokonce mimo Jihočeský kraj, a to Prahu zřejmě z důvodu dojížděky do zaměstnání.

Tabulka 6: Obce v Zóně 2 ⁽¹⁾

Zóna 2 ⁽²⁾	Jádro 1 ⁽³⁾	Zóna 2 ⁽⁴⁾	Jádro 1 ⁽⁵⁾	Jádro 2 ⁽⁶⁾
Borek	České Budějovice	Strážkovice	České Budějovice	
Borovany	České Budějovice	Úsilné	České Budějovice	
Dobrá Voda u Českých Budějovic	České Budějovice	Vitín	České Budějovice	
Doubravice	České Budějovice	Holubov	České Budějovice	Český Krumlov
Doudleby	České Budějovice	Srnín	Český Krumlov	
Dubičné	České Budějovice	Blažejov	Jindřichův Hradec	
Dubné	České Budějovice	Člunek	Jindřichův Hradec	
Hosín	České Budějovice	Hospříz	Jindřichův Hradec	
Hůry	České Budějovice	Dobev	Písek	
Lipí	České Budějovice	Předotice	Písek	Praha
Nedabyle	České Budějovice	Nebahovy	Prachatice	
Nová Ves	České Budějovice	Borotín	Tábor	Praha
Pištín	České Budějovice	Dražice	Tábor	
Plav	České Budějovice	Chýnov	Tábor	
Římov	České Budějovice	Nová Ves u Chýnova	Tábor	
Staré Hodějovice	České Budějovice	Planá nad Lužnicí	Tábor	

⁽¹⁾ Municipalities in Zone 2; ⁽²⁾ Zone 2; ⁽³⁾ Core 1; ⁽⁴⁾ Zone 2; ⁽⁵⁾ Core 1; ⁽⁶⁾ Core 2. Zdroj: data Atlas obyvatelstva 2018; vlastní zpracování, 2020

Obce v Zóně 3 zobrazuje Tabulka 7. Obec Křemže má Jádrová města dvě.

Tabulka 7: Obce v Zóně 3 ⁽¹⁾

Zóna 3 ⁽²⁾	Jádro 1 ⁽³⁾	Jádro 2 ⁽⁴⁾	Zóna 3 ⁽⁵⁾	Jádro 1 ⁽⁶⁾
Čejkovice	České Budějovice		Lodhéřov	Jindřichův Hradec
Kamenný Újezd	České Budějovice		Plavsko	Jindřichův Hradec
Ledenice	České Budějovice		Příbraz	Jindřichův Hradec
Lišov	České Budějovice		Čížová	Písek
Rudolfov	České Budějovice		Drhovle	Písek
Ševětín	České Budějovice		Vitějovice	Prachatice
Štěpánovice	České Budějovice		Žernovice	Prachatice
Zliv	České Budějovice		Řepice	Strakonice
Křemže	České Budějovice	Český Krumlov	Košice	Tábor
Číměř	Jindřichův Hradec		Ratibořské Hory	Tábor
Horní Pěna	Jindřichův Hradec			

⁽¹⁾ Municipalities in Zone 3; ⁽²⁾ Zone 3; ⁽³⁾ Core 1; ⁽⁴⁾ Core 2; ⁽⁵⁾ Zone 3; ⁽⁶⁾ Core 1. Zdroj: data Atlas obyvatelstva 2018; vlastní zpracování, 2020

Tabulka 8 zobrazuje obce zařazené do Zóny 4, všechny tyto obce mají pouze jedno Jádrové město.

Tabulka 8: Obce v Zóně 4 ⁽¹⁾

Zóna 4 ⁽²⁾	Jádro 1 ⁽³⁾	Zóna 4 ⁽⁴⁾	Jádro 1 ⁽⁵⁾
Branišov	České Budějovice	Zlatá Koruna	Český Krumlov
Dasný	České Budějovice	Horní Skrýčov	Jindřichův Hradec
Hluboká nad Vltavou	České Budějovice	Jarošov nad Nežárkou	Jindřichův Hradec
Hrdějovice	České Budějovice	Lásenice	Jindřichův Hradec
Libín	České Budějovice	Pěčnov	Prachatice
Ločnice	České Budějovice	Katovice	Strakonice
Mladošovice	České Budějovice	Radošovice	Strakonice
Olešník	České Budějovice	Chotoviny	Tábor
Ostrolovský Újezd	České Budějovice	Malšice	Tábor
Zahájí	České Budějovice	Radimovice u Želče	Tábor
Žabovřesky	České Budějovice	Sezimovo Ústí	Tábor
Kájov	Český Krumlov	Slapy	Tábor
Přídolí	Český Krumlov	Želeč	Tábor

⁽¹⁾ Municipalities in Zone 4; ⁽²⁾ Zone 4; ⁽³⁾ Core 1; ⁽⁴⁾ Zone 4; ⁽⁵⁾ Core 1. Zdroj: data Atlas obyvatelstva 2018; vlastní zpracování, 2020

Seznam Jádrových měst v Jihočeském kraji obsahuje Tabulka 9.

Tabulka 9: Jádrová města ⁽¹⁾

České Budějovice	Český Krumlov	Jindřichův Hradec	Písek
Prachatice	Strakonice	Tábor	

⁽¹⁾ Core cities. Zdroj: data Atlas obyvatelstva 2018; vlastní zpracování, 2020

4.2 Analýza skupin obcí na základě vývoje počtu obyvatel

Charakteristika velikostního složení za rok 2018 pro jednotlivé skupiny obcí je uvedena v Tabulce 10. Minimální počet obyvatel v Jádrových městech v roce 2018 byl 10 917, z čehož vyplývá, že Jádrová města splňují podmínku počtu minimálně 10 000 obyvatel. Neutrální vzorek obcí má vysokou míru variability za rok 2018 a to 217,68 %, což je způsobené, že obce byly vybrány na základě generátoru náhodných čísel, a tak do této skupiny obcí spadla obec s minimálním počtem 48 obyvatel, a stejně tak obec s maximálním počtem 7 351 obyvatel za rok 2018. V průběhu analýzy rozpočtů je potřeba porovnávat suburbánní zóny, právě s neutrálním vzorkem obcí, aby mohli být zachycené případné odlišnosti, k čemuž může být vysoká variabilita počtu obyvatel v této skupině přínosná, jelikož jsou porovnávaná reálná data v Jihočeském kraji, který je tvořen rozlišně velikými obcemi, co se počtu obyvatel týče. Na druhé straně tento počet obyvatel v neutrálním vzorku obcí možná ovlivňuje jejich vývoj v čase.

Cílem je ovšem poukázat na rozdíly v hospodaření v suburbánních zónách, k čemu je tento vzorek neutrálních obcí dostatečný.

Tabulka 10: Charakteristika jednotlivých skupin obcí dle počtu obyvatel v roce 2018 ⁽¹⁾

Ukazatel ⁽²⁾	Zóna 1 ⁽³⁾	Zóna 2 ⁽⁴⁾	Zóna 3 ⁽⁵⁾	Zóna 4 ⁽⁶⁾	Jádrové město ⁽⁷⁾	Neutrální ⁽⁸⁾
Maximum ⁽⁹⁾	2 526	4 147	4 343	7 233	93 863	7 351
Minimum ⁽¹⁰⁾	340	311	261	146	10 917	48
Průměr ⁽¹¹⁾	1 079	1 002	1 334	1 182	32 392	781
Medián ⁽¹²⁾	771	611	738	686	22 888	248
Směrodatná odchylka ⁽¹³⁾	744	974	1 162	1 577	26 279	1 700
Variační koeficient ⁽¹⁴⁾	68,93 %	97,23 %	87,08 %	133,43 %	81,13 %	217,68 %

⁽¹⁾ Characteristics of individual groups of municipalities according to the number of inhabitants in 2018;

⁽²⁾ Index; ⁽³⁾ Zone 1; ⁽⁴⁾ Zone 2; ⁽⁵⁾ Zone 3; ⁽⁶⁾ Zone 4; ⁽⁷⁾ Core cities; ⁽⁸⁾ Neutral; ⁽⁹⁾ Maximum; ⁽¹⁰⁾ Minimum;

⁽¹¹⁾ Mean; ⁽¹²⁾ Median; ⁽¹³⁾ Standard deviation; ⁽¹⁴⁾ Coefficient of variation. Zdroj: data ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

V předchozí Tabulce 10 je uvedena charakteristika pro rok 2018, v následující Tabulce 11 je uvedena charakteristika počtu obyvatel v jednotlivých skupinách obcí v letech 2010-2018. Při porovnání Tabulky 10 a 11 je patrné, že variabilita v neutrálním vzorku obcí za roky 2010-2018 je významně nižší a to pouhých 1,62 %, kdežto v samostatném roce 2018 byla 217,68 %. Dochází tedy k vysoké variabilitě uvnitř skupiny jednotlivých obcí, ne však co se týče vývoje jako skupiny v čase. Nejvyšší variability v rámci jednotlivých skupiny bylo dosaženo v Zóně 1 a to 7,53 %.

Tabulka 11: Charakteristika jednotlivých skupin obcí dle počtu obyvatel v letech 2010-2018 ⁽¹⁾

Ukazatel ⁽²⁾	Zóna 1 ⁽³⁾	Zóna 2 ⁽⁴⁾	Zóna 3 ⁽⁵⁾	Zóna 4 ⁽⁶⁾	Jádrové město ⁽⁷⁾	Neutrální ⁽⁸⁾
Maximum ⁽⁹⁾	18 342	32 065	28 024	30 728	230 938	19 664
Minimum ⁽¹⁰⁾	14 455	28 821	26 796	29 657	226 478	18 741
Průměr ⁽¹¹⁾	16 481	30 607	27 370	30 183	227 624	19 135
Medián ⁽¹²⁾	16 616	30 660	27 482	30 133	226 893	19 113
Směrodatná odchylka ⁽¹³⁾	1 241	996	414	361	1 337	310
Variační koeficient ⁽¹⁴⁾	7,53 %	3,25 %	1,51 %	1,20 %	0,59 %	1,62 %

⁽¹⁾ Characteristics of individual groups of municipalities according to the number of inhabitants in 2010-

2018; ⁽²⁾ Index; ⁽³⁾ Zone 1; ⁽⁴⁾ Zone 2; ⁽⁵⁾ Zone 3; ⁽⁶⁾ Zone 4; ⁽⁷⁾ Core cities; ⁽⁸⁾ Neutral; ⁽⁹⁾ Maximum; ⁽¹⁰⁾

Minimum; ⁽¹¹⁾ Mean; ⁽¹²⁾ Median; ⁽¹³⁾ Standard deviation; ⁽¹⁴⁾ Coefficient of variation. Zdroj: data ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Počet obyvatel v jednotlivých kategoriích v letech 2010-2018 obcí je zachycen v Tabulce 12 a zároveň je graficky zachycen v Grafech 1 a 2. Z Grafu 1 je zřejmé, že ve všech

suburbánních zónách dochází k navýšení počtu obyvatel, každá křivka suburbánní zóny má rostoucí charakter. Křivka, která zobrazuje vývoj obyvatel v neutrálním vzorku obcí má naopak klesající charakter.

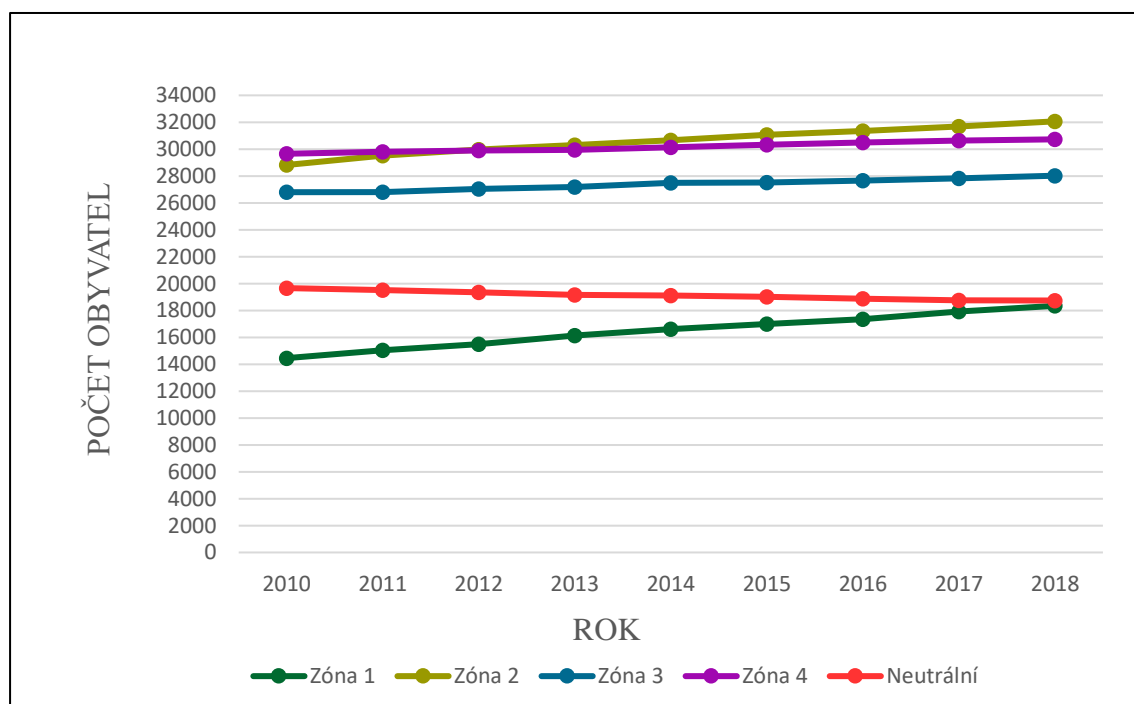
Tabulka 12: Počet obyvatel v letech 2010-2018 ⁽¹⁾

Rok ⁽²⁾	Zóna 1 ⁽³⁾	Zóna 2 ⁽⁴⁾	Zóna 3 ⁽⁵⁾	Zóna 4 ⁽⁶⁾	Jádrové město ⁽⁷⁾	Neutrální ⁽⁸⁾
2010	14 455	28 821	26 796	29 657	230 938	19 664
2011	15 038	29 527	26 814	29 813	228 513	19 528
2012	15 484	29 977	27 034	29 901	228 005	19 355
2013	16 132	30 296	27 174	29 944	227 554	19 166
2014	16 616	30 660	27 482	30 133	226 893	19 113
2015	16 998	31 071	27 521	30 336	226 836	19 011
2016	17 349	31 354	27 653	30 504	226 660	18 881
2017	17 918	31 689	27 829	30 630	226 478	18 753
2018	18 342	32 065	28 024	30 728	226 742	18 741

⁽¹⁾ Number of inhabitants in 2010-2018; ⁽²⁾ Year; ⁽³⁾ Zone 1; ⁽⁴⁾ Zone 2; ⁽⁵⁾ Zone 3; ⁽⁶⁾ Zone 4; ⁽⁷⁾ Core cities;

⁽⁸⁾ Neutral. Zdroj: data ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

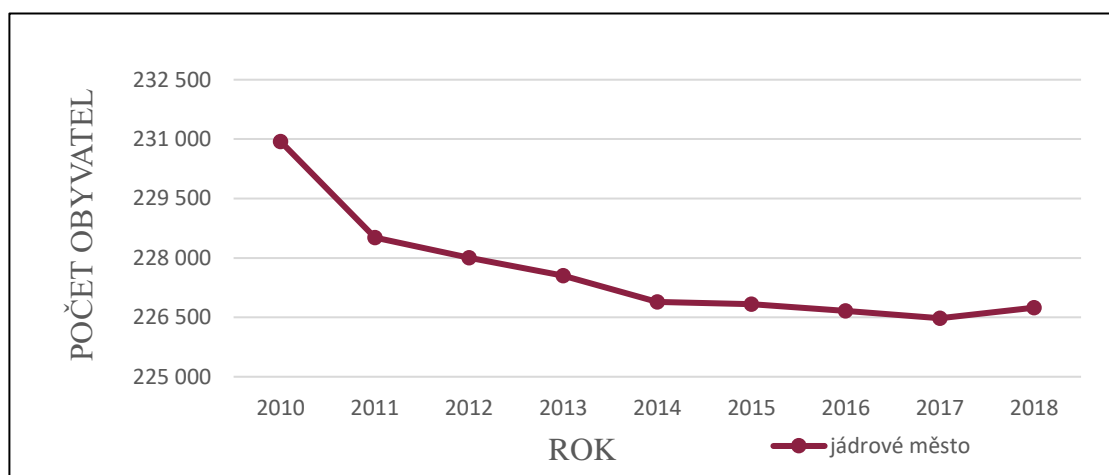
Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v suburbánních zónách a neutrálním vzorku obcí v letech 2010-2018 ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Development of the number of inhabitants in suburban zones and the neutral sample of municipalities in the years 2010-2018. Zdroj: data ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Graf 2 zobrazuje křivku vývoje počtu obyvatel v Jádrových městech v letech 2010-2018, tato křivka má jednoznačně klesající tendenci, je tedy zřejmý pokles obyvatelstva v Jádrových městech. Je to podle očekávání, dobré východisko do analýzy příjmů a výdajů.

Graf 2: Vývoj počtu obyvatel v Jádrových městech v letech 2010-2018 ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Development of the number of inhabitants in 2010-2018. Zdroj: data ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Na základě údajů zachycených v Grafu 1 a 2, vyplývá, že dochází k v suburbánních zónách k navýšení počtu obyvatel, a naopak v Jádrových městech k poklesu. Vzorek neutrálních obcí má stejně jako Jádrové město tendenci v počtu obyvatel klesat. Tabulka 13, která zobrazuje průměrné tempo růstu a průměrnou absolutní změnu v letech 2010-2018 také poukazuje na tento fakt. V Zóně 1, 2, 3 a 4 dochází dle průměrného ročního tempa růstu k nárůstu, naopak u Jádrových měst a u vzorku neutrálních obcí dochází k poklesu průměrného ročního tempa růstu. Tyto změny jsou zachyceny i v absolutní hodnotě, a to pomocí průměrné absolutní změny. V Zóně 1 došlo k nárůstu o 486 obyvatel, v Zóně 2 o 406 obyvatel, v Zóně 3 o 154 obyvatel a v Zóně 4 o 134 obyvatel. Na základě této absolutní změny se potvrzuje, že suburbanizační proces probíhá nejintenzivněji v obcích vymezených jako Zóna 1. Jádrová města mají pokles obyvatelstva v průměrné absolutní změně 525 obyvatel a neutrální vzorek obcí mají pokles 115 obyvatel.

Tabulka 13: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna počtu obyvatel v letech 2010-2018 ⁽¹⁾

Ukazatel ⁽²⁾	Zóna 1 ⁽³⁾	Zóna 2 ⁽⁴⁾	Zóna 3 ⁽⁵⁾	Zóna 4 ⁽⁶⁾	Jádrové město ⁽⁷⁾	Neutrální ⁽⁸⁾
Průměrné roční tempo růstu (index) ⁽⁹⁾	1,0302	1,0134	1,0056	1,0044	0,9977	0,9940
Průměrná roční absolutní změna (v Kč) ⁽¹⁰⁾	486	406	154	134	-525	-115

⁽¹⁾ Average annual growth rate and average annual absolute change in the number of inhabitants in 2010-2018; ⁽²⁾ Index; ⁽³⁾ Zone 1; ⁽⁴⁾ Zone 2; ⁽⁵⁾ Zone 3; ⁽⁶⁾ Zone 4; ⁽⁷⁾ Core cities; ⁽⁸⁾ Neutral; ⁽⁹⁾ Average annual growth rate (index); ⁽¹⁰⁾ Average annual absolute change (CZK). Zdroj: data ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

5 Analýza příjmů

Analýza příjmové strany rozpočtu obcí je nejprve provedena na celkových příjmech, následně na jednotlivých kategoriích příjmů, ze kterých se celkové příjmy obcí skládají, a to z daňových příjmů, nedaňových příjmů, kapitálových příjmů a transferů. Daňovým příjmům, jakožto druhu příjmů, který má zásadní podíl na celkových příjmech obcí je věnována podrobnější pozornost. Významnou část daňových příjmů tvoří daně sdílené, které se mezi obce rozdělují na základě čtyř kritérií definovaných Zákonem č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní. Z pohledu procesu suburbanizace by mohlo být zajímavé kritérium počtu dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí. Podíl sdílených daní na celostátním hrubém výnosu daní je dále redistribuován podle kritéria započtené výměry katastrálního území obce, kde suburbanizace nemá vliv, dále počtu obyvatel a násobku postupných přechodů, která akcentují počet obyvatel, resp. velikost obce, tedy kritérium významně související se suburbanizací. Proto je právě těmto kritériím věnována větší pozornost. Na základě možného předpokladu vlivu procesu suburbanizace jsou rozebrány některé konkrétní daňové příjmy, jako je daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti, která přispívá do rozpočtu obce dle počtu zaměstnanců v obci nebo daň z nemovitých věcí, jakožto svěřený daňový příjem, ze kterého obec získá dle alokace nemovitosti 100 % výnosu daně. Z daňových příjmů je pozornost zaměřena také směrem k místním poplatkům vybraných činností a služeb, které mají fakultativní povahu a o jejich zavedení rozhoduje pouze konkrétní obec, samozřejmě v souladu se Zákonem č. 565/ 1990 Sb., o místních poplatcích.

V metodice je popsán postup získání základní hodnoty analýzy, tedy pro průměrnou hodnotu určité kategorie příjmu na obyvatele ve vybrané skupině obcí pro daný rok vyjádřené v Korunách českých, dále jen „hodnota analyzované kategorie příjmu“.

Charakteristika ukazatelů velikosti celkových příjmů v jednotlivých skupinách obcí na obyvatele je uvedena v Tabulce 14. Ze suburbánních zón je maximální hodnoty celkového příjmu dosaženo v Zóně 4 a to 24 486 Kč, minimální hodnota 12 214 Kč se nachází v Zóně 1. Nejnižšího průměrného celkového příjmu 15 681 Kč bylo dosaženo v Zóně 1. Naopak nejvyšší hodnoty průměrného celkového příjmu 20 748 Kč bylo dosaženo v Zóně 4, kde probíhá proces suburbanizace z vymezených suburbánních zón nejméně, a zároveň je zde i nejvyšší hodnota mediánu 20 368 Kč.

Variabilita skupin obcí se příliš neliší, téměř stejná je v Zóně 1 a 2, a v neutrálním vzorku obcí. Jádrová města dosahují nejvyšších celkových příjmů přepočtených na obyvatele.

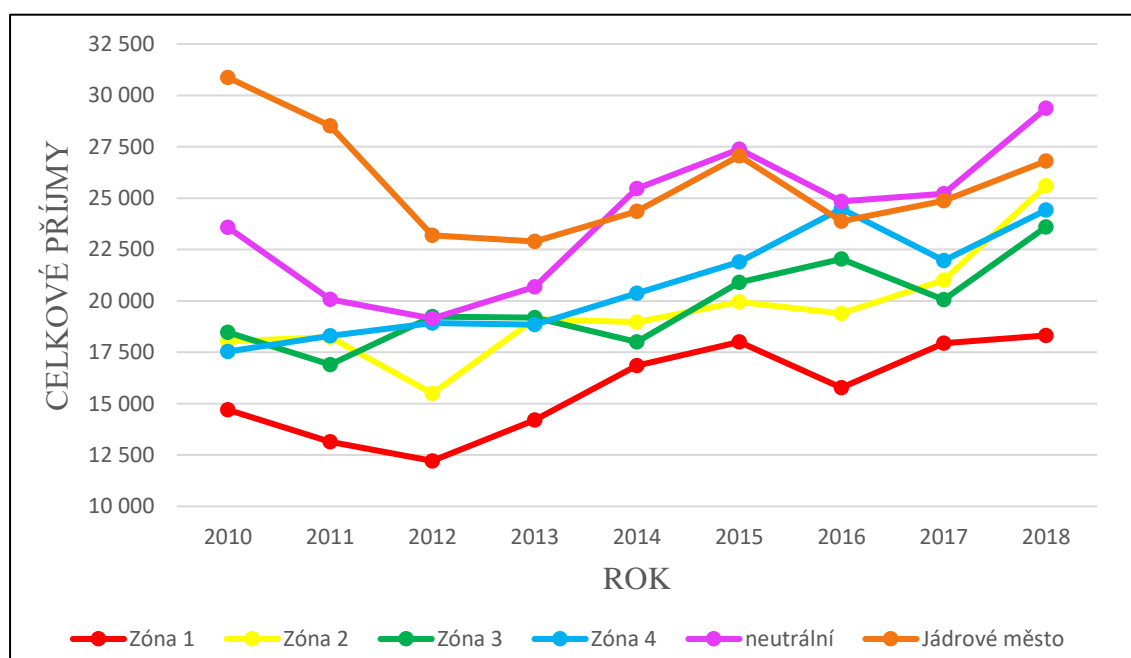
Tabulka 14: Charakteristika velikosti celkových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.)⁽¹⁾

Celkové příjmy ⁽²⁾						
Ukazatel ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
Maximum ⁽¹⁰⁾	18 317	25 606	23 598	24 486	30 869	29 370
Minimum ⁽¹¹⁾	12 214	15 492	16 900	17 535	22 891	19 143
Průměr ⁽¹²⁾	15 681	19 532	19 820	20 748	25 824	23 974
Medián ⁽¹³⁾	15 770	19 111	19 235	20 368	24 867	24 843
Směrodatná odchylka ⁽¹⁴⁾	2 120	2 582	1 966	2 444	2 528	3 244
Variační koeficient ⁽¹⁵⁾	13,52 %	13,22 %	9,92 %	11,78 %	9,79 %	13,53 %

⁽¹⁾ Characteristics of the size of the total income in 2010-2018 (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Total income; ⁽³⁾ Index; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral; ⁽¹⁰⁾ Maximum; ⁽¹¹⁾ Minimum; ⁽¹²⁾ Mean; ⁽¹³⁾ Median; ⁽¹⁴⁾ Standard deviation; ⁽¹⁵⁾ Coefficient of variation. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Vývoj celkových příjmů je zachycen v Grafu 3, ze kterého je vidět, že všechny křivky suburbánních zón mají rostoucí tvar, celkové příjmy se v průběhu let navyšují, a to včetně křivky znázorňující neutrální vzorek obcí, která má také rostoucí tvar, navíc se pohybuje nad suburbánními zónami. Naopak křivka znázorňující jádrová města má v letech 2010 až 2012 poměrně strmý pokles, v období roku 2012 až 2018 je křivka vyrovnanější, v celku dosahuje spíše klesajícího tvaru. Z Grafu 3 je zřejmé, že nejvyššího celkového příjmu na obyvatele za sledovanou dobu bylo dosaženo v Jádrových městech v roce 2010 částkou 30 896 Kč.

Graf 3: Vývoj celkových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.)⁽¹⁾

⁽¹⁾ Development of total income in 2010-2018 (CZK/ inhabitant). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Propad celkových příjmů u Jádrových měst je zřejmý i z Tabulky 15, kde dle průměrného tempa růstu došlo k poklesu o 1,75 %, v průměrné absolutní změně k poklesu o 509 Kč. Všechny ostatní skupiny obcí mají kladné průměrné tempo růstu. Nejvyšší hodnoty průměrné tempo růstu nabývá u Zóny 2 a to 4,48 % v průměrné absolutní změně přírůstek 947 Kč.

Tabulka 15: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna celkových příjmů v letech 2010-2018⁽¹⁾

Ukazatel ⁽²⁾	Zóna 1 ⁽³⁾	Zóna 2 ⁽⁴⁾	Zóna 3 ⁽⁵⁾	Zóna 4 ⁽⁶⁾	Jádrové město ⁽⁷⁾	Neutrální ⁽⁸⁾
Průměrné roční tempo růstu (index) ⁽⁹⁾	1,0279	1,0448	1,0311	1,0423	0,9825	1,0278
Průměrná absolutní změna (v Kč) ⁽¹⁰⁾	452	947	641	861	-509	723

⁽¹⁾ Average annual growth rate and average annual absolute change of total income in 2010-2018; ⁽²⁾ Index; ⁽³⁾ Zone 1; ⁽⁴⁾ Zone 2; ⁽⁵⁾ Zone 3; ⁽⁶⁾ Zone 4; ⁽⁷⁾ Core cities; ⁽⁸⁾ Neutral; ⁽⁹⁾ Average annual growth rate (index); ⁽¹⁰⁾ Average annual absolute change (CZK). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

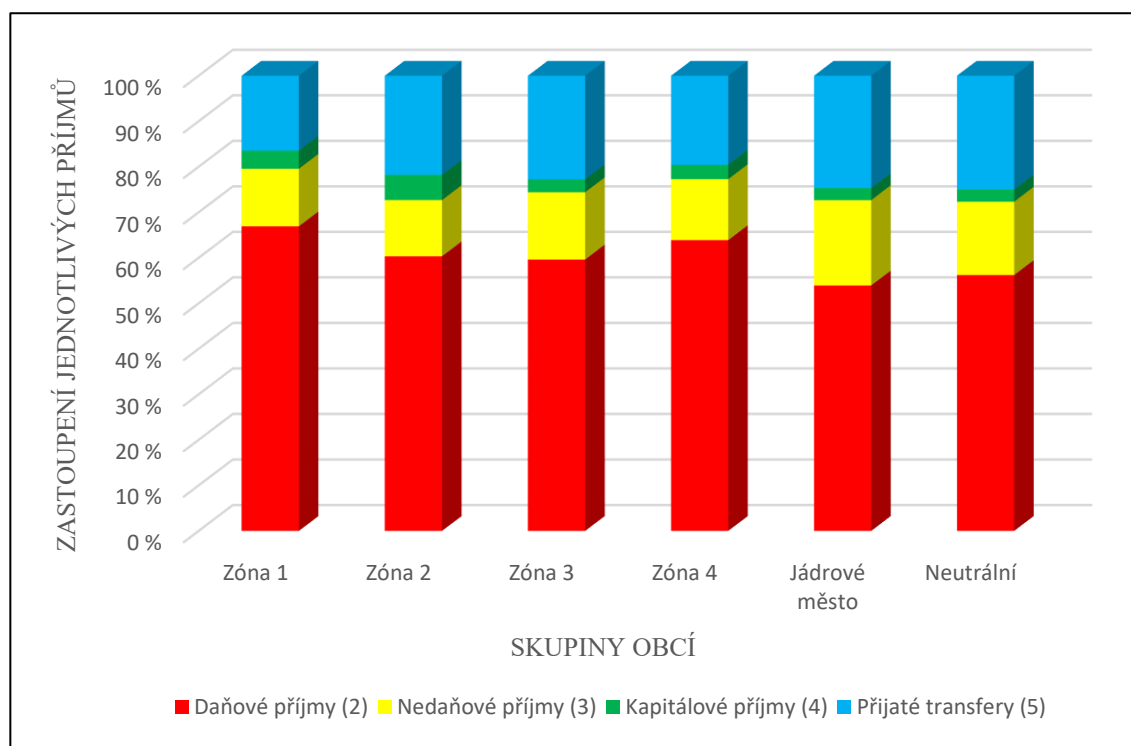
Celkové příjmy rozpočtu, jak bylo již v textu této práce několikrát zmíněno se skládají z daňových příjmů, nedaňových příjmů, kapitálových příjmů a přijatých transferů. V Grafu 4 je graficky znázorněno průměrné zastoupení těchto jednotlivých kategorií příjmů na celkových příjmech v jednotlivých skupinách obcí v letech 2010 až 2018. Z Grafu 4 je zřejmé, že nejobjemnější složku příjmů u všech skupin zkoumaných obcí tvoří

daňové příjmy, které jsou vyznačeny červenou barvou, čímž se potvrdila významnost daňových příjmů pro obecní rozpočty. Největším podílem daňových příjmů jsou tvořeny celkové příjmy rozpočtů obcí v Zóně 1 a to 66,92 %. Dále je Zóně 1 zastoupeno 12,66 % nedaňových příjmů; 3,95 % kapitálových příjmů a 16,47 % přijatých transferů.

Zóna 2 se skládá z 60,33 % daňových příjmů; 12,35 % nedaňových příjmů; 5,52 % kapitálových příjmů a 21,80 % přijatých transferů. Příjmy Zóny 3 tvoří 59,62 % daňových příjmů podobně jako v Zóně 2, dále 14,78 % nedaňových příjmů; 2,82 % kapitálových příjmů a 22,77 % přijatých transferů. Pro poslední Zónu 4 představují celkové příjmy 63,88 % daňových příjmů; 13,40 % nedaňových příjmů; 3,16 % kapitálových příjmů a 19,56 % přijaté transfery.

Jádrová města mají nejnižší zastoupení daňových příjmů v porovnání s ostatními skupinami a to 53,92 %. Příjmy jádrových měst dále tvoří 18,76 % nedaňových příjmů; 2,63 % kapitálových příjmů a 24,70 % přijatých transferů. Struktura příjmů Jádrových měst, jakožto rozpočtů obcí s vyšším rozsahem přenesené působnosti, je jistě ovlivněna vyššími přijatými dotacemi do rozpočtů obcí. Celkové příjmy neutrální skupiny vzorku obcí se skládají z 56,20 % daňových příjmů; 16,13 % nedaňových příjmů; 2,64 % kapitálových příjmů a 25,02 % přijatých transferů.

Graf 4: Průměrný podíl jednotlivých skupin příjmů na celkových příjmech v letech 2010-2018 (v %/ obyv.)⁽¹⁾

⁽¹⁾ Average share of individual income category in total income in 2010-2018 (%/ inhabitant); ⁽²⁾ Tax revenues; ⁽³⁾ Non-tax revenues; ⁽⁴⁾ Capital revenues; ⁽⁵⁾ Accepted transfers. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

5.1 Analýza daňových příjmů

Daňové příjmy jsou kategorií příjmů, která má největší podíl na celkových příjmech rozpočtu. Cílem této kapitoly je rozebrat daňové příjmy a porovnat jejich odlišnosti v jednotlivých skupinách obcí.

Významnou kategorií daňových příjmů jsou daňové příjmy definované Zákonem o rozpočtovém určení daní. Tyto daně jsou tvořeny sdílenými a výlučnými daněmi. Sdílené daně, jsou rozdělovány mezi jednotlivé obce na základě čtyř kritérií, především u kritéria počtu dětí MŠ a žáků ZŠ navštěvujících školu zřizovanou obcí s váhou 9 % a kritéria koeficientů postupných přechodů s váhou 78 %, lze očekávat vliv procesu suburbanizace, a proto je v následujících dílčích kapitolách uvedena analýza těchto kritérií.

Mezi další kritéria určující výši sdílených daní, která plyne do obecních rozpočtů jednotlivých obcí patří započtená výměra katastrálního území obce a váha tohoto kritéria je 3 %. V rámci této práce byl vývoj výměry pozorován v letech 2010-2018 u jednotlivých obcí, a bylo zjištěno, že tato výměra se nemění, a pokud ano, tak jen minimálně, nemá

tedy vliv na proces suburbanizace. Čtvrtým kritériem s váhou 10 % je poměr obyvatel obce k počtu obyvatel všech obcí, analýza počtu obyvatel je zpracovaná v samostatné kapitole 4.2 Analýza skupin obcí na základě vývoje počtu obyvatel. Počet obyvatel má přímý vliv na výši příjmů ze sdílených daní, a zároveň je i proces suburbanizace spojen se změnami počtu obyvatel.

V rámci sdílených daní je věnována pozornost dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti podle počtu zaměstnanců v obci. Největší koncentrace zaměstnanosti z pozorovaných skupin obcí je v Jádrových městech.

Dále má pro obecní rozpočty podstatný význam daň z nemovitých věcí, jakožto příjem výlučný, z něhož na základě alokace nemovitosti jde celý výnos do obce. Z daňových příjmů je také uvedena analýza místních poplatků z vybraných činností a služeb, které mají fakultativní povahu.

Základní charakteristika velikosti hodnot daňových příjmů je uvedena v Tabulce 16. Nejvyššího průměrného daňového příjmu na obyvatele ze suburbánních zón je dosaženo v Zóně 4 a to 13 297 Kč, podobné hodnoty průměru daňového příjmu je dosaženo i v neutrálním vzorku obcí a to 13 497 Kč. V 4 Zóně dosaženo nejnižší úrovně variability a to 15,52 %; pokud zóny neporovnáváme s Jádrovými městy, kde je variabilita vůbec nejnižší a to 14,69 %.

Tabulka 16: Charakteristika velikosti daňových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.)⁽¹⁾

Daňové příjmy ⁽²⁾						
Ukazatel ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
Maximum ⁽¹⁰⁾	13 934	15 747	16 084	16 729	17 554	17 687
Minimum ⁽¹¹⁾	8 082	8 882	8 911	10 698	11 228	10 331
Průměr ⁽¹²⁾	10 523	11 841	11 897	13 297	13 763	13 497
Medián ⁽¹³⁾	10 732	11 997	11 948	13 447	13 720	13 377
Směrodatná odchylka ⁽¹⁴⁾	1 914	2 316	2 464	2 064	2 005	2 590
Variační koeficient ⁽¹⁵⁾	18,19 %	19,56 %	20,71 %	15,52 %	14,57 %	19,19 %

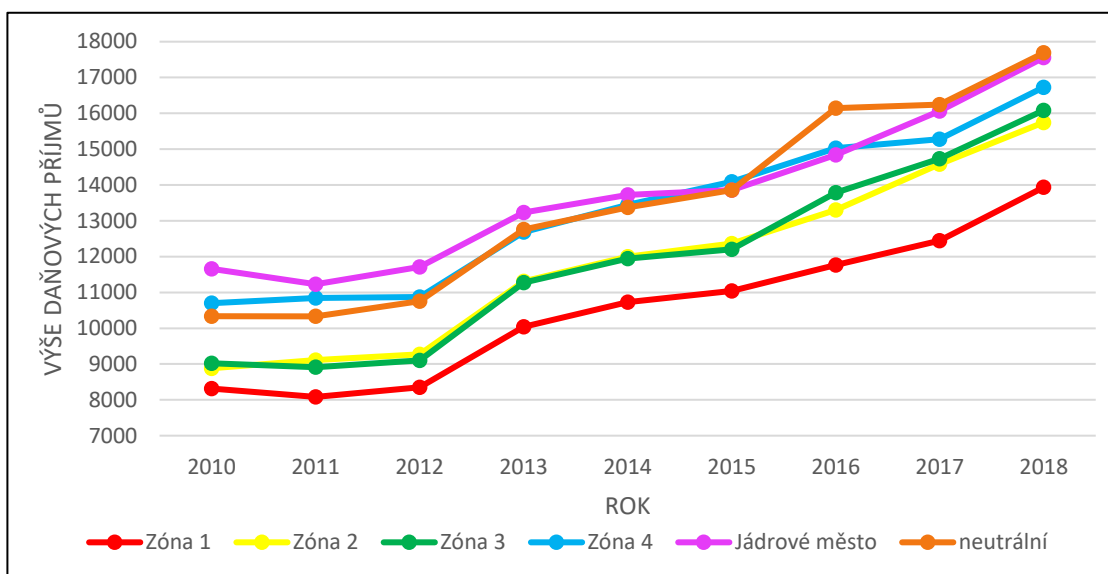
⁽¹⁾ Characteristics of the size of the tax revenues in 2010-2018 (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Tax revenues; ⁽³⁾ Index;

⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral; ⁽¹⁰⁾ Maximum; ⁽¹¹⁾ Minimum; ⁽¹²⁾ Mean;

⁽¹³⁾ Median; ⁽¹⁴⁾ Standard deviation; ⁽¹⁵⁾ Coefficient of variation. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Vývoj daňových příjmů v jednotlivých letech 2010 až 2018 je zachycen v Grafu 5. Z Grafu 5 je vidět, že křivky všech skupin obcí mají rostoucí charakter podobného tvaru. Křivky daňových příjmů v Zóně 2 a 3 se v průběhu let často překrývají.

Graf 5: Vývoj daňových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.)⁽¹⁾

⁽¹⁾ Development of tax revenues in 2010-2018 (CZK/ inhabitant). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Nejvyššího průměrného tempa růstu daňových příjmů v letech 2010-2018 dosáhla Zóna 3 a to o 7,49 %, v průměrné absolutní změně nárůst o 883 Kč, což je vyobrazeno v Tabulce 17. V průměrné absolutní změně došlo k nejvyššímu navýšení u neutrálního vzorku obcí o 919 Kč. V Zóně 1 bylo průměrné tempo růstu 6,67 %, v průměrné absolutní změně 702 Kč. Zóna 1 měla dle Tabulky 13, nejvyšší průměrné tempo růstu obyvatel ve srovnání s ostatními skupinami obcí, a to 1,0302 ovšem průměrné tempo růstu daňových příjmů nejvyšší nemá.

Tabulka 17: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna daňových příjmů v letech 2010-2018⁽¹⁾

Ukazatel ⁽²⁾	Zóna 1 ⁽³⁾	Zóna 2 ⁽⁴⁾	Zóna 3 ⁽⁵⁾	Zóna 4 ⁽⁶⁾	Jádrové město ⁽⁷⁾	Neutrální ⁽⁸⁾
Průměrné roční tempo růstu (index) ⁽⁹⁾	1,0667	1,0742	1,0749	1,0575	1,0526	1,0695
Průměrná roční absolutní změna (v Kč) ⁽¹⁰⁾	702	858	883	754	738	919

⁽¹⁾ Average annual growth rate and average annual absolute change of tax revenues in 2010-2018; ⁽²⁾ Index; ⁽³⁾ Zone 1; ⁽⁴⁾ Zone 2; ⁽⁵⁾ Zone 3; ⁽⁶⁾ Zone 4; ⁽⁷⁾ Core cities; ⁽⁸⁾ Neutral; ⁽⁹⁾ Average annual growth rate (index); ⁽¹⁰⁾ Average annual absolute change (CZK). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Podíl daňových příjmů na obyvatele v letech 2010-2018 na celkových příjmech na obyvatele je zachycen v Tabulce 18. Příjmy Zóny 1 se nejčastěji skládají z daňových příjmů, naopak celkové příjmy Jádrových měst mají nižší podíl daňových příjmů než ostatní skupiny obcí.

Tabulka 18: Podíl daňových příjmů na celkových příjmech v letech 2010-2018 (v %/ obyv.) ⁽¹⁾

Daňové příjmy ⁽²⁾						
Rok ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
2010	56,56 %	49,27 %	48,85 %	61,01 %	37,75 %	43,81 %
2011	61,52 %	49,97 %	52,73 %	59,29 %	39,38 %	51,45 %
2012	68,40 %	59,86 %	47,32 %	57,47 %	50,51 %	56,17 %
2013	70,70 %	59,17 %	58,78 %	67,35 %	57,80 %	61,66 %
2014	63,67 %	63,23 %	66,34 %	66,02 %	56,33 %	52,55 %
2015	61,33 %	61,96 %	58,42 %	64,32 %	51,22 %	50,59 %
2016	74,60 %	68,63 %	62,58 %	61,38 %	62,14 %	64,98 %
2017	69,40 %	69,39 %	73,44 %	69,55 %	64,61 %	64,42 %
2018	76,07 %	61,50 %	68,16 %	68,50 %	65,50 %	60,22 %

⁽¹⁾ Share of tax revenues in total income in 2010-2018 (%/ inhabitant); ⁽²⁾ Tax revenues; ⁽³⁾ Year; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

5.1.1 Kritérium počtu dětí a žáků pro sdílení daňových příjmů

Od roku 2012 je zavedeno kritérium „počtu dětí MŠ a žáků ZŠ navštěvujících školu zřizovanou obcí“, které je zahrnuto do propočtu podílu obcí na procentní části celostátního hrubého výnosu sdílených daní. Nejprve byla váha tohoto kritéria 7 %, od roku 2017 byla navýšena váha tohoto kritéria na 9 %, a to s účinností od 1. 2018. Objem finančních prostředků připadajících na toto kritérium se rozděluje podle podílu počtu dětí MŠ a žáků ZŠ navštěvujících školu zřizovanou obcí ku stejnému ukazateli za celou Českou republiku k 30. září předchozího roku (MFCR, 2018).

Příjmy na základě tohoto kritéria, tak připadají obcím, které zřizují MŠ či ZŠ, a to na základě počtu dětí a žáků, kteří tyto školy navštěvují. Není zde tedy souvislost v oblasti příjmu mezi místem bydliště dítěte nebo žáka a školou kterou navštěvuje. Na konečnou výši příjmů působí jednak změny počtu dětí a žáků, a jednak také samotné změny ve výši daňových příjmů, které jsou sdíleny.

V rámci sociální infrastruktury obce zřizují školy mateřské a základní či jen jednu z nich. V Zóně 1, ve které je zahrnuto 17 obcí, 8 (47 %) z nich školu zřizuje, v Zóně 2 z 32 obcí zařizuje školu 23 (71 %) obcí, v Zóně 3 z 21 obcí zřizují školu 18 (85 %) obce, v Zóně 4 z 26 obcí má školu 19 (73 %) obcí. Jádrová města mají samozřejmě zřízena školy všechny. Z neutrálního vzorku obcí zřizuje školu pouze 5 (20 %) obcí z 24 obcí. Nízký počet zřizovaných škol v neutrálním vzorku obcí je zřejmě dán tím, že zahrnuje i velké množství obcí s malým počtem obyvatel, z čehož je přirozené, že tyto obce školy

nezařizují, a tak žáci z menších obcí dojíždějí za vzděláním do obcí větších, roli však hraje počet a demografické složení obyvatel.

Počty žáků navštěvující školy v jednotlivých skupinách obcí jsou zobrazeny v následující Tabulce 19. Z Tabulky 19 je zřejmé, že v Zóně 1 je nejnižší počet žáků navštěvující školy zřízené v této skupině obcí. V Zónách 2, 3 i 4 se počet žáků v letech 2013-2014 pohybuje na podobné úrovni, a to od počtu 3 227 žáků do 3 834 žáků, tento počet je tedy poměrně konstantní. Na počet žáků navštěvující danou školu, hraje přirozeně vliv počtu obyvatel v dané skupině obcí, proto je v Tabulce 20 zobrazen podíl počtů žáků navštěvující školu zřizovanou v dané skupině obcí na celkovém počtu obyvatel v dané skupině obcí, a to v letech 2013-2018.

Tabulka 19: Počet dětí a žáků navštěvujících školu zřízenou v dané skupině obcí v letech 2013-2018 ⁽¹⁾

Počet dětí a žáků navštěvující školu zřízenou v dané skupině obcí ⁽²⁾						
Rok ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
2013	684	3 227	3 298	3 388	27 965	2 025
2014	796	3 381	3 434	3 509	28 696	1 997
2015	843	3 484	3 505	3 617	29 291	2 033
2016	889	3 599	3 626	3 685	29 829	2 072
2017	957	3 688	3 749	3 661	30 326	2 070
2018	994	3 814	3 834	3 724	30 691	2 055

⁽¹⁾ Number of children and pupils attending a school established in the individual group of municipalities in 2013-2018 ⁽²⁾ Number of children and pupils attending a school established in the individual group of municipalities; ⁽³⁾ Year; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral. Zdroj: data MFČR; vlastní zpracování, 2020

V Zóně 1, jak je zřejmé z Tabulky 20 je naprosto nejnižší podíl žáků, kteří by navštěvovali školu v závislosti na počtu obyvatel. Naopak nejvyššího poměru žáků na počtu obyvatel je dosaženo v Jádrových městech. Z logického hlediska by se dalo očekávat, že žáci budou navštěvovat školu v místě bydliště, či v místě kde pracují jejich rodiče, kteří je tak snadno mohou dopravit z a do školy. Z pohledu suburbanizace by se dalo očekávat, že žáci budou navštěvovat školy zřízené v Jádrových městech, právě z důvodů práce rodičů v těchto městech, a zároveň také rozhodně díky možnosti širší nabídky zájmových koníčků. Školy zřízené v Jádrových městech tak získávají příjmy i na žáky, kteří navštěvují jejich školy, ale místo bydliště mají pravděpodobně mimo Jádrová města, patrně právě v Zónách 1, která je Jádrovým městům z hlediska vzdálenosti nejbližší a zároveň je často i na Jádrové město napojena kvalitní veřejnou dopravou s krátkou dobou dojížděky. Pro žáky žijící v těchto suburbánních oblastech se tak nachází výhodná možnost vyrůstat mimo město a zároveň mít možnost širší nabídky vzdělání ve městě.

Tabulka 20: Podíl dětí a žáků navštěvující školu na počtu obyvatel žijícím v dané skupině obcí v letech 2013-2018 ⁽¹⁾

Podíl dětí a žáků navštěvující školu na počtu obyvatel žijícím v dané skupině obcí ⁽²⁾						
Rok ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
2013	4,42 %	10,76 %	12,20 %	11,33 %	12,27 %	10,46 %
2014	4,93 %	11,16 %	12,64 %	11,72 %	12,61 %	10,42 %
2015	5,07 %	11,36 %	12,75 %	12,00 %	12,91 %	10,64 %
2016	5,23 %	11,58 %	13,18 %	12,15 %	13,15 %	10,90 %
2017	5,52 %	11,76 %	13,56 %	12,00 %	13,38 %	10,96 %
2018	5,55 %	12,04 %	13,78 %	12,16 %	13,55 %	10,96 %

⁽¹⁾ The share of children and pupils attending school in the number of inhabitants living in the individual group of municipalities in 2013-2018; ⁽²⁾ The share of children and pupils attending school in the number of inhabitants living in the individual group of municipalities; ⁽³⁾ Year; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral. Zdroj: data MFČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Co se týče nárůstu počtů dětí a žáků navštěvující školy, tak dochází ve všech obcích ke kladnému nárůstu, což je zobrazeno v Tabulce 21 a to patrně vlivem všeobecného nárůstu počtu obyvatel.

Tabulka 21: Průměrné roční tempo růstu a průměrná absolutní roční změna počtu dětí a žáků navštěvující školu zřízenou obcí v letech 2013-2018 ⁽¹⁾

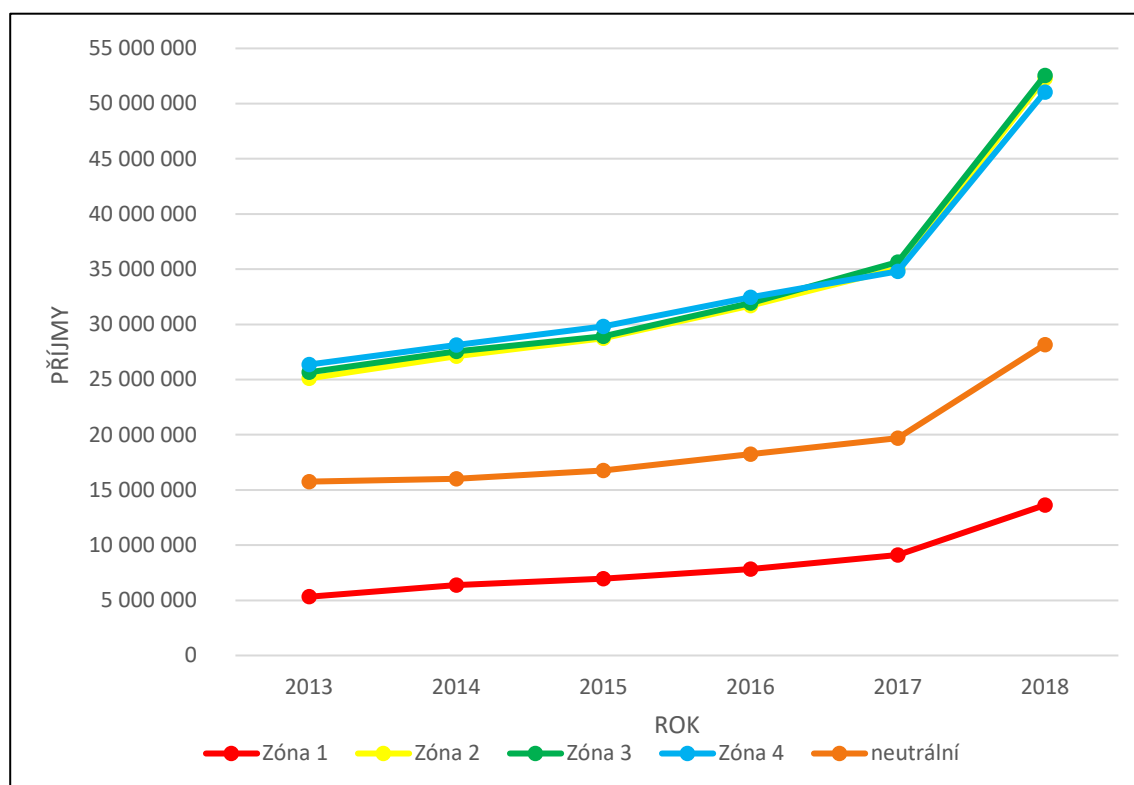
Ukazatel ⁽²⁾	Zóna 1 ⁽³⁾	Zóna 2 ⁽⁴⁾	Zóna 3 ⁽⁵⁾	Zóna 4 ⁽⁶⁾	Jádrové město ⁽⁷⁾	Neutrální ⁽⁸⁾
Průměrné roční tempo růstu (index) ⁽⁸⁾	1,0776	1,0340	1,0306	1,0191	1,0188	1,0029
Průměrná roční absolutní změna (v Kč) ⁽⁹⁾	62	117	107	67	545	6

⁽¹⁾ Average annual growth rate and average annual absolute change number of children and pupils attending a school established by the municipality in 2013-2018; ⁽²⁾ Index; ⁽³⁾ Zone 1; ⁽⁴⁾ Zone 2; ⁽⁵⁾ Zone 3; ⁽⁶⁾ Zone 4; ⁽⁷⁾ Core cities; ⁽⁸⁾ Neutral; ⁽⁹⁾ Average annual growth rate (index); ⁽¹⁰⁾ Average annual absolute change (CZK). Zdroj: data MFČR; vlastní zpracování, 2020

Výše příjmů, které plynou do obecního rozpočtu na základě kritéria počtu dětí a žáků navštěvujících školu zřízenou obcí je dána jednoduchým výpočtem, a to násobkem počtu dětí a žáků navštěvujících v dané obci školu a výši příjmu na žáka, která je celorepublikově stejná. Graf 6 zobrazuje celkový vývoj příjmů pro obce v závislosti na počtu dětí a žáků v daných skupinách obcí. Výše příjmu je čistě lineární s počtem žáků navštěvující školy zřízené v daných skupinách obcí. Příjmy na žáka, jak uvádí Ministerstvo financí byly 7 780 Kč v roce 2013, 8 020 Kč v roce 2014, 8 246 Kč v roce 2015, 8 806 Kč v roce 2016, 9 506 Kč v roce 2017 a 13 706 Kč v roce 2018. Vývoj těchto příjmů je tedy progresivní, což je dáno narůstající výší objemu vybraných daní. Zásadní rozdíl ve výši

příjmu na žáka nastal v roce 2018 oproti předchozím rokům, a to v závislosti na navýšení podílu z 7 % na 9 % na sdílených daních. Toto navýšení je patrné i z Grafu 6, kdy je znázorněno že příjmy od roku 2018 strmě vzrostly.

Graf 6: Objem příjmů plynoucí do skupin obcí na základě kritéria počtu dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí (v Kč) ⁽¹⁾

⁽¹⁾ The volume of income flowing into groups of municipalities based on the criterion of the number of children and pupils attending a school established by the municipality (CZK). Zdroj: data MFČR; vlastní zpracování, 2020

Příjmy plynoucí na žáky v Jádrových městech jsou výraznější, a to díky vyššímu počtu koncentrace žáků. V roce 2013 plynulo do rozpočtů Jádrových měst na základě kritéria počtu dětí a žáků navštěvující školu zřizovanou obcí 217 567 700 Kč, v roce 2018 objem těchto příjmů činil 420 650 846 Kč.

Celkový objem příjmů plynoucí do jednotlivých rozpočtů obcí na základě kritéria počtu dětí MŠ a žáků ZŠ navštěvujících školu zřizovanou obcí přepočtený na obyvatele v jednotlivých obcích je uveden v Tabulce 22. Příjem přepočtený na obyvatele je nejnižší v Zóně 1. Jádrová města a Zóna 3 mají podobné příjmy přepočtené na obyvatele plynoucí do obecních rozpočtů na základě kritéria počtu dětí a žáků. Z pohledu suburbanizace je možné, že právě do těchto skupin obcí dojíždějí děti a žáci za vzděláním.

Tabulka 22: Příjem na obyvatele plynoucí z kritéria počtu dětí a žáků v letech 2013-2018 (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Přepočtený příjem na obyvatele ⁽²⁾						
Rok ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
2013	330	829	944	880	956	822
2014	384	884	1 002	934	1 014	838
2015	409	925	1 050	983	1 065	882
2016	451	1 011	1 155	1 064	1 159	966
2017	508	1 106	1 281	1 136	1 273	1 049
2018	743	1 630	1 875	1 661	1 855	1 503

⁽¹⁾ Income per capita resulting from the criterion of the number of children and pupils in 2013-2018(CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Income per capita; ⁽³⁾ Year; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral. Zdroj: data MFČR; ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

5.1.2 Kritérium koeficientů postupných přechodů pro sdílení daňových příjmů

Kritérium, které má nejvyšší podíl na sdílených daních je kritérium násobku postupných přechodů, a váha tohoto kritéria je 78 %. Obcím je na základě počtu obyvatel přidělen koeficient postupných přechodů a na základě toho je vypočten podíl obcí na sdílených daních.

Koeficienty postupných přechodů pro obce v jednotlivých skupinách obcí byly pozorovány v letech 2013 až 2019. V Zóně 1 mají jednotlivé obce koeficient postupných přechodů k roku 2013 ve výši 1,07 a to v případě 15 obcí, dvě zbylé obce mají koeficient postupných přechodů ve výši 1,1523. V pozorovaném časovém období byly koeficienty pro obce konstantní, k jediné změně koeficientu v Zóně 1 došlo u obce Včelná v roce 2018, kdy u ní byl navýšen díky růstu obyvatel koeficient z 1,0700 na 1,1523.

Zóna 2 měla v pozorovaném období koeficienty postupných přepočtů neměnné, 28 obcí mělo koeficient 1,0700 a 4 obce 1,1523. Stejně tak Zóny 3 a 4 u kterých se koeficient také neměnil, v Zóně 3 koeficient 1,0700 mělo 15 obcí a zbylých 6 obcí 1,1523. Zóna 4 měla u 24 obcí koeficient 1,0700 a 2 obce měly koeficient 1,1523. Jádrová města mají vyšší počet obyvatel, což se samozřejmě projevilo i ve výši koeficientu který byl v roce 2010 pro města České Budějovice a Tábor 1,3663; pro Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice a Strakonice byla výše koeficientu 1,1523. U města Písek došlo v roce 2018 k navýšení koeficientu na 1,3663.

Neutrální vzorek obcí díky variabilitě v počtu obyvatel v jednotlivých obcích měl jako jediný z porovnávaných skupin obcí i koeficient 1 a to u obce Kratušín a Čenkov u Bechyně,

kde však byl koeficient v roce 2015 navýšen na 1,0700. Koeficient 1,0700 byl po dobu pozorování ve 20 obcích a koeficient 1,1523 ve 2 obcích.

Koeficienty postupných přechodů ve vybraných skupinách obcí se v průběhu let 2013-2019 výrazně neměnily. V suburbánních zónách převládá koeficient ve výši 1,0700 stejně tak i u neutrálního vzorku obcí, větších koeficientů dosahují Jádrová města. Díky kritériu násobku postupných přechodů tak obce s vyšším počtem obcí získají větší podíl na sdílených daních, Jádrová města tak získávají více než suburbánní zóny. V Jádrových městech sice dochází k poklesu počtu obyvatel, ale tyto změny počtu obyvatel nejsou tak velké, aby přesunuly Jádrová města do kategorie s nižším koeficientem postupných přechodů.

V rámci kritéria koeficientu postupných přechodů tak dochází k tomu, že pokud dojde k migraci obyvatel z Jádrových měst do suburbánních zón, Jádrová města ztratí větší část příjmů na obyvatele, než získá suburbánní zóna.

5.1.3 Daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti dle počtu zaměstnanců v obci

Rozhodujícím kritériem redistribuce 1,5 % daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti mezi jednotlivé obce je počet zaměstnanců v obci a součet počtu zaměstnanců v celé České republice. Příjmy na základě tohoto kritéria plynou do rozpočtu obce, která umožňuje v dané obci zaměstnání občanům a toto kritérium není ovlivněné tím, zda jsou zaměstnanci rezidenti obce či nikoliv. Smyslem tohoto příjmu je tedy motivovat obce, aby podporovali podnikání fyzických osob a díky této podpoře se obcím zvyšují jejich výnosy. Zaměstnanci, kteří pracují v dané obci, se podílejí na spotřebě místních statků a pokud by neexistovala tato daň nečerpala by obce výhody z toho, že podporuje podnikání fyzických osob ve své obci.

Počty zaměstnanců v časovém období 2012-2018, za kterými jdou příjmy do jednotlivých skupin obcí jsou uvedeny v Tabulce 23.

Tabulka 23: Počet zaměstnanců v jednotlivých skupinách obcí v letech 2012-2018 ⁽¹⁾

Počet zaměstnanců v dané skupině obcí ⁽²⁾						
Rok ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
2012	2 741	8 100	4 947	8 194	150 123	7 830
2013	2 987	7 909	4 951	8 242	153 405	8 110
2014	3 504	8 555	5 546	7 786	158 911	8 151
2015	3 232	9 123	5 652	7 732	163 639	8 603
2016	3 334	9 271	5 542	8 338	165 013	9 008
2017	3 664	9 527	5 743	8 454	168 481	9 196
2018	3 422	9 578	5 853	8 747	168 682	9 218

⁽¹⁾ Number of employees in individual groups of municipalities in 2012-2018; ⁽²⁾ Number of employees in individual groups of municipalities; ⁽³⁾ Year; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral. Zdroj: MFČR; vlastní zpracování, 2020

V roce 2018 je kladné průměrného roční tempo počtu zaměstnanců ve všech skupinách obcí oproti roku 2012. V absolutní hodnotě došlo k nejvyšší průměrné změně v Jádrových městech a to o 3 093 zaměstnanců.

Tabulka 24: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna počtu zaměstnanců v letech 2012-2018 ⁽¹⁾

Ukazatel ⁽²⁾	Zóna 1 ⁽³⁾	Zóna 2 ⁽⁴⁾	Zóna 3 ⁽⁵⁾	Zóna 4 ⁽⁶⁾	Jádrové město ⁽⁷⁾	Neutrální ⁽⁸⁾
Průměrné roční tempo růstu (index) ⁽⁹⁾	1,0377	1,0283	1,0284	1,0109	1,0196	1,0276
Průměrná roční absolutní změna (v Kč) ⁽¹⁰⁾	114	246	151	92	3 093	231

⁽¹⁾ Average annual growth rate and average annual absolute change in the number of employees in 2012-2018; ⁽²⁾ Index; ⁽³⁾ Zone 1; ⁽⁴⁾ Zone 2; ⁽⁵⁾ Zone 3; ⁽⁶⁾ Zone 4; ⁽⁷⁾ Core cities; ⁽⁸⁾ Neutral; ⁽⁹⁾ Average annual growth rate (index); ⁽¹⁰⁾ Average annual absolute change (CZK). Zdroj: MFČR; vlastní zpracování, 2020

Počet zaměstnanců v obci je jistě také spojen s místem bydliště zaměstnanců, proto je v následující Tabulce 25 zobrazen podíl zaměstnanců na počtech obyvatel v dané skupině obcí v letech 2012-2018. Z Tabulky 25 je zřejmé, že tento podíl je mezi skupinami značně odlišný, Zóna 2, 3 i 4 vykazuje obdobné počty zaměstnanců, ovšem Zóna 1, Jádrová města a neutrální vzorek obcí se podílem zaměstnanců v obci na počtu rezidentů v obci značně liší. Obecným faktem je, že lidé za prací dojíždějí z menších obcí, jelikož především ve městech je širší a výhodnější možnost uplatnění na trhu práce. Což souvisí i s procesem suburbanizace, kdy lidé žijí na okrajích měst čili v suburbánních zónách a do práce ve městě dojíždějí. Tabulka 25 tento předpoklad potvrzuje, jelikož skutečně v Zóně 1, kde probíhá proces suburbanizace nejintenzivněji je nejmenší podíl

počtu zaměstnanců k počtu rezidentů obce, ovšem i Zóna 2, 3 a 4 vykazuje nízký podíl počtu zaměstnanců. Naopak v Jádrových městech je podíl zaměstnanců na počtu obyvatel výrazně vyšší v roce 2018 dosahoval 74,39 %. Vysvětlením tedy je, že podíl zaměstnanců na počtu obyvatel v Jádrových městech zvyšují zaměstnanci kteří nemají místo bydliště v Jádrových městech, a tak sebou přináší kromě své pracovní síly i daňové příjmy do rozpočtů Jádrových měst. Neutrální skupina obcí se pohybuje svým podílem zaměstnanců na počtu obyvatel mezi suburbánními zónami a jádrovými městy, což bude zřejmě způsobené že v neutrální vzorku obcí najde více občanů práci přímo v místě bydliště na rozdíl od obcí v suburbánních zónách a určitý počet zaměstnanců bude dojíždět také do práce do měst. Dalším vysvětlením by mohlo být demografické rozložení obyvatel, tedy že v daných skupinách obcí je silně odlišný počet ekonomicky aktivního a neaktivního obyvatelstva, což ale nelze předpokládat, že by bylo skutečně tak silné, aby vysvětlilo rozdílné podíly zaměstnanců na počtech obyvatel.

Tabulka 25: Podíl počtu zaměstnanců na počtu obyvatel v jednotlivých skupinách obcí v letech 2012-2018 ⁽¹⁾

Podíl počtu zaměstnanců na počtu obyvatel v dané skupině obcí ⁽²⁾						
Rok ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
2012	17,70 %	27,02 %	18,30 %	27,40 %	65,84 %	40,45 %
2013	18,52 %	26,11 %	18,22 %	27,52 %	67,41 %	42,31 %
2014	21,09 %	27,90 %	20,18 %	25,84 %	70,04 %	42,65 %
2015	19,01 %	29,36 %	20,54 %	25,49 %	72,14 %	45,25 %
2016	19,22 %	29,57 %	20,04 %	27,33 %	72,80 %	47,71 %
2017	20,45 %	30,06 %	20,64 %	27,60 %	74,39 %	49,04 %
2018	18,66 %	29,87 %	20,89 %	28,47 %	74,39 %	49,19 %

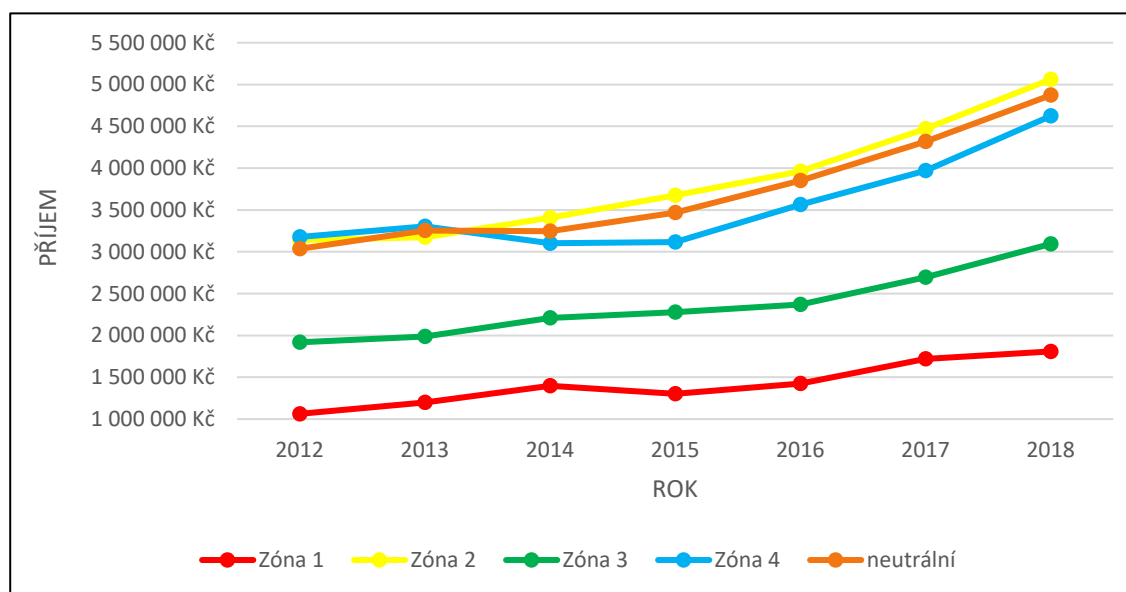
⁽¹⁾ The share of the number of employees in the number of inhabitants in individual groups of municipalities in 2012-2018; ⁽²⁾ The share of the number of employees in the number of inhabitants in individual groups of municipalities; ⁽³⁾ Year; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral. Zdroj: data MFČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Příjem plynoucí na jednoho zaměstnance v obci na základě výpočtu uvedeného v metodice byl 387,70 Kč v roce 2012; 401,06 Kč v roce 2013; 398,46 Kč v roce 2014; 403,02 Kč v roce 2015; 427,44 Kč v roce 2016; 469,51 Kč v roce 2017 a 528,47 Kč v roce 2018.

Oproti roku 2012 tak došlo k navýšení k roku 2018 o 140,77 Kč na jednoho zaměstnance. Což je samozřejmě ovlivněno také vývojem cenové hladiny, růstem ekonomiky apod.

Mezi výší příjmů plynoucí do rozpočtu obce a počtem zaměstnanců je tedy čistě lineární vztah, čím je větší koncentrace zaměstnanců v obci, tím vyšší má obce příjmy, což je graficky zachycené v Grafu 7, který zachycuje objem vývoje výnosů z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti na základě počtu zaměstnanců v letech 2012 až 2018 všech skupin obcí mimo Jádrových měst, která přirozeně díky největšímu počtu zaměstnanců dosahují také nejvyššího příjmu, který byl 58 203 384 Kč v roce 2012 a 89 144 084 Kč v roce 2018.

Graf 7: Objem výnosů z daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti plynoucí do skupin obcí na základě počtu zaměstnanců v obci v letech 2012-2018 (v Kč) ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Volume income of personal income tax from employment flowing into groups of municipalities based on the number of employees in the municipality in 2012-2018 (CZK). Zdroj: data MFČR, Finanční správa; vlastní zpracování, 2020

V tabulce 26 je zobrazen příjem daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti dle počtu zaměstnanců v přepočtu na obyvatele v jednotlivých skupinách obcí. V Jádrových městech vychází příjem na obyvatele z této daně jako nejvyšší, naopak nejnižší hodnoty dosahuje v Zóně 1 a 3.

Tabulka 26: Příjem na obyvatele plynoucí z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti dle počtu zaměstnanců v letech 2012-2018 (v Kč/obyv.)⁽¹⁾

Přepočtený příjem na obyvatele ⁽²⁾						
Rok ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
2012	69	105	71	106	255	157
2013	74	105	73	110	270	170
2014	84	111	80	103	279	170
2015	77	118	83	103	291	182
2016	82	126	86	117	311	204
2017	96	141	97	130	349	230
2018	99	158	110	150	393	260

⁽¹⁾ Income per capita resulting from personal income tax from employment based on the number of employees in the municipality 2012-2018 (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Income per capita; ⁽³⁾ Year; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral. Zdroj: data MFČR; ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

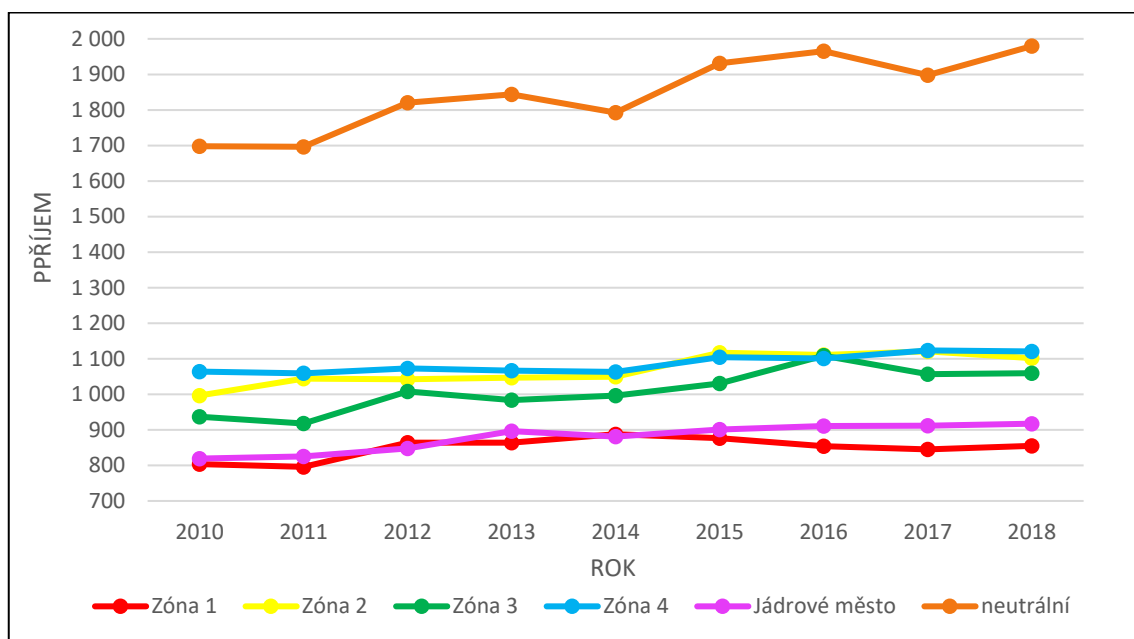
5.1.4 Daň z nemovitých věcí

Daň z nemovitých věcí, která se skládá z daně z pozemků a z daně ze staveb a jednotek je upravena Zákonem o dani z nemovitých věcí č. 338/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Výnosy z daně z nemovitých věcí jakožto daně výlučné plynou do rozpočtů obcí, kde se nemovitost nachází. Funguje zde i částečná daňová pravomoc obcí, které mohou ovlivnit výši vybraných daní z nemovitých věcí, a to prostřednictvím koeficientů. Základní sazba daně se násobí koeficientem, který je obcím přidělován na základě počtu obyvatel žijících v obci, čím vyšší má obec počet obyvatel, tím vyšší koeficient. Obec má však určitou pravomoc obecně závaznou vyhláškou ovlivnit výši tohoto koeficientu, a to zvýšit ho o jednu kategorii nebo snížit o jednu až tři kategorie. Dále má obec pravomoc stanovit místní koeficient pro celou obec obecně závaznou vyhláškou a také může ovlivnit výnos daně z nemovitých věcí stanovením koeficientu 1,5 např. u rekreačních objektů. Obec má pravomoc stanovit osvobození od daně ze zemědělských pozemků.

Obec tedy může významnou měrou formou obecně závazné vyhlášky ovlivnit konečnou výši vlastního příjmu z daně nemovitých věcí ovšem vždy v rámci Zákona o dani z nemovitých věcí.

Vývoj velikosti daně z nemovitých věcí v jednotlivých skupinách obcí přepočtený na obyvatele v letech 2010-2018 je uveden v Grafu 8.

Graf 8: Vývoj daně z nemovitých věcí v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

⁽¹⁾ *Development of real estate tax in 2010-2018 (CZK/inhabitant). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020*

Vývoj výše daně z nemovitých věcí se v letech 2010 až 2018 příliš neměnil a v jednotlivých skupinách obcí byl vývoj téměř konstantní. Ve všech skupinách obcí je tempo růstu kladné. Skupina neutrálního vzorku obcí se však průměrnou výší daně z nemovitých věcí na obyvatele od ostatních skupin výrazně liší a dosahuje vyšších hodnot.

Vysvětlení rozdílu pravděpodobně leží v katastrální výměře obcí, jelikož u daně z nemovitých věcí lze očekávat, že výnos přepočtený na obyvatele závisí na výměře katastrálního území obce, resp. hustotě obyvatel. To znamená, že při přepočtu na obyvatele by mohl výnos z daně z nemovitých věcí u obcí s menší hustotou obyvatel být relativně vyšší hodnoty než u obcí s větší hustotou obyvatel.

V následující Tabulce 27 je uvedena průměrná hustota obyvatel v jednotlivých skupinách obcí na hektar v letech 2010-2018. Z Tabulky 27 je zřejmá nejnižší hustota obyvatel právě v neutrálním vzorku obcí, což je dáno tím, že v této skupině obcí je zahrnuto velké množství obcí s menším počtem obyvatel, ale poměrně velkou výměrou katastrálního území. Což při přepočtu výnosu z daně nemovitých věcí zřejmě způsobuje vyšší částku výnosu na obyvatele než u ostatních skupin obcí. Jelikož je výměra katastrálního území v jednotlivých letech téměř neměnná, má na vývoj hustoty obyvatel v jednotlivých letech vliv počet obyvatel. V suburbánních zónách dochází k nárůstu obyvatel, což se projevilo také v nárůstu hustoty obyvatel. V přepočtu na obyvatele však daň z nemovitých věcí

v suburbánních zónách roste, což zřejmě bude způsobovat větší zástavba, a tedy růst výnosu daně ze staveb. Naopak v Jádrových městech i neutrálním vzorku obcí dochází k poklesu obyvatel a s tím i spojenému poklesu hustoty obyvatel, což se zřejmě podílí při přepočtu daně z nemovitých věcí na obyvatele na jejím růstu.

Tabulka 27: Průměrná hustota obyvatel v jednotlivých skupinách obcí na hektar v letech 2010-2018 ⁽¹⁾

Hustota (obyv./ ha) ⁽²⁾						
Rok ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
2010	1,8844	1,6309	1,4006	1,2313	7,9417	0,3688
2011	1,9867	1,6742	1,3968	1,2405	7,8534	0,3669
2012	2,0610	1,6918	1,4047	1,2478	7,8349	0,3635
2013	2,1543	1,7107	1,4135	1,2510	7,8159	0,3593
2014	2,2421	1,7315	1,4289	1,2663	7,7932	0,3587
2015	2,3181	1,7492	1,4301	1,2737	7,7879	0,3597
2016	2,3673	1,7624	1,4375	1,2882	7,7832	0,3596
2017	2,4474	1,7749	1,4434	1,2984	7,7710	0,3576
2018	2,4949	1,7934	1,4572	1,3052	7,7820	0,3590

⁽¹⁾ Average population density in individual groups of municipalities per hectare in 2010-2018; ⁽²⁾ Population density (inhabitant/hectare); ⁽³⁾ Year; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral. Zdroj: data MFČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

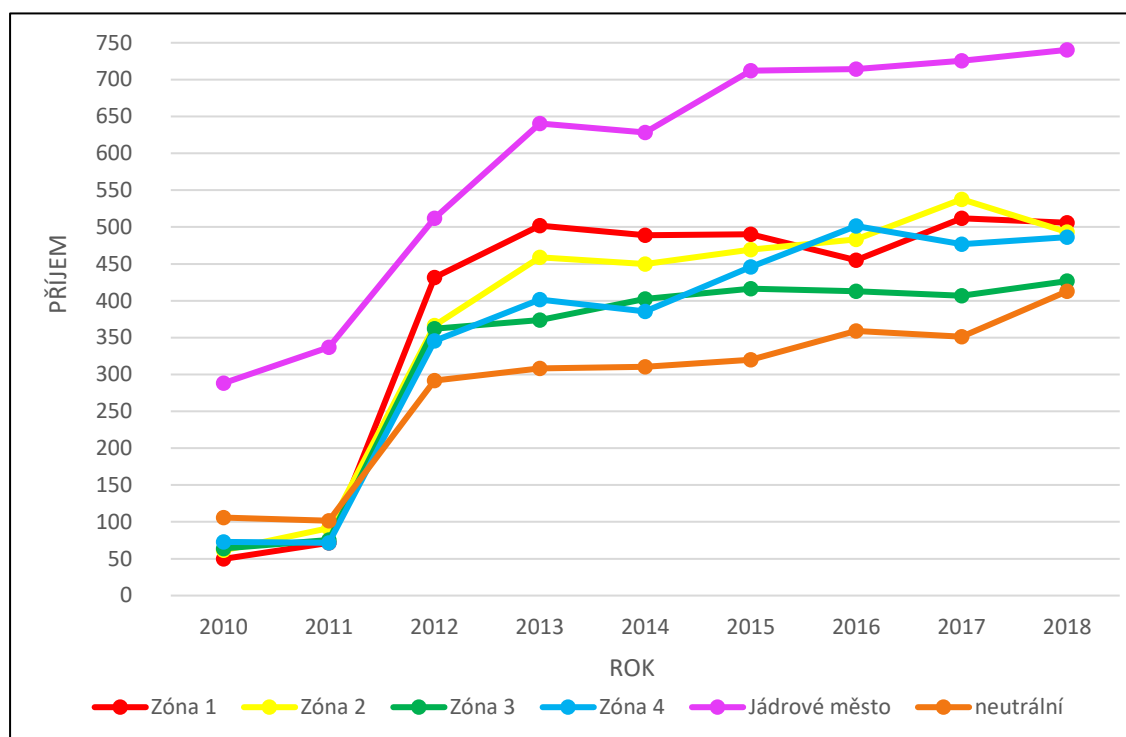
5.1.5 Místní poplatky z vybraných činností a služeb

Obec má ve své pravomoci, jaké poplatky na svém území zavede, čímž zároveň i sama obec určuje, jak velký objem z místních poplatků do obecního rozpočtu poplyne.

V této kapitole je uvedena charakteristika místních poplatků z vybraných činností a služeb obcí jako agregovaný údaj v rozmezí let 2010-2018, a následně jsou rozebrány konkrétní místní poplatky. Z Monitoru Ministerstva financí ČR bylo zjištěno, že ve skupinách obcí byl v letech 2010-2018 vybírán poplatek z ubytovací kapacity; poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt; poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů; poplatek za povolení k vjezdu do vybraných míst; poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj; poplatek za užívání veřejného prostranství; poplatek za hodnocení stavebního pozemku, poplatek ze psů a poplatek ze vstupného. Poplatníkem místních poplatků z vybraných činností a služeb tak může být jak rezident obce, tak nerezident obce, který v obci využívá určitých služeb, jako je např. rekreace či nutnost povolení k vjezdu do vybraných míst.

Z důvodu umožnění provedení analýzy této kategorie daňových příjmů, tedy porovnání jednotlivých skupin obcí se záměrem pozorovat roli místních poplatků v suburbánních zónách, Jádrových městech a neutrálním vzorku obcí, jsou celkové místní poplatky přepočtené na počet obyvatel v jednotlivých skupinách obcí a zároveň dle průměrného počtu obcí ve skupinách obcí. Vývoj výše místního poplatku v letech 2010 až 2018 je zachycen v Grafu 9. Ve všech skupinách obcí došlo k nárůstu výše místního poplatku, v Jádrových městech vychází hodnota místního poplatku na obyvatele jako nejvyšší. Z toho ovšem nelze soudit, že by Jádrová města získala vyšší příjem z každého rezidenta nežli obce v jiných skupinách obcí. Jádrová města jsou často místem, kde se lidé střetávají z důvodu kulturního vyžití apod. a proto dochází k příjmům Jádrových měst, i přes to, že poplatníci vůbec nemusejí být rezidenti Jádrových měst. Jádrová města mají silnou příležitost si stanovit na svém území více místních poplatků a také ve vyšších sazbách. Z Grafu 9 je patrný nárůst místních poplatků u všech skupin obcí mezi roky 2011 až 2012, což zřejmě způsobil především poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, který byl samozřejmě vybírán obcemi již před rokem 2012, ale nespadal do kategorie příjmů Místních poplatků z vybraných činností a služeb, ovšem do kategorie příjmů Poplatků a odvodů v oblasti životního prostředí a proto není v této analýze v letech 2010 a 2011 tento poplatek zohledněn.

Graf 9: Vývoj výše souhrnných místních poplatků v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.)⁽¹⁾

(1) Development of local fees and charges on selected activities and services in 2010-2018 (CZK/ inhabitant). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Při pohledu na Tabulku 28, je zřejmá podobnost hodnoty mediánu i variačního koeficientu v suburbánních zónách, nejnižší hodnotu mediánu 310 Kč má neutrální vzorek obcí. Z čehož by se dalo usuzovat, že obce v suburbánních zónách mají podobné nastavení vybírání místních poplatků.

Tabulka 28: Charakteristika velikosti místních poplatků z vybraných činností a služeb v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.)⁽¹⁾

Místní poplatky z vybraných činností a služeb ⁽²⁾						
Ukazatel ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
Maximum ⁽¹⁰⁾	512	538	427	501	740	413
Minimum ⁽¹¹⁾	50	61	64	72	288	102
Průměr ⁽¹²⁾	390	379	327	354	589	285
Medián ⁽¹³⁾	489	459	403	402	641	310
Směrodatná odchylka ⁽¹⁴⁾	178	167	139	158	162	102
Variační koeficient ⁽¹⁵⁾	45,58 %	44,18 %	42,48 %	44,62 %	27,55 %	35,99 %

¹⁾ Characteristics of the size of local fees and charges on selected activities and services in 2010-2018 (CZK/inhabitant); ²⁾ Local fees and charges on selected activities and services; ³⁾ Index; ⁴⁾ Zone 1; ⁵⁾ Zone 2; ⁶⁾ Zone 3; ⁷⁾ Zone 4; ⁸⁾ Core cities; ⁹⁾ Neutral; ¹⁰⁾ Maximum; ¹¹⁾ Minimum; ¹²⁾ Mean; ¹³⁾ Median; ¹⁴⁾ Standard deviation; ¹⁵⁾ Coefficient of variation. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Co se týká průměrného ročního tempa růstu a průměrné roční absolutní změny vybraných místních poplatků v roce 2018 oproti roku 2010 došlo ve všech skupinách obcí k nárůstu, nejvyššímu v Zóně 1 a to o 33,64 % a v absolutní hodnotě o 57 Kč.

Tabulka 29: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna místních poplatků z vybraných činností a služeb v letech 2010-2018 ⁽¹⁾

Ukazatel ⁽²⁾	Zóna 1 ⁽³⁾	Zóna 2 ⁽⁴⁾	Zóna 3 ⁽⁵⁾	Zóna 4 ⁽⁶⁾	Jádrové město ⁽⁷⁾	Neutrální ⁽⁸⁾
Průměrné roční tempo růstu (index) ⁽⁹⁾	1,3364	1,2975	1,2678	1,2676	1,1252	1,1854
Průměrná roční absolutní změna (v Kč) ⁽¹⁰⁾	57	54	45	52	57	38

⁽¹⁾Average annual growth rate and average annual absolute change of local fees and charges on selected activities and services in 2010-2018; ⁽²⁾ Index; ⁽³⁾ Zone 1; ⁽⁴⁾ Zone 2; ⁽⁵⁾ Zone 3; ⁽⁶⁾ Zone 4; ⁽⁷⁾ Core cities; ⁽⁸⁾ Neutral; ⁽⁹⁾ Average annual growth rate (index); ⁽¹⁰⁾ Average annual absolute change (CZK). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

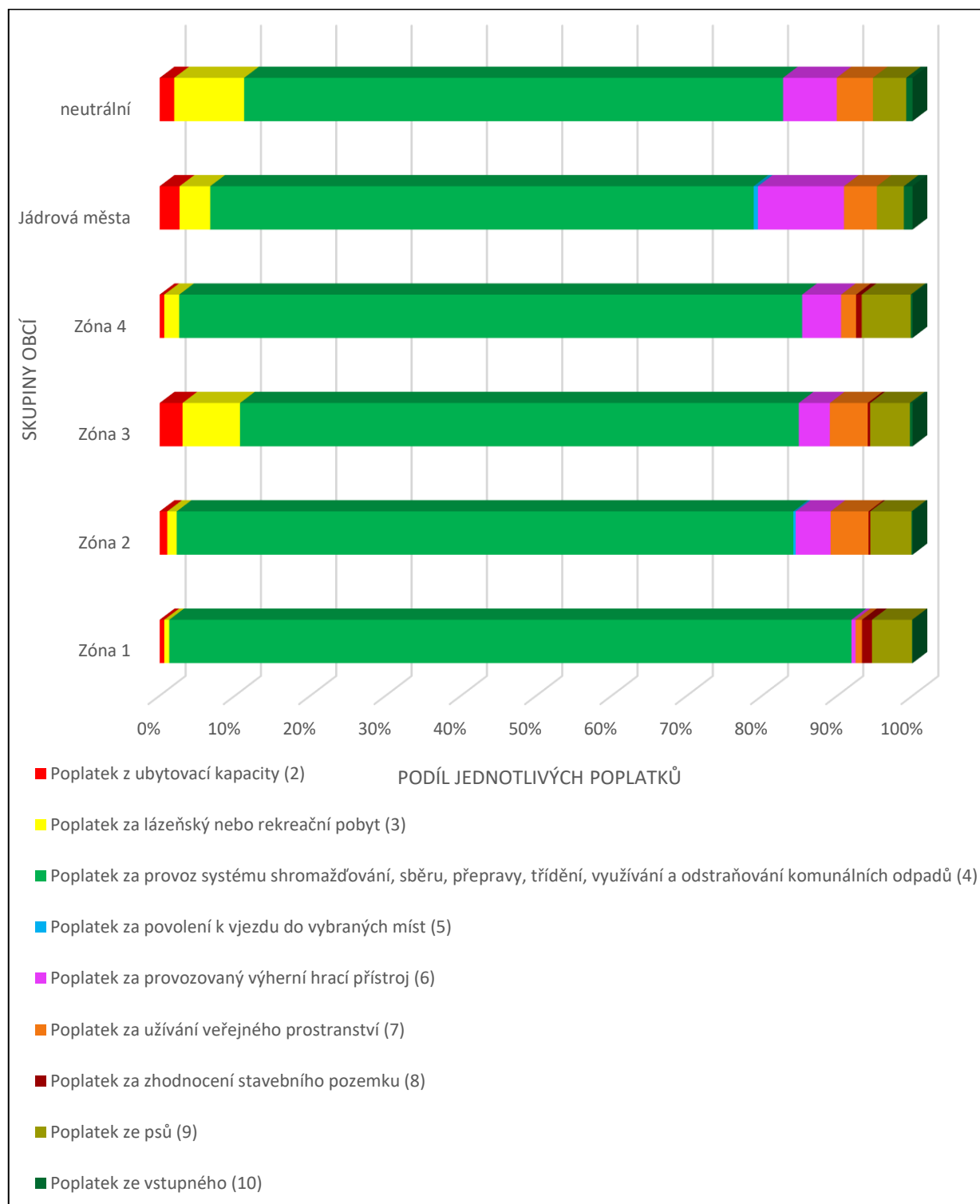
V úvodu této kapitoly byly vyjmenovány dílčí místní poplatky, které dohromady tvoří sumární místní poplatky v letech 2010-2018. Znázornění průměrného podílu jednotlivých poplatků na celkových místních poplatcích pro jednotlivé skupiny obcí uvádí Graf 10. Podíly dílčích místních poplatků byly počítány pro jednotlivé skupiny obcí analogicky, a to jako sumy za jednotlivé roky a z těchto sum byl vypočítán průměr pro jednotlivé kategorie místních poplatků. Z Grafu 10 je zřejmé, že u všech skupin obcí má z místních poplatků nejvýznamnější zastoupení poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, který vůbec největšího zastoupení 90,61 % dosahuje v Zóně 1. Ve vzorku neutrálních obcí je výrazně silnější zastoupení poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt ve výši 9,28 %, na druhé straně nejnižší hodnotu 0,66 % tohoto poplatku dosahuje Zóna 1. Poplatek k vjezdu do vybraných míst se objevil pouze v Zóně 2 a v Jádrových městech, a z nich konkrétně v Českém Krumlově, který je zapsaný na listinu světového kulturního dědictví UNESCO a město si tak může dovolit vybírat tento poplatek za vjezd do některých historických částí města. Poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj, který byl v roce 2013 zrušen přinášel obcím, ve kterých byl tento výherní hrací přístroj umístěn a poplatek byl vybírán, také poměrně zajímavý výnos, a to zejména Jádrovým městům díky poměru 11,44 % na celkových místních poplatcích.

Poplatek za zhodnocení stavebního pozemku byl vybírán pouze v suburbánních zónách, což je z procesu suburbanizace zajímavé, a poukazuje to další odlišnost hospodaření obcí

v těchto suburbánních zónách, podíl na souhrnu místních poplatků poplatkem za zhodnocení stavebního pozemku byl 1,33 % v Zóně 1; 0,23 % v Zóně 2; 0,32 % v Zóně 3 a 0,75 % v Zóně 4.

Poplatek ze vstupného měl nejvyšší zastoupení 1,15 % ze skupin obcí v Jádrových městech, kde tento poplatek dosahuje zásadního výnosu ve městě Český Krumlov, což je opět dáno historickým významem města, které pořádá široké množství kulturních akcí.

Graf 10: Průměrný podíl dílčích místních poplatků na souhrnných místních poplatcích v letech 2010-2018 (v %/ obyv.) (1)

(1) Average share of partial local fees in total local fees in 2010-2018 (%/ inhabitant); (2) Fee for accommodation; (3) Fee for spa or recreational stay; (4) Fee for municipal waste; (5) Fee for a permission to drive a motor vehicle to selected places and parts of city; (6) Fee for the operation of slot machines; (7) Fee for use of public space; (8) Fee for the evaluation of the building plot; (9) Fee for dogs; (10) Fee for an entrance. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

5.2 Analýza nedaňových příjmů

Nedaňové příjmy představují další důležitý zdroj v rozpočtech obcí. Základní charakteristika nedaňových příjmů v letech 2010-2018 je uvedena v Tabulce 30. Nedaňové příjmy na rozdíl od daňových příjmů nejsou ovlivněny rozpočtovým určením daní, a jsou tak více v pravomoci jednotlivých obcí a jejich výše se odvíjí od rozsahu vlastní činnosti obce apod. Z následujících výsledků lze tedy pozorovat chování daných skupin obcí, v nastavení výše nedaňových příjmů. Nejnižší variability je dosaženo ve skupině Jádrových měst a to pouze 2,59 %, na základě čehož by se dalo předpokládat že všech 7 Jádrových měst v Jihočeském kraji má zřejmě velice podobné nastavení nedaňových příjmů.

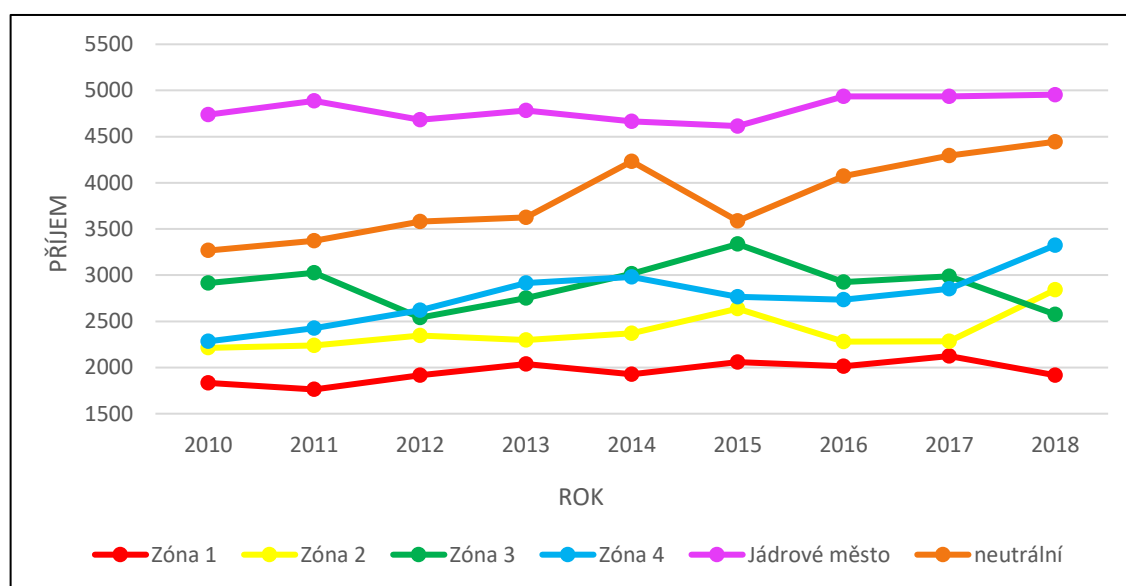
Tabulka 30: Charakteristika velikosti nedaňových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Nedaňové příjmy ⁽²⁾						
Ukazatel ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
Maximum ⁽¹⁰⁾	2 124	2 841	3 337	3 323	4 955	4 445
Minimum ⁽¹¹⁾	1 763	2 213	2 540	2 283	4 615	3 267
Průměr ⁽¹²⁾	1 955	2 390	2 897	2 767	4 800	3 831
Medián ⁽¹³⁾	1 929	2 298	2 926	2 765	4 785	3 627
Směrodatná odchylka ⁽¹⁴⁾	108	198	232	290	125	409
Variační koeficient ⁽¹⁵⁾	5,51 %	8,29 %	8,02 %	10,49 %	2,59 %	10,68 %

⁽¹⁾ Characteristics of the size of the non-tax revenues in 2010-2018 (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Non-tax revenue; ⁽³⁾ Index; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral; ⁽¹⁰⁾ Maximum; ⁽¹¹⁾ Minimum; ⁽¹²⁾ Mean; ⁽¹³⁾ Median; ⁽¹⁴⁾ Standard deviation; ⁽¹⁵⁾ Coefficient of variation. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Graf 11 zachycuje vývoj nedaňových příjmů přepočtený na obyvatele v letech 2010-2018. Vývoj nedaňových příjmů je téměř konstantní což potvrzuje obecný předpoklad, že nedaňové příjmy se řadí k relativně stabilnímu příjmu v rozpočtech obcí.

Graf 11: Vývoj nedaňových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.)⁽¹⁾

⁽¹⁾ Development of non-tax revenues in 2010-2018 (CZK/ inhabitant). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Vývoj nedaňových příjmů v letech 2010-2018, stejně tak i výkyvy nedaňových příjmů jsou minimální, což je naprosto zřejmé z předchozího grafického zachycení v Grafu 11 a stejně tak z Tabulky 31 s průměrným ročním tempem růstu a průměrnou roční absolutní změnou. V Zóně 1 došlo k průměrné absolutní změně, a to nárůstu ve výši pouze 10 Kč. Zóna 3 měla průměrný roční absolutní pokles o 43 Kč nedaňových příjmů. Zóna 1 měla tak ve srovnání s ostatními skupinami obcí nejstabilnější vývoj nedaňových příjmů, a zároveň v přepočtu na obyvatele nejnižší částku nedaňových příjmů.

Tabulka 31: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna nedaňových příjmů v letech 2010-2018⁽¹⁾

Ukazatel ⁽²⁾	Zóna 1 ⁽³⁾	Zóna 2 ⁽⁴⁾	Zóna 3 ⁽⁵⁾	Zóna 4 ⁽⁶⁾	Jádrové město ⁽⁷⁾	Neutrální ⁽⁸⁾
Průměrné roční tempo růstu (index) ⁽⁸⁾	1,0055	1,0317	0,9846	1,0480	1,0056	1,0393
Průměrná roční absolutní změna (Kč) ⁽⁹⁾	10	79	- 43	130	27	147

⁽¹⁾Average annual growth rate and average annual absolute change of non-tax revenues in 2010-2018; ⁽²⁾ Index; ⁽³⁾ Zone 1; ⁽⁴⁾ Zone 2; ⁽⁵⁾ Zone 3; ⁽⁶⁾ Zone 4; ⁽⁷⁾ Core cities; ⁽⁸⁾ Neutral; ⁽⁹⁾ Average annual growth rate (index); ⁽¹⁰⁾ Average annual absolute change (CZK). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Podíl nedaňových příjmů na celkových příjmech v letech 2010-2018 je zachycen v Tabulce 32, největší podíl ze skupin obcí nedaňových příjmů na celkových příjmech mají

Jádrová města, což je zřejmě způsobené tím, že Jádrová města vyšší příjmy za poskytování různých služeb na rozdíl od ostatních skupin obcí.

Tabulka 32: Podíl nedaňových příjmů na celkových příjmech v letech 2010-2018 (v %/ obyv.)⁽¹⁾

Nedaňové příjmy ⁽²⁾						
Rok ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
2010	12 %	12 %	16 %	13 %	15 %	14 %
2011	13 %	12 %	18 %	13 %	17 %	17 %
2012	16 %	15 %	13 %	14 %	20 %	19 %
2013	14 %	12 %	14 %	15 %	21 %	18 %
2014	11 %	13 %	17 %	15 %	19 %	17 %
2015	11 %	13 %	16 %	13 %	17 %	13 %
2016	13 %	12 %	13 %	11 %	21 %	16 %
2017	12 %	11 %	15 %	13 %	20 %	17 %
2018	10 %	11 %	11 %	14 %	18 %	15 %

⁽¹⁾ Share of non-tax revenues in total income in 2010-2018 (%/ inhabitant); ⁽²⁾ Non-tax revenues; ⁽³⁾ Year;

⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

5.3 Analýza kapitálových příjmů

Kapitálovým příjmům, které jsou spíše doplňkovým zdrojem příjmů je věnována tato kapitola. Tabulka 33 zachycuje základní charakteristiku vývoje kapitálových příjmů v letech 2010-2018. Při porovnání jednotlivých skupin obcí je zřejmé, že je zde velké procento variability v rámci těchto skupin obcí. K největší variabilitě mezi jednotlivými roky dochází v Zóně 1 a to 74,53 %. Vysoká variabilita je zřejmě způsobená povahou kapitálových příjmů, které jsou tvořeny především prodejem dlouhodobého majetku.

Tabulka 33: Charakteristika velikosti kapitálových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.)⁽¹⁾

Kapitálové příjmy ⁽²⁾						
Ukazatel ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
Maximum ⁽¹⁰⁾	1 480	2 319	954	1 200	1 115	1 384
Minimum ⁽¹¹⁾	279	333	322	275	399	264
Průměr ⁽¹²⁾	618	1 033	559	626	678	605
Medián ⁽¹³⁾	364	961	526	494	467	403
Směrodatná odchylka ⁽¹⁴⁾	460	575	211	336	280	350
Variační koeficient ⁽¹⁵⁾	74,53 %	55,67 %	37,81 %	53,56 %	41,37 %	57,74 %

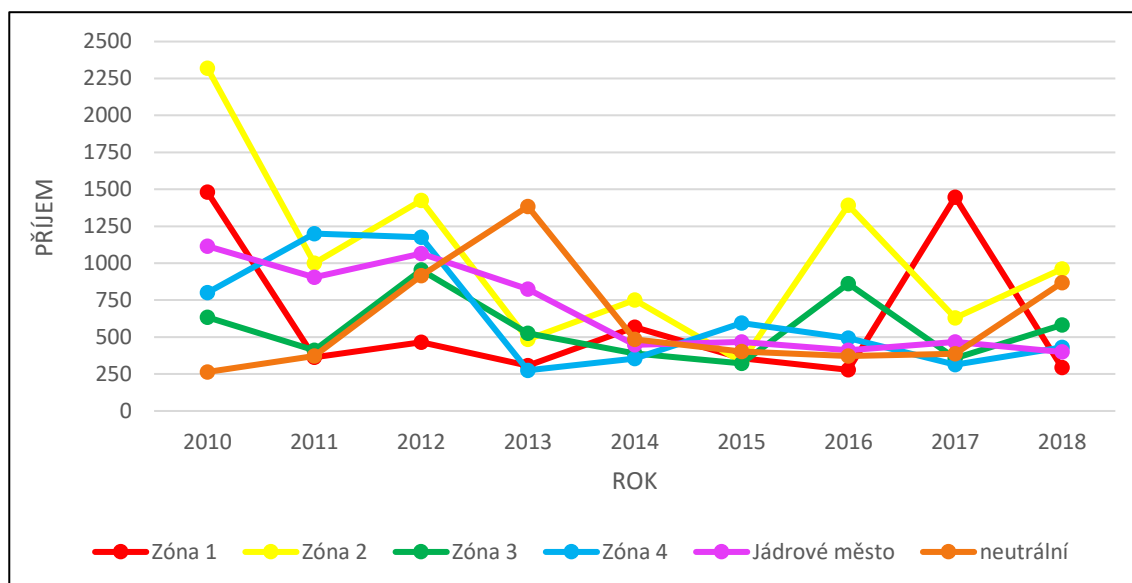
⁽¹⁾ Characteristics of the size of the capital revenues in 2010-2018 (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Capital revenues;

⁽³⁾ Index; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral; ⁽¹⁰⁾ Maximum; ⁽¹¹⁾ Minimum;

⁽¹²⁾ Mean; ⁽¹³⁾ Median; ⁽¹⁴⁾ Standard deviation; ⁽¹⁵⁾ Coefficient of variation. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Grafické ztvárnění vývoje kapitálových příjmů v letech 2010-2018 je zachycené Grafu 12. Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna vzhledem k povaze kapitálových příjmů nemá žádnou vypovídající hodnotu.

Graf 12: Vývoj kapitálových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.)⁽¹⁾

⁽¹⁾ Development of capital revenues in 2010-2018 (CZK/ inhabitant). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Tabulka 34 zachycuje podíl kapitálových příjmů na celkových příjmech. Kapitálové příjmy mají podle předpokladu velice malý podíl na celkových příjmech rozpočtů obcí.

Tabulka 34: Podíl kapitálových příjmů na celkových příjmech v letech 2010-2018 (v %/ obyv.)⁽¹⁾

Kapitálové příjmy ⁽²⁾						
Rok ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
2010	10 %	13 %	3 %	5 %	4 %	1 %
2011	3 %	5 %	2 %	7 %	3 %	2 %
2012	4 %	9 %	5 %	6 %	5 %	5 %
2013	2 %	3 %	3 %	1 %	4 %	7 %
2014	3 %	4 %	2 %	2 %	2 %	2 %
2015	2 %	2 %	2 %	3 %	2 %	1 %
2016	2 %	7 %	4 %	2 %	2 %	2 %
2017	8 %	3 %	2 %	1 %	2 %	2 %
2018	2 %	4 %	2 %	2 %	1 %	3 %

⁽¹⁾ Share of capital revenues in total income in 2010-2018 (%/ inhabitant); ⁽²⁾ Capital revenues; ⁽³⁾ Year; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

5.4 Analýza přijatých transferů

Čtvrtou skupinou příjmů, ze které se skládají celkové příjmy jsou přijaté transfery. Charakteristika velikosti přijatých transferů je uvedena v Tabulce 35. Nejvyšší hodnoty průměru je dosaženo v Jádrových městech.

Tabulka 35: Charakteristika velikosti přijatých transferů v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.)⁽¹⁾

Přijaté transfery ⁽²⁾						
Ukazatel ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
Maximum ⁽¹⁰⁾	4 547	6 056	6 638	6 228	13 363	9 720
Minimum ⁽¹¹⁾	1 476	2 411	1 983	2 960	3 398	2 920
Průměr ⁽¹²⁾	2 585	4 269	4 467	4 057	6 584	6 040
Medián ⁽¹³⁾	2 172	4 612	4 551	3 823	5 524	6 006
Směrodatná odchylka ⁽¹⁴⁾	971	1 253	1 357	868	3 438	2 315
Variační koeficient ⁽¹⁵⁾	37,57 %	29,34 %	30,38 %	21,39 %	52,22 %	38,33 %

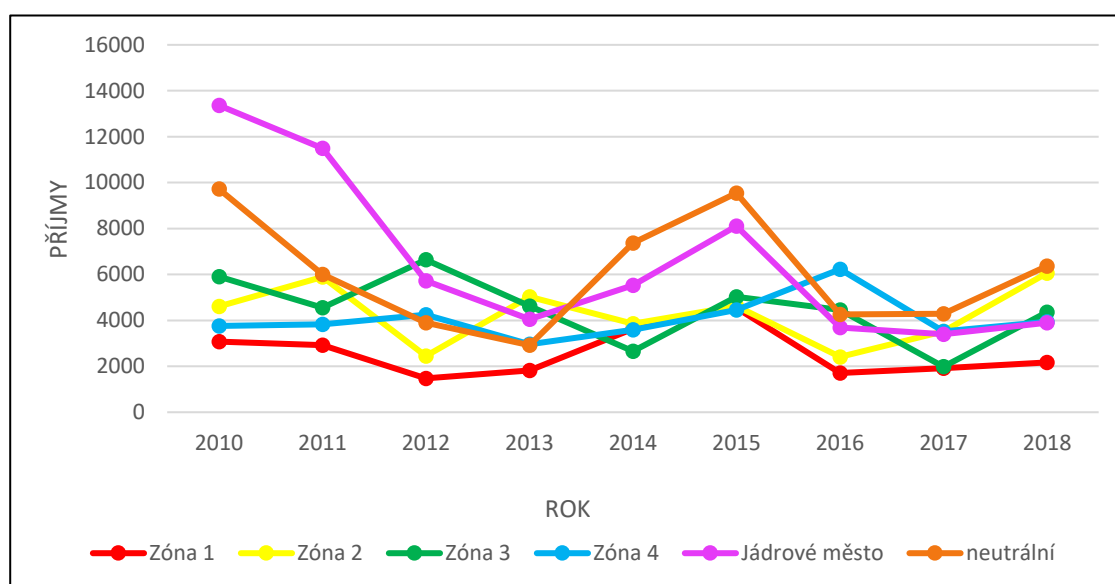
⁽¹⁾ Characteristics of the size of the accepted transfers in 2010-2018 (CZK/ inhabitant); ⁽²⁾ Accepted transfers; ⁽³⁾ Index; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral; ⁽¹⁰⁾ Maximum; ⁽¹¹⁾ Minimum; ⁽¹²⁾ Mean; ⁽¹³⁾ Median; ⁽¹⁴⁾ Standard deviation; ⁽¹⁵⁾ Coefficient of variation. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Graf 13 zachycuje vývoj přijatých transferů v letech 2010-2018. Podobně jako u kapitálových příjmů, dochází u jednotlivých křivek k jejich vychýlení v jednotlivých letech, nelze tedy mluvit o postupném vývoji výše příjmu jako tomu bylo u daňových příjmů, které jsou obcím přidělovány na základě rozpočtového určení daní.

Přijaté transfery jsou nenávratný zdroj financování, kdy je jedná o určitou formu podpory existenční či kompenzaci speciálního břemene, a proto jejich výše může být v jednotlivých letech odlišná. Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna stejně jako je tomu u kapitálových příjmů nemá žádnou vypovídací hodnotu. Obce získávají transfery např. z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy; z Ministerstva pro místní rozvoj; Ministerstva práce a sociálních věcí nebo Ministerstva životního prostředí (Matej, 2019).

Graf 13: Vývoj přijatých transferů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Development of accepted revenues in 2010-2018 (CZK/ inhabitant). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Podíl přijatých transferů na celkových příjmech je zachycen v Tabulce 36. K nejvyšším podílům přijatých transferů na kapitálových příjmech dochází v Jádrových městech a neutrálním vzorku obcí.

Tabulka 36: Podíl přijatých transferů na celkových příjmech v letech 2010-2018 (v %/ obyv.) ⁽¹⁾

Přijaté transfery ⁽²⁾						
Rok ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
2010	21 %	26 %	32 %	21 %	43 %	41 %
2011	22 %	32 %	27 %	21 %	40 %	30 %
2012	12 %	16 %	35 %	22 %	25 %	20 %
2013	13 %	26 %	24 %	16 %	18 %	14 %
2014	22 %	20 %	15 %	18 %	23 %	29 %
2015	25 %	23 %	24 %	20 %	30 %	35 %
2016	11 %	12 %	20 %	25 %	15 %	17 %
2017	11 %	17 %	10 %	16 %	14 %	17 %
2018	12 %	24 %	18 %	16 %	15 %	22 %

⁽¹⁾ Share of accepted transfers in total income in 2010-2018 (%/ inhabitant); ⁽²⁾ Accepted transfers; ⁽³⁾ Year; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

6 Analýza výdajů

Předmětem této kapitoly je výdajová stránka obecních rozpočtů, při jejíž tvorbě musejí obce vycházet zejména z toho, co mají uloženo v rámci jejich kompetencí zákony, jde o tzv. mandatorní výdaje. Výdaje, které jsou potřebné hradit z rozpočtu obce mají velmi pestrou strukturu. Celkové výdaje se skládají se dvou skupin výdajů, a to běžných a kapitálových. V rámci tzv. přenesené působnosti mají obce výdaje spojené s výkonem státní správy, což se v této práci týká především Jádrových měst.

Charakteristika velikosti ukazatelů celkových výdajů je zobrazena v Tabulce 37. Při porovnání hodnot mediánu i průměru obcí v suburbánních zónách je zřejmá vzestupná hodnota celkových výdajů v suburbánních zónách, a tedy v Zóně 1, nabývá hodnota mediánu nejnižší hodnoty 14 068 Kč. Polovina obcí v Zóně 1 má tedy nižší celkové výdaje na obyvatele, než je 14 068 Kč, druhá polovina obcí má vyšší celkové výdaje, než je 14 068 Kč. Dále s hodnotou mediánu následuje Zóna 2, 3 a nejvyšší hodnoty mediánu je dosaženo v Zóně 4 a to 19 818 Kč. Neutrální vzorek obcí dosahuje vyšší hodnoty mediánu i průměru, než je hodnota tohoto ukazatele dosažena v suburbánních zónách. Nejvyšší celkové výdaje vůbec jsou v Jádrových městech, což je právě spojeno s tím, že Jádrová města mají výdaje spojené s výkonem státní správy.

Tabulka 37: Charakteristika velikosti celkových výdajů v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Celkové výdaje ⁽²⁾						
Ukazatel ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
Maximum ⁽¹⁰⁾	17 673	25 406	22 214	25 011	29 893	27 289
Minimum ⁽¹¹⁾	10 808	15 677	14 801	16 131	20 764	17 023
Průměr ⁽¹²⁾	14 049	18 389	18 365	19 560	24 867	21 708
Medián ⁽¹³⁾	14 068	17 602	18 918	19 818	23 807	21 608
Směrodatná odchylka ⁽¹⁴⁾	1 942	2 772	2 010	2 748	3 199	3 434
Variační koeficient ⁽¹⁵⁾	13,82 %	15,07 %	10,94 %	14,05 %	12,86 %	15,82 %

⁽¹⁾ Characteristics of the size of the total expenditure in 2010-2018 (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Total expenditure;

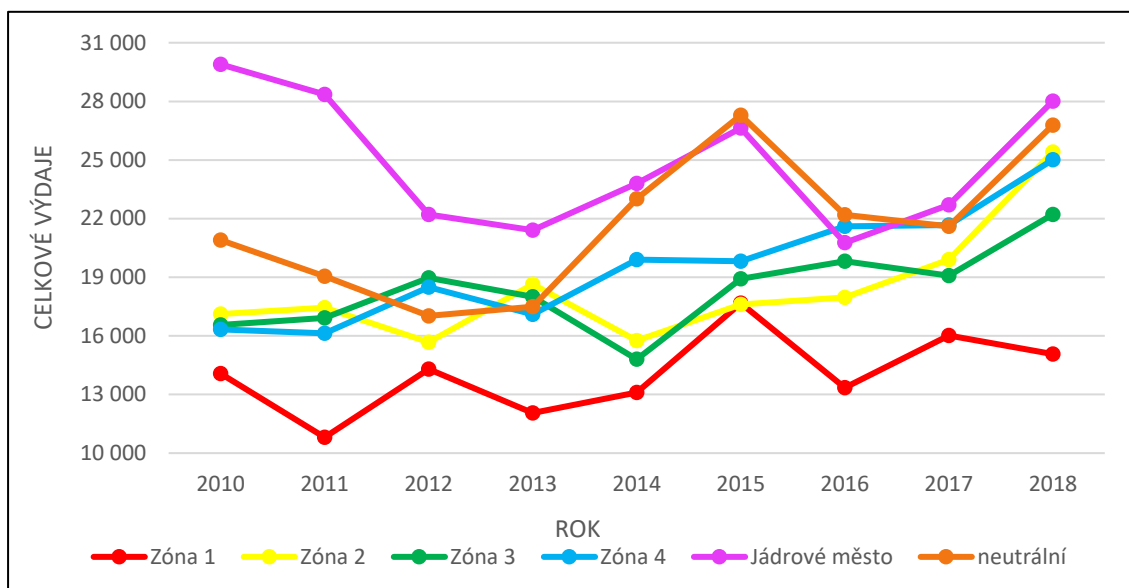
⁽³⁾ Index; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral; ⁽¹⁰⁾ Maximum; ⁽¹¹⁾ Minimum;

⁽¹²⁾ Mean; ⁽¹³⁾ Median; ⁽¹⁴⁾ Standard deviation; ⁽¹⁵⁾ Coefficient of variation. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Vývoj v jednotlivých letech celkových výdajů je graficky zachycen v Grafu 14. Z Grafu 14 je vidět, že celkové výdaje v Zóně 1 jsou jedny z nejnižších ve všech

zkoumaných letech 2010 až 2018, jediná odlišnost nastává v roce 2015, kdy má nejnižší celkové výdaje Zóna a to 17 602 Kč.

Graf 14: Vývoj celkových výdajů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Development of total expenditure in 2010-2018 (CZK/ inhabitant). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Z Tabulky 38 je zřejmé, že u všech skupin obcí došlo v roce 2018 oproti roku 2010 k nárůstu celkových výdajů na obyvatele. Jedinou výjimku tvoří Jádrová města, kde došlo k poklesu celkových výdajů o 0,81 %, v absolutní hodnotě o 235 Kč. Znatelně rozdílného průměrného ročního tempa růstu dosahuje i Zóně 1, kde je sice kladné průměrné roční tempo růstu ale došlo k navýšení pouze o 0,86 %, v průměrné absolutní změně o 124 Kč.

Tabulka 38: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna celkových výdajů v letech 2010-2018 ⁽¹⁾

Ukazatel ⁽²⁾	Zóna 1 ⁽³⁾	Zóna 2 ⁽⁴⁾	Zóna 3 ⁽⁵⁾	Zóna 4 ⁽⁶⁾	Jádrové město ⁽⁷⁾	Neutrální ⁽⁸⁾
Průměrné roční tempo růstu (index) ⁽⁹⁾	1,0086	1,0506	1,0375	1,0547	0,9919	1,0314
Průměrná roční absolutní změna (v Kč) ⁽¹⁰⁾	124	1037	708	1085	-235	734

⁽¹⁾ Average annual growth rate and average annual absolute change of total expenditure in 2010-2018;

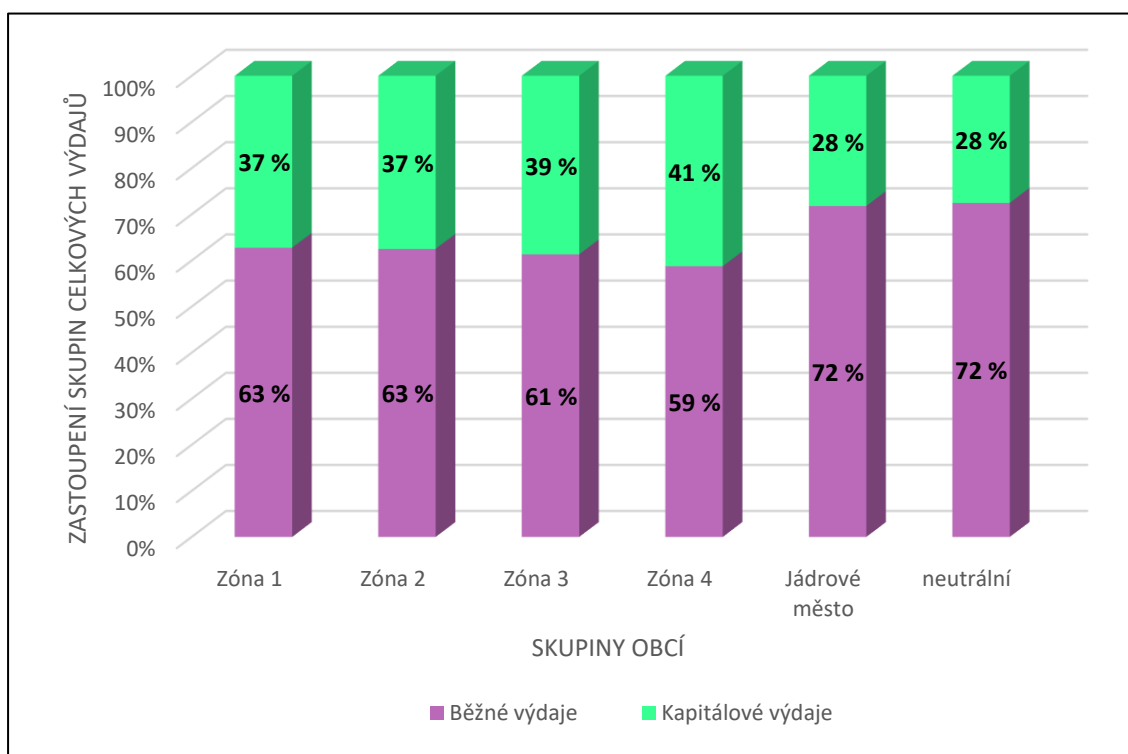
⁽²⁾ Index; ⁽³⁾ Zone 1; ⁽⁴⁾ Zone 2; ⁽⁵⁾ Zone 3; ⁽⁶⁾ Zone 4; ⁽⁷⁾ Core cities; ⁽⁸⁾ Neutral; ⁽⁹⁾ Average annual growth rate (index); ⁽¹⁰⁾ Average annual absolute change (CZK). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Celkové výdaje obcí se skládají z běžných a kapitálových výdajů. Průměrný podíl zastoupení v letech 2010 až 2018 těchto dvou skupin výdajů na celkových výdajích je znázorněn v následujícím Grafu 15. Rozdíly ve složení celkových výdajů v suburbánních skupinách

obcí jsou dle Grafu 15 velmi malé. Zóna 1 a 2 má stejné průměrné procentuální složení celkových výdajů stejně tak Jádrová města a neutrální vzorek obcí.

Graf 15: Podíl běžných a kapitálových výdajů na celkových výdajích v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.)⁽¹⁾

⁽¹⁾ Share of current and capital expenditures in total expenditures in 2010–2018 (CZK/Inhabitant).

Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

6.1 Analýza běžných výdajů

Tato kapitola se zabývá běžnými výdaji, které v celkových výdajích převažují. Běžné výdaje jsou výdaje na provozní záležitosti obce jako je např. nákup energií, zboží, služeb nebo platy zaměstnanců. Následující Tabulka 39 obsahuje základní charakteristiku velikosti běžných výdajů v jednotlivých skupinách obcí. Největší hodnoty průměru 17 854 Kč i mediánu 16 985 Kč je dosaženo v Jádrových městech, běžné výdaje v přepočtu na obyvatele jsou tak v Jádrových městech nejvyšší. Nejnižší hodnota průměru 8 817 Kč i mediánu 8 610 Kč se nachází v Zóně 1, obce v Zóně 1 mají tak v přepočtu na obyvatele nejnižší běžné výdaje, běžné výdaje jsou např. ovlivněny i výdaji na zajištění školní infrastruktury, která je v Zóně 1 nejméně rozvinutá v porovnání s ostatními skupinami obcí, a zřejmě i proto obce v Zóně 1 nemají tak vysoké výdaje na obyvatele. Nižší běžné výdaje v Zóně 1 přepočtené na obyvatele tak mohou být způsobeny právě procesem suburbanizace, díky němuž řadu služeb obce v Zóně 1 svým občanům neposkytují, jelikož občani tyto služby využívají v Jádrových městech.

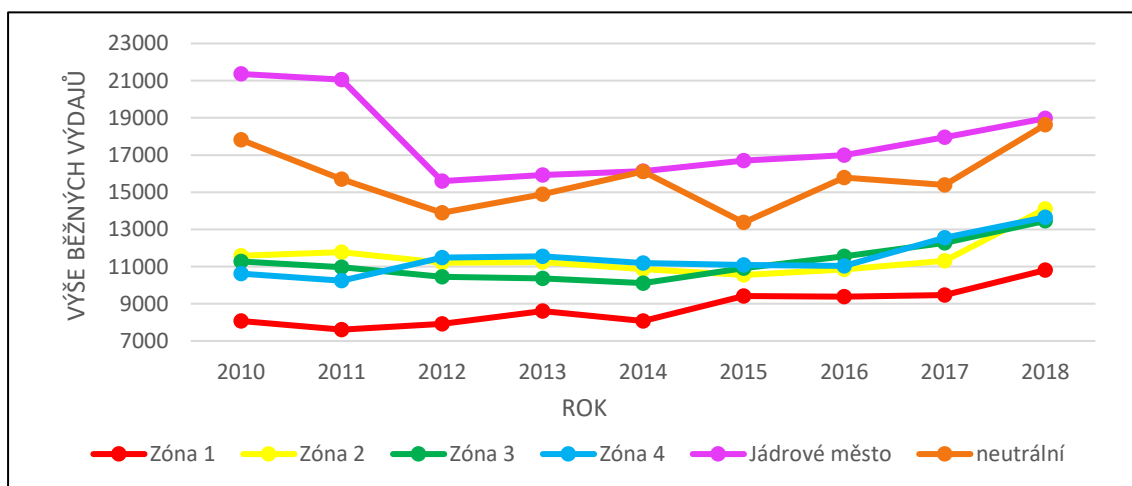
Tabulka 39: Charakteristika velikosti běžných výdajů v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Běžné výdaje ⁽²⁾						
Ukazatel ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
Maximum ⁽¹⁰⁾	10 809	14 105	13 456	13 651	21 361	18 628
Minimum ⁽¹¹⁾	7 608	10 549	10 111	10 240	15 599	13 371
Průměr ⁽¹²⁾	8 817	11 496	11 263	11 492	17 854	15 734
Medián ⁽¹³⁾	8 610	11 239	10 969	11 184	16 985	15 704
Směrodatná odchylka ⁽¹⁴⁾	972	990	994	976	2 046	1 586
Variační koeficient ⁽¹⁵⁾	11,03 %	8,61 %	8,82 %	8,49 %	11,46 %	10,08 %

⁽¹⁾ Characteristics of the size of the current expenditure in 2010-2018 (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Current expenditure; ⁽³⁾ Index; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral; ⁽¹⁰⁾ Maximum; ⁽¹¹⁾ Minimum; ⁽¹²⁾ Mean; ⁽¹³⁾ Median; ⁽¹⁴⁾ Standard deviation; ⁽¹⁵⁾ Coefficient of variation. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

V následujícím Grafu 16 je zobrazen vývoj běžných výdajů v letech 2010 až 2018. V Jádrových městech došlo v roce 2012 k výraznému snížení běžných výdajů oproti roku 2011, v absolutní hodnotě o 5 424 Kč na obyvatele. Což bylo zřejmě způsobeno, jak uvádí Ministerstvo financí (2012) novelizací zákonů v sociální oblasti, kdy s účinností od 1.1. 2012, došlo k převodu výkonu státní správy v oblasti sociálních dávek z obcí s rozšířenou působností, což jsou všechny Jádrová města, na úřady práce, a konkrétně se běžné výdaje snížily výrazně v oblasti neinvestičních transferů pro obyvatelstvo.

Graf 16: Vývoj běžných výdajů v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Development of current expenditure in 2010-2018 (CZK/inhabitant). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna je vyjádřena v Tabulce 40. Ve všech skupinách obcí došlo k nárůstu běžných výdajů, krom skupiny Jádrových městech, kde došlo k poklesu o 1,47 % v absolutní hodnotě o 298 Kč.

Tabulka 40: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna běžných výdajů ⁽¹⁾

Ukazatel ⁽²⁾	Zóna 1 ⁽³⁾	Zóna 2 ⁽⁴⁾	Zóna 3 ⁽⁵⁾	Zóna 4 ⁽⁶⁾	Jádrové město ⁽⁷⁾	Neutrální ⁽⁸⁾
Průměrné roční tempo růstu (index) ⁽⁹⁾	1,0372	1,0249	1,0223	1,0318	0,9853	1,0056
Průměrná roční absolutní změna (v Kč) ⁽¹⁰⁾	342	315	272	378	-298	101

⁽¹⁾Average annual growth rate and average annual absolute change of current expenditure in 2010-2018;

⁽²⁾ Index; ⁽³⁾ Zone 1; ⁽⁴⁾ Zone 2; ⁽⁵⁾ Zone 3; ⁽⁶⁾ Zone 4; ⁽⁷⁾ Core cities; ⁽⁸⁾ Neutral; ⁽⁹⁾ Average annual growth rate (index); ⁽¹⁰⁾ Average annual absolute change (CZK). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

6.2 Analýza kapitálových výdajů

Kapitálové výdaje obcí jsou především v oblasti dlouhodobých investičních potřeb jako jsou např. výdaje na obecní infrastrukturu – vodovod, plynovod, místní komunikace, kanalizace. V Tabulce 41 je zobrazena charakteristika velikosti kapitálových výdajů v letech 2010-2018.

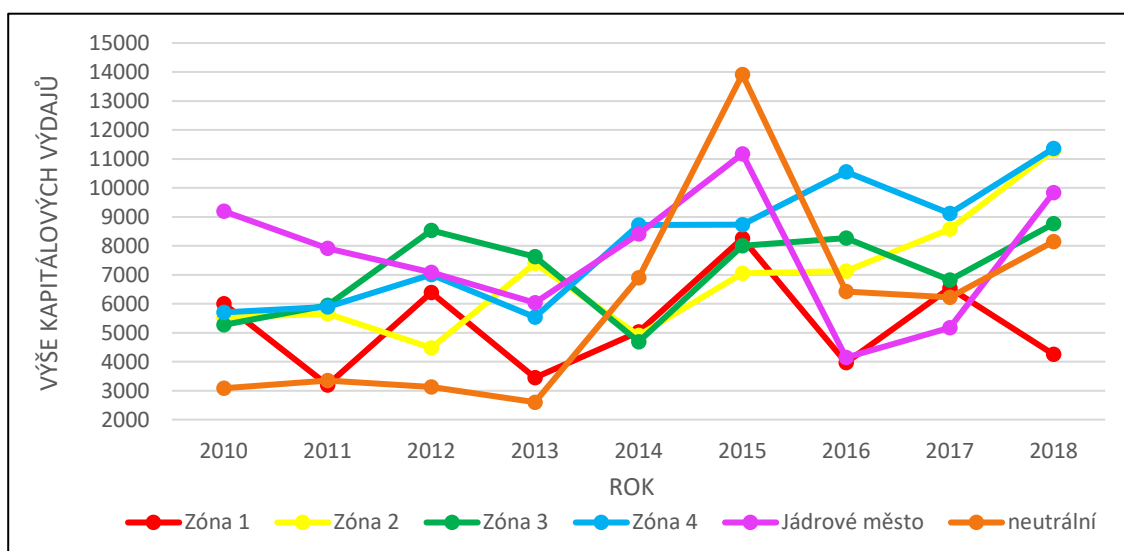
Tabulka 41: Charakteristika vývoje velikosti kapitálových výdajů 2010-2018 (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Kapitálové výdaje ⁽²⁾						
Ukazatel ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
Maximum ⁽¹⁰⁾	8 254	11 301	8 759	11 360	9 947	13 917
Minimum ⁽¹¹⁾	3 200	4 477	4 690	5 538	3 779	2 603
Průměr ⁽¹²⁾	5 231	6 893	7 102	8 067	7 013	5 974
Medián ⁽¹³⁾	5 025	7 053	7 630	8 715	7 307	6 218
Směrodatná odchylka ⁽¹⁴⁾	1 587	1 994	1 407	2 023	1 931	3 394
Variační koeficient ⁽¹⁵⁾	30,34 %	28,92 %	19,81 %	25,08 %	27,54 %	56,81 %

⁽¹⁾ Characteristics of the size of the capital expenditure in 2010-2018 (CZK/ inhabitant); ⁽²⁾ Capital expenditure; ⁽³⁾ Index; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral; ⁽¹⁰⁾ Maximum; ⁽¹¹⁾ Minimum; ⁽¹²⁾ Mean; ⁽¹³⁾ Median; ⁽¹⁴⁾ Standard deviation; ⁽¹⁵⁾ Coefficient of variation. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

Vývoj kapitálových příjmů je zachycen v Grafu 17 ze kterého je zřejmé, že vývoj jednotlivých skupin kapitálových výdajů je v jednotlivých letech uvnitř skupin obcí velmi rozlišný a nelze sledovat nějakou podobnost, a proto ani průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna nemá pro kapitálové výdaje vypovídací hodnotu.

Graf 17: Vývoj kapitálových výdajů v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Development of capital expenditure in 2010-2018 (CZK/ inhabitant). Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

6.3 Vybrané výdaje obecních rozpočtů

V rámci rozvoje obce dochází na výdajové straně rozpočtů k širokému množství výdajů. Z důvodu zjištění možného vlivu suburbanizace, byly vybrány konkrétní odvětvové výdaje ze skupiny výdajů Služby pro obyvatelstvo., a to na kulturu, sportovní zařízení ve vlastnictví obce a veřejné osvětlení.

6.3.1 Kultura

Obce se starají o různé oblasti, které ovlivňují život obyvatel, mezi které patří i výdaje na kulturu. Výdaje na kulturu patří do skupiny Služeb pro obyvatelstvo a zařazují se do oddílu Kultura, církve a sdělovací prostředky. Samostatný pododdíl výdajů na Kulturu zahrnuje tři paragrafy, a to Filmovou tvorbu, distribuci, kina a shromažďování audiovizuálních archiválií, dále Činnosti knihovnické a Ostatní záležitosti kultury (např. přednášky, kulturní večery, činnosti spojené s vedením obecní kroniky). V následující Tabulce 42 jsou uvedené běžné výdaje na kulturu na obyvatele v jednotlivých skupinách obcí v pozorované časové řadě 2010-2018. Výdaje na kulturu přepočtené na obyvatele dosahují nejvyšší částky v Jádrových městech, které zajišťují pro své občany široké množství služeb spojených s kulturou a zároveň za kulturou do Jádrových měst, migrují i obyvatelé z jiných skupin obcí, tedy i suburbánních, zón, které jsou navíc Jádrovému městu poblíž. Z pozorovaných obcí, které jsou zařazené do jednotlivých skupin obcí, měly v letech 2010-2018 běžné výdaje na kulturu všechny pozorované obce, až na obec Žernovice

patřící do Zóny 3, která v průběhu pozorovaných let neměla uvedené žádné běžné výdaje na kulturu.

Tabulka 42: Běžné výdaje na kulturu v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾

Kultura ⁽²⁾						
Rok ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
2010	97	123	196	159	1 145	308
2011	104	126	152	220	1 145	430
2012	105	136	133	172	1 131	239
2013	105	151	157	197	1 125	307
2014	139	126	184	262	1 159	514
2015	100	143	184	484	1 219	253
2016	131	180	196	259	1 349	364
2017	156	147	216	428	1 417	336
2018	203	159	226	477	1 580	430

⁽¹⁾ Current expenditure on culture in 2010-2018 (CZK/ inhabitant); ⁽²⁾ Culture; ⁽³⁾ Year; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR; vlastní zpracování, 2020

6.3.2 Sportovní zařízení ve vlastnictví obce

Potřeba obyvatel trávení volného času aktivním způsobem se neustále zvyšuje, a je i zájmem obcí zajistit občanům prostor pro aktivní odpočinek. Obce může mít ve svém vlastnictví různá sportoviště, tělocvičny, plavecké bazény, sportovní haly apod. Pokud obce má ve svém vlastnictví sportovní zařízení jsou s tím spojené náklady na pořízení, údržbu apod. Tabulka 43 ukazuje podíly obcí, které měly v daném roce výdaj spojený se sportovním zařízením ve vlastnictví obce, a tak jak běžný, tak kapitálový. Všech 7 Jádrových měst mělo v daných letech výdaje tímto směrem. Nejnižší zastoupení výdajů na sportovní zařízení je v Zóně 1, kde v roce 2010 měla ze 17 obcí pouze 1 (6 %) obec výdaje na sportovní zařízení.

Tabulka 43: Podíly počtu obcí, které mají ve svém vlastnictví sportovní zařízení v letech 2010-2018 (v %) ⁽¹⁾

Podíly počtu obcí, které mají ve svém vlastnictví sportovní zařízení ⁽²⁾						
Rok ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
2010	6 %	50 %	38 %	42 %	100 %	21 %
2011	24 %	72 %	38 %	38 %	100 %	17 %
2012	29 %	59 %	33 %	38 %	100 %	38 %
2013	41 %	69 %	43 %	38 %	100 %	29 %
2014	47 %	69 %	38 %	46 %	100 %	38 %
2015	35 %	69 %	43 %	54 %	100 %	42 %
2016	35 %	69 %	52 %	58 %	100 %	33 %
2017	41 %	72 %	48 %	58 %	100 %	33 %
2018	47 %	69 %	52 %	50 %	100 %	38 %

⁽¹⁾ Shares of the number of municipalities that own sports facilities in 2010-2018 (%); ⁽²⁾ Shares of the number of municipalities that own sports facilities; ⁽³⁾ Year; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR; vlastní zpracování, 2020

Sportovní zařízení je využíváno občany jak z důvodu rekreace, tak z důvodu vrcholového sportu, a stavba těchto zařízení je finančně nákladná, z toho důvodu se častěji vyskytuje sportovního zařízení ve větších městech, kde jsou na to v rozpočtech prostředky a obce si tak mohou dovolit investovat do sportovního zařízení. Občané z obcí, kde tuto možnost využití sportovního zařízení nemají, mohou využívat těchto služeb v Jádrových městech. Následující Tabulka 44 zobrazuje výdaje na sportovní zařízení vlastněné jednotlivými skupinami obcí v letech 2010-2018 na obyvatele. Z Tabulky 44 je zřejmé, že ze srovnávaných skupin obcí mají naprosto největší výdaje právě Jádrová město, která mají silnější sportovní infrastrukturu než ostatní skupiny obcí. Z hlediska probíhající suburbanizace využívají sportovní zařízení v Jádrových městech i nerezidenti Jádrových měst. Sportovní zařízení může být pro občany volně přístupné, především v případě různých venkovních hřišť, ale ve většině případů bývá za využívání sportovního zařízení vybírán uživatelský poplatek, který je následně příjmem obecních rozpočtů Jádrových měst. Z tabulky 44 je dále zřejmé, že v jednotlivých skupinách obcí mezi jednotlivými roky došlo k značně rozdílnému výdaji na obyvatele, např. v Zóně 4 byl výdaj v roce 2013 obce na sportovní zařízení v jejím vlastnictví 185 Kč a v roce 2014 to 1 140 Kč, což zřejmě ovlivnit nějaký kapitálový výdaj.

Tabulka 44: Celkové výdaje obcí na sportovní zařízení v jejich vlastnictví v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.)⁽¹⁾

Výdaje obcí na sportovní zařízení v jejich vlastnictví						
Rok ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
2010	6	569	217	482	895	121
2011	8	491	293	117	786	42
2012	115	266	151	166	1 026	631
2013	81	505	174	185	1 018	64
2014	80	665	202	1 140	1 216	310
2015	362	1 345	106	546	1 312	2 725
2016	74	334	115	258	1 045	279
2017	180	260	281	348	1 288	212
2018	514	665	788	698	2 057	497

⁽¹⁾ Total expenditures of municipalities on sports facilities owned by them in 2010-2018 (CZK/inhabitant);

⁽²⁾ Total expenditures of municipalities on sports facilities owned by them; ⁽³⁾ Year; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR; vlastní zpracování, 2020

6.3.3 Veřejné osvětlení

Veřejné osvětlení je dle Zákona o pozemních komunikacích č.13/1997 Sb. (2015) příslušenství pozemní komunikace na území obce a pro obecní rozpočet tak přináší výdajové zatížení, jelikož veřejné osvětlení je ve většině případů majetkem obce, o který se obec stará. Veřejné osvětlení také přispívá ke kvalitě veřejného prostranství. Tabulka 45 zobrazuje celkové výdaje skupin obcí na veřejné osvětlení na obyvatele v letech 2010 až 2018. Výdaje obcí v jednotlivých skupinách obcí na veřejné osvětlení v přepočtu na obyvatele neznačí významnou rozdílnost v pozorovaných letech mezi jednotlivými skupinami obcí. Skupiny obcí tak mají téměř stejné výdaje na veřejné osvětlení v přepočtu na obyvatele. U veřejného osvětlení jistě hrají i roli hustota osídlení či velikost prostoru, kde obec zajišťuje veřejné osvětlení.

Tabulka 45: Celkové výdaje obcí na veřejné osvětlení v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Veřejné osvětlení						
Rok ⁽³⁾	Zóna 1 ⁽⁴⁾	Zóna 2 ⁽⁵⁾	Zóna 3 ⁽⁶⁾	Zóna 4 ⁽⁷⁾	Jádrové město ⁽⁸⁾	Neutrální ⁽⁹⁾
2010	392	527	312	411	386	605
2011	526	407	293	767	386	525
2012	380	528	514	471	412	523
2013	341	428	449	384	415	777
2014	423	408	342	394	405	452
2015	399	465	328	425	422	417
2016	417	423	723	504	400	482
2017	347	476	495	483	390	562
2018	355	627	653	585	527	432

⁽¹⁾ Total expenditures of municipalities on public lighting in 2010-2018 (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Total expenditures of municipalities on public lighting; ⁽³⁾ Year; ⁽⁴⁾ Zone 1; ⁽⁵⁾ Zone 2; ⁽⁶⁾ Zone 3; ⁽⁷⁾ Zone 4; ⁽⁸⁾ Core cities; ⁽⁹⁾ Neutral. Zdroj: data Monitor Ministerstva financí ČR, ČSÚ; vlastní zpracování, 2020

7 Zhodnocení hypotéz

Hypotéza č. 1: V Jihočeském kraji probíhá rezidenční suburbanizace ve smyslu navýšení počtu obyvatel v suburbánních zónách a úbytku počtu obyvatel v Jádrových městech.

Pro ověření této hypotézy, jakožto klíčového předpokladu pro provedení následné analýzy rozpočtů slouží kapitola 4.2 Analýza skupin obcí na základě počtu obyvatel. Na základě průměrného ročního tempa růstu jednotlivých skupin obcí došlo v pozorovaných letech 2010-2018 ve všech suburbánních zónách k navýšení počtu obyvatel, s tím, že toto navýšení bylo nejsilnější v Zóně 1 a to o 3,02 %; dále pak v Zóně 2 o 1,34 %; v Zóně 3 o 0,56 % a v Zóně 4 o 0,44 %. V Jádrových městech došlo k poklesu počtu obyvatel o 0,23 %, stejně tak proběhl pokles obyvatel v neutrálním vzorku obcí o 0,6 %. Na základě zjištěných údajů bylo potvrzeno, že proces rezidenční suburbanizace je v Jihočeském kraji dynamický, což je vhodný výchozí předpoklad pro provedení analýzy rozpočtů jednotlivých skupin obcí. Hypotéza se tedy potvrdila.

Hypotéza č. 2: Kritéria přerozdělení podílu obcí na sdílených daních se promítají do velikosti příjmů, které plynou do jednotlivých skupin obcí.

Problematikou této hypotézy se zabývají kapitoly 5.1.1 Kritérium počtu dětí a žáků pro sdílení daňových příjmů a 5.1.2 Kritérium koeficientů postupných přechodů pro sdílení daňových příjmů a výsledky těchto kapitol hypotézu potvrdily.

Z analýzy kritérií pro sdílení daňových příjmů je zřejmé, že mezi jednotlivými skupinami obcí je zásadní rozdíl ve velikosti příjmů, které do obecních rozpočtů plynou na základě rozpočtových pravidel. Výše příjmu, které plynou do obecního rozpočtu na základě kritéria počtu dětí a žáků navštěvujících školu zřízenou obcí je lineární s počtem dětí a žáků navštěvujících školy zřízené v daných skupinách obcí. Příjem na dítě i žáka pro jednotlivé roky zveřejňuje Ministerstvo financí a je celorepublikově stejný. Bylo zjištěno, že z hlediska zajišťování školní infrastruktury je mezi jednotlivými skupinami obcí zásadní rozdíl. V Zóně 1 zřizuje mateřskou nebo základní školu pouze 47 % obcí; 71 % obcí v Zóně 2; 85 % obcí v Zóně 3; 73 % obcí v Zóně 4 a Jádrová města zřizují školy všechny. Z porovnání počtu dětí či žáků navštěvujících školu v dané skupině obcí k počtu obyvatel v těchto obcích vyplývá, že podíl dětí a žáků navštěvujících školu v Zóně 1 je nejnižší. Děti a žáci navštěvují školy i mimo své bydliště, kam za nimi plynou příjmy.

Kritérium koeficientů postupných přechodů má na konečnou výši sdílených příjmů obecních rozpočtů klíčový vliv. Obce v suburbánních zónách mají díky menšímu počtu obyvatel přidělen nižší koeficient postupných přechodů nejčastěji 1,0700; než Jádrová města, která mají nejčastěji koeficient ve velikosti 1,3663 a tak získají suburbánní zóny v přepočtu na obyvatele nižší sdílený daňový příjem. V rámci probíhajícího procesu rezidenční suburbanizace Jádrová města při poklesu počtu obyvatel ztratí více, než získají na sdílených daňových příjmech suburbánní zóny při nárůstu počtu obyvatel, a to právě kvůli koeficientu postupných přechodů, která mají suburbánní zóny nižší.

Třetí kritérium přerozdělení podílu obcí na sdílených daních je kritérium započtené výměry katastrálního území obce, výměra byla v pozorovaných letech neměnná a nemá tak vliv na proces suburbanizace. Čtvrtým kritériem je prostý počet obyvatel, který má přímý vliv na výši příjmů obcí ze sdílených daní a zároveň je proces suburbanizace spojen se změnami počtu obyvatel.

Hypotéza č. 3: Příjem obce ze sdílení 1,5 % daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti podle počtu zaměstnanců se v přepočtu na obyvatele liší v jednotlivých skupinách obcí.

Pro ověření této hypotézy je sestavena kapitola 5.1.3 Daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti dle počtu zaměstnanců v obci. Jelikož hlavním kritériem redistribuce této daně je počet zaměstnanců v obcích, byla nejprve zjištěna koncentrace zaměstnanců v jednotlivých skupinách obcí. Bylo zjištěno, že počty zaměstnanců se výrazně liší v jednotlivých skupinách obcí např. v roce 2018 v Zóně 1 bylo 3 422 zaměstnanců a v Jádrových městech 168 682 zaměstnanců. Příjem plynoucí na jednoho zaměstnance v obci je celorepublikově stejný, na základě výpočtu uvedeného v metodice byl 387,70 Kč v roce 2012; 401,06 Kč v roce 2013; 398,46 Kč v roce 2014; 403,02 Kč v roce 2015; 427,44 Kč v roce 2016; 469,51 Kč v roce 2017 a 528,47 Kč v roce 2018.

V případě podílu počtu zaměstnanců na celkovém počtu obyvatel dochází k velké variabilitě, např. v roce 2018 v Zóně 1 je tento podíl zaměstnanců na počtu obyvatel 18,66 % a v Jádrových městech 74,39 %. Nelze předpokládat, že tak silná variabilita by byla způsobená demografickým rozložením obyvatelstva, spíše to potvrzuje všeobecný předpoklad, že občané dojíždějí za prací do Jádrových měst a jelikož se v těchto Jádrových městech podílejí na spotřebě veřejných statků, tak přinášejí rozpočtům Jádrových měst alespoň příjmy na úrovni této daně, jejímž záměrem je podporovat obce k vytváření

pracovních míst. Příjem přepočtený na obyvatele z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti dle počtu zaměstnanců byl v roce 2018 na obyvatele 99 Kč v Zóně 1; 158 Kč na obyvatele v Zóně 2; 110 Kč na obyvatele v Zóně 3; 150 Kč v Zóně 4; 393 Kč na obyvatele v Jádrových městech a 260 Kč v neutrálním vzorku obcí.

Hypotéza se tedy potvrdila, příjem na obyvatele v jednotlivých skupinách obcí z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti podle počtu zaměstnanců se liší, s tím, že v Jádrových městech zřejmě z důvodu koncentrace zaměstnanosti je příjem nejvyšší.

Hypotéza č. 4: Obce v suburbánních zónách, které jsou blíže Jádrovému městu mají nižší výdaje v přepočtu na obyvatele.

K ověření této hypotézy slouží kapitola 6 Analýza výdajů. Celkové výdaje na obyvatele, v pozorovaném období dosahovaly nejvyšší hodnoty nejčastěji v Jádrových městech, naopak nejnižší hodnoty obce v suburbánní zóně 1, která je Jádrovým městům nejbližší. Z hlediska celkových výdajů se tak hypotéza potvrdila. Celkové výdaje se skládají z kapitálových a běžných výdajů, u běžných výdajů se hypotéza také potvrdila, u kapitálových výdajů nelze specifikovat, z důvodu jejich charakteru.

Dále byla provedena analýza vybraných skupin výdajů, a to na kulturu, na sportovní zařízení ve vlastnictví obce a na veřejné osvětlení. Výdaje na kulturu v přepočtu na obyvatele stejně tak výdaje na sportovní zařízení ve vlastnictví obce jsou výrazně vyšší v Jádrových městech, než v suburbánních zónách. V Zóně 1, jsou tyto výdaje vůbec nejnižší, což také souvisí s tím, že některé obce v Zóně 1 výdaje tímto směrem vůbec nemají, jelikož tyto služby nezajišťují. V roce 2018 mělo nějaký typ sportovního zařízení a s tím i související výdaje 47 % obcí v Zóně 1; 69 % obcí v Zóně 2; 52 % obcí v Zóně 3; 50 % obcí v Zóně 4; 100 % obcí v Jádrových městech a 38 % obcí z neutrálního vzorku obcí. Hypotéze se u výdajů na kulturu i na sportovní zařízení ve vlastnictví obce potvrdila.

Výdaje na veřejné osvětlení na obyvatele jsou mezi jednotlivými skupinami obcí podobné a hypotéza se u výdajů na veřejné osvětlení nepotvrdila.

8 Závěr

Hlavním cílem této diplomové práce, bylo definovat dopady suburbanizace na rozpočty obcí a měst, prostřednictvím analýzy vybraného vzorku obcí a měst s různou mírou suburbanizace.

Na základě studia odborné literatury byly stanoveny čtyři hypotézy, které byly zhodnoceny na základě výsledků praktické části této práce.

Suburbanizace se člení na komerční a rezidenční, tato práce se zaměřila na suburbanizaci rezidenční. Před samotnou analýzou příjmové a výdajové strany rozpočtů obcí bylo třeba vymezit skupiny obcí zasazené procesem suburbanizace, čehož bylo dosaženo pomocí mapy rezidenční suburbanizace vytvořené Urbánní a regionální laboratoří z roku 2016. Pro účely analýzy byl vybrán Jihočeský kraj a pozorovaná časová řada je od roku 2010 do roku 2018. Na základě rezidenční mapy byly tak stanoveny suburbánní zóny a Jádrová města v Jihočeském kraji. Suburbánní zóny se skládají ze čtyř zón, které se liší intenzitou probíhajícího procesu suburbanizace, s tím, že v Zóně 1 je proces suburbanizace nejintenzivnější. Zóna 1 je v Jihočeském kraji tvořena 17 obcemi, Zóna 2 je tvořena 32 obcemi, Zóna 3 se skládá z 21 obcí a Zóna 4 obsahuje 26 obcí. Jádrových měst je 7. Pro možnost porovnání rozpočtů obcí v Jihočeském kraji nezasažených procesem suburbanizace, alespoň na základě předpokladů popsaných v metodice bylo vhodné vymezit skupinu obcí, která je neovlivněná suburbanizací, proto byl vybrán vzorek 24 obcí, které tvoří neutrální skupinu obcí. Analýza rozpočtů tak byla provedena pro 127 obcí v Jihočeském kraji.

První analýza, která sloužila jako vstupní, byla provedena jako analýza skupin obcí dle počtu obyvatel s cílem vymezit odlišnosti v počtech obyvatel v jednotlivých skupinách obcí. Tato analýza také potvrdila, alespoň co se týče počtu obyvatel, základní předpoklad, že proces suburbanizace má zdroj v Jádrovém městě, které je zdrojovou oblastí migrace a cíl má v suburbánní zóně, tedy cílové oblasti migrace. Ve sledované časové řadě totiž dochází k nárůstu počtu obyvatel u všech skupin suburbánních zón, a naopak k poklesu počtu obyvatel v Jádrových městech. K poklesu počtu obyvatel došlo i v neutrálním vzorku obcí. K této analýze se váže první hypotéza: V Jihočeském kraji probíhá rezidenční suburbanizace ve smyslu navyšování počtu obyvatel v suburbánních zónách a úbytku počtu obyvatel v Jádrových městech. Tato hypotéza byla potvrzena. Proces suburbanizace v Jihočeském kraji je tak v pozorovaných letech procesem dynamickým, což byl vhodný předpoklad pro následující analýzu příjmů a výdajů.

Druhou, nejvýznamnější analýzou je analýza příjmů, která se zabývá příjmy daňovými, nedaňovými, kapitálovými a transfery. Daňovým příjmům jakožto nejpodstatnější složce příjmů byla věnována podrobnější pozornost. Z pohledu suburbanizace byly nejočekávanější dopady ve sdílených daních, jelikož výše která z nich plyne do obecních rozpočtů je dána rozpočtovými pravidly a obec konečný podíl na sdílených daních nemůže ovlivnit.

Pro kritéria rozdělení sdílených daní mezi jednotlivé obce byla stanovena druhá hypotéza: Kritéria přerozdělení podílu obcí na sdílených daních se promítají do velikosti příjmů, které plynou do jednotlivých skupin obcí. Tato hypotéza se potvrdila u tří ze čtyř kritérií. První kritérium, pro rozdělení sdílených daní je počet dětí MŠ a žáků ZŠ navštěvujících školu zřizovanou obcí. Rozhodujícím faktorem pro toto kritérium je tedy počet dětí a žáků, kteří v jednotlivých skupinách obcí navštěvují školy zřizované obcí. Aby do obecních rozpočtů mohly plynout příjmy z tohoto kritéria, musí daná obec zajišťovat školní infrastrukturu. Bylo zjištěno, že mezi skupinami obcí, které zajišťují školní infrastrukturu je značný rozdíl, s tím, že skupinou obcí, která má nejnižší zastoupení mateřských nebo základních škol je Zóna 1. Při přepočtu příjmů z tohoto kritéria na počet obyvatel vyplývá, že v roce 2018 byl pro Zónu 1 příjem na obyvatele 743 Kč, kdežto v Jádrových městech byl příjem na obyvatele 1 855 Kč tedy výrazně vyšší. Je tedy možné, že děti a žáci, kteří jsou rezidenti Zóny 1 využívají možnosti vzdělání v Jádrových městech, která jsou, co se týče vzdálenosti velmi blízká právě Zóně 1. V Zóně 3 příjmy z tohoto kritéria při přepočtu na obyvatele vyšly 1 875 Kč tedy podobně jako v Jádrových městech. Obce v Zóně 3 jsou již od Jádrových měst vzdálenější, je tedy možné, že děti a žáci z této Zóny 3 již do Jádrových měst za vzděláním nedojíždějí a naopak Zóna 3 může být oblastí do které dojíždějí žáci za vzděláním ze Zóny 2 a 4.

Druhým kritériem, pro rozdělení sdílených daní mezi jednotlivé obce je koeficient postupných přechodů. Obcím v suburbánních zónách je díky menšímu počtu obyvatel přidělen nižší koeficient postupných přechodů nejčastěji 1,0700; zatímco Jádrovým městům nejčastěji koeficient ve velikosti 1,3663 a tak získávají suburbánní zóny v přepočtu na obyvatele nižší sdílený daňový příjem. V rámci probíhajícího procesu rezidenční suburbanizace Jádrová města při poklesu počtu obyvatel ztratí více než získají na sdílených daňových příjmech suburbánní zóny při nárůstu počtu obyvatel, a to právě kvůli koeficientu postupných přechodů, který mají suburbánní zóny nižší.

Třetím kritériem určujícím výši sdílených daní pro jednotlivé obce, je započtená výměra katastrálního územní obce, tato výměra se v pozorované časové řadě 2010-2018 neměnila, nemá tedy tak vliv na proces suburbanizace. Čtvrtým kritériem, je prostý počet obyvatel, který má přímý vliv na výši příjmů obcí ze sdílených daní, a zároveň i proces suburbanizace je spojen se změnami počtu obyvatel.

Dále byla analýza daňových příjmů provedena pro daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti dle počtu zaměstnanců v obci; daň z nemovitých věcí a místní poplatky z vybraných činností a služeb.

Pro daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti podle počtu zaměstnanců byla sestavena třetí hypotéza: Příjem obce ze sdílení 1,5 % daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti podle počtu zaměstnanců se v přepočtu na obyvatele liší v jednotlivých skupinách obcí. Hypotéza byla potvrzena. Koncentrace zaměstnanosti je výrazně vyšší v Jádrových městech, kde při přepočtu na obyvatele v roce 2018 byl příjem z této daně 393 Kč, kdežto v suburbánních zónách se tento příjem přepočtený na počet obyvatel pohyboval mezi 99 Kč a 158 Kč. Byl tedy naplněn obecný předpoklad, že koncentrace zaměstnanosti je vyšší v Jádrových městech, kam plyne do rozpočtů také vyšší část z této daně.

Vývoj daně z nemovitých věcí byl v přepočtu na obyvatele v letech 2010-2018 v pozorovaných skupinách obcí téměř neměnný. Výše z této daně byla v jednotlivých skupinách obcí podobná, až na vzorek neutrálních obcí, kde dosahovala výše z této daně výrazně vyšší hodnoty, což je ovšem způsobeno hustotou obyvatel, která je u neutrálního vzorku obcí nejnižší, a tak při přepočtu na obyvatele nabývá u neutrálního vzorku obcí daň z nemovitých věcí výraznějších hodnot v porovnání s ostatními skupinami obcí.

Z oblasti místních poplatků z vybraných činností a služeb je pozoruhodné, že suburbánní zóny mají podobnou hodnotu mediánu tedy mezi 400-500 Kč v přepočtu na obyvatele, což signalizuje podobné nastavení místních poplatků v suburbánních zónách. Z pohledu suburbanizace je také zajímavé, že poplatek za zhodnocení stavebního pozemku je vybírán pouze obcemi v suburbánních zónách.

Třetí analýza této diplomové práce se zabývá výdajovou stránkou obecních rozpočtů. K výdajové stránce rozpočtu byla formulována čtvrtá hypotéza: Obce v suburbánních zónách, které jsou blíže Jádrovému městu mají nižší výdaje v přepočtu na obyvatele. Tato hypotéza se potvrdila, ale vždy záleží na charakteru skupiny analyzovaného výdaje.

Jádrová města dosahovala výraznějších hodnot výdajů v přepočtu na obyvatele, což je způsobené z části tím, že Jádrová města mají v rámci tzv. přenesené působnosti výdaje spojené s výkonem státní správy. Z vybraných skupin výdajů, byly analyzovány např. výdaje obcí na kulturu, které jsou výrazně vyšší u Jádrových měst, které byly v roce 2018 na obyvatele 1 580 Kč, kdežto v suburbánních zónách se výdaje na kulturu v přepočtu na obyvatele pohybovaly mezi 159 Kč a 477 Kč.

Závěrem lze konstatovat, že proces suburbanizace je složitým jevem, jehož dopady na obecní rozpočty jsou viditelné především v detailnější analýze, jelikož agregované údaje mnoho skryjí. Dopady suburbanizace jsou často vnímané jako negativní, jelikož vytvářejí různé odlišnosti, a to nejen v oblasti ekonomické, kterou se zabývá v rámci obecních rozpočtů tato práce, ale také v oblasti geografické a sociální.

I. Summary and keywords

Suburbanization is a difficult process, which means a population shift and an activities connected with it from a core cities into a suburban zones. It is a global phenomenon which has impacts on diverse areas such as a geography, sociology and economy. The thesis presents the theoretical basic, particularly the key issues conneced with suburbanization and it describes the characteristics of the functioning of municipal management in the Czech Republic.

The practical part is aimed at finding specifics of municipal management in the suburban areas in the South Bohemian Region.

Based on intensity of ongoing suburbanization are compared the groups of municipalities. It is compared six groups of municipalities which are suburban zones 1, 2, 3 and 4, as well as the core cities and the last group is a neutral sample of municipalities. The total number of compared municipalities is 127 and they are analyzed in the period 2010-2018. Data for the practical part were obtained via publicly available databases.

This diploma thesis is focused on the economic impacts of suburbanization and specifically on how the revenue and expenditure side of municipal budgets is affected. From the point of view of suburbanization are the most affected the tax revenues and especially the shared taxes where the impacts of suburbanization is the most obvious.

Key words: suburbanization, suburban zones, municipal budget, tax revenues

JEL Classification: H710, H720, H750

II. Seznam použitých zdrojů

1. Atlas obyvatelstva (2018). *Tabulka s vymezením jednotlivých zón*. Dostupné z: <http://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/zony-2016>
2. Brabec, T. (2008). *Suburbanizace. PŘÍPADOVÁ STUDIE III. – Kodetka*. Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/03_kodetka.html
3. Čejková, E. (2009). *Suburbanizace. PŘÍPADOVÁ STUDIE VII. – Staré Hodějovice*. Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/07_hodejovice.htm
4. Český statistický úřad (2019). *Charakteristika kraje*. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xc/charakteristika_kraje
5. Český statistický úřad (2018). *Proces suburbanizace pokračuje ve všech krajích*. Dostupné z <https://www.czso.cz/csu/czso/proces-suburbanizace-pokracuje-ve-vsech-krajich>
6. Český statistický úřad. *Tabulková část. Tab.3 Počet obyvatel v obcích České republiky k 1.1.2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018*. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>
7. Ekopolitika (2006). *Slovníček pojmů*. Dostupné z: <http://www.ekopolitika.cz/cs/ustecko-zivy-region/slovnicek-pojmu.html>
8. Finanční správa (2020). *Celostátní hrubý výnos sdílených daní a daně z hazardních her v letech 2011 až 2020*. Dostupné z <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/kraje-a-obce/danove-prijmy-kraju-a-obci/prubeh-celostatniho-inkasa-sdilenych-dani-3735>
9. Finanční správa (n.d). *Rozpočtové určení daní*. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/danovy-system-cr/rozpoctove-urceni-dani>
10. Gans, H. (1962). *Urbanism and suburbanism as Ways of life: A Reevaluation of definitions*. Boston: Houghton Alifflin Company
11. Generátor náhodných čísel (n.d.). Dostupné z: <https://www.generator-cisel.cz/>
12. Harris, R. (2015). *Suburbanization and Suburbanism*. In: *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*. Oxford: Elsevier. pp. 660–666.
13. Hennig, E., Jaeger, J., Soukup, T., Orlitová, E., Schwick, Ch., Kienast, F. (2016). *Urban sprawl in Europe*. Dostupné z: <https://www.eea.europa.eu/publications/urban-sprawl-in-europe>
14. Jílek, M. (2008). *Fiskální decentralizace, teorie a empirie*. Praha: ASPI-Wolters Kluwer

15. Macešková, M., & Ouředníček, M. (2008). Dopad suburbanizace na daňové příjmy obcí. Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/analyzy_01_dopad_prijmy.htm
16. Matej, M. (2019). *Co přinese rok 2019 v rozpočtovém hospodaření obcí*. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6770365>
17. Matej, M. (2017). *Financování obcí v ČR – současný stav a další vývoj RUD a dotací*. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6743008>
18. Matej, M. (2019). *Hospodaření územních rozpočtů v roce 2018*. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6774242>
19. Ministerstvo financí ČR (2018). *Informace k financování mateřských a základních škol zřizovaných obcemi v rámci RUD*. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/prijmy-kraju-a-obci/financovani-materskych-a-zakladnich-skol/2014/informace-k-financovani-materskych-a-zak-19175>
20. Ministerstvo financí ČR. *Informace o výši objemu „prostředků plynoucích za žákem“, které obce získávají v rámci RUD*. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/prijmy-kraju-a-obci/financovani-materskych-a-zakladnich-skol/2015/informace-o-vysi-objemu-prostredku-plyno-20529>
21. Ministerstvo financí ČR. *Příloha k vyhlášce o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů v letech 2010, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019*. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2014/vyhlaska-c-186-2014-sb-18888>
22. Ministerstvo financí (2012). *Rozpočty územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti*. Ministerstvo financí č.j. MF- 53 900 /2012/11-114. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?akk=6>
23. Monitor. *Analytická část portálu. Údaje o příjmech a výdajích v letech 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018*. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/analyza/>
24. Müller, J., & Klíma, J. (2014). *Změny a trendy v rozmístění obyvatelstva ČR*. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6662787>
25. Musgrave, R. A., & Musgrave, P. B. (1989). *Public finance in theory and practice*. New York: McGraw-Hill

26. Kodetka (2017). (citováno 2020, únor) Dostupné z: <https://www.kodetka.cz/>
27. Olbrichová, A. (2000). *Sprawl aneb stavební mor, Paneláky naležato aneb návrší zelených vdov*. Ekonom č. 45. s. 12-17.
28. Ouředníček, M., Špačková, P., & Novák, J. (2013). *SUB URBS: KRAJINA, SÍDLA A LIDÉ*. Praha: Academia
29. Ouředníček, M. (2008). *Suburbanizace. Co to je a jaké má podoby?* Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/01_teorie_suburbanizace.htm
30. Ouředníček, M. (2008). *Suburbanizace. Prostorový vývoj měst* Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/02_teorie_prostorovy_vyvoj_mest.htm
31. Ouředníček, M. (2008). *Suburbanizace. Satelitní městečka* Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/05_teorie_satelitni_mestecka.htm
32. Ouředníček, M. (2008). *Suburbanizace. Urban sprawl*. Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/04_teorie_urban_sprawl.htm
33. Ouředníček, M., & Temelová, J. (2008, duben). *Současná česká suburbanizace a její důsledky*. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/soucasna-ceska-suburbanizace-a-jeji-dusledky.aspx>
34. Ouředníček, M., Špačková, P., & Klsák, A. (2018). *Zóny rezidenční suburbanizace v obcích Česka 2016. Specializovaná mapa*. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy. Dostupné z: <http://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/zony-2016>
35. Peková, J. (2011). *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer
36. Peková, J., Pilný J., & Jetmar, M., (2012). *Veřejný sektor-řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer
37. Podnikatel (2013). *Víme kdy a kde čekat kontrolu. Nejsnáze se ztratíte v Praze*. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/vime-kdy-a-kde-cekat-kontrolu-nejsnaze-se-ztratite-v-praze/>
38. Provazníková, R. (2015). *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Granada Publishing
39. Ptáček, P. (1998). *Suburbanizace – měnící se tvář zázemí velkoměst*. Geografické rozhledy 7 (5), s. 134–137.
40. Sdružení místních samospráv (n. d.). *Vývoj RUD v ČR*. Dostupné z <https://www.smscr.cz/cz/kalkulacky/vyvoj-rud-v-cr>
41. Sedlářová, D. (1995). *Jak vzniká satelit*. Ekonom č. 11. s. 60.

42. Starehodejovice (n.d.). *Obec Staré Hodějovice*. Dostupné z <https://www.starehodejovice.cz/>
43. Sýkora, T., Kopáček, M., Horáčková, L., & Hlaváček, P. (2019). *Zhodnocení dopadů suburbanizace na obce České republiky*. Dostupné z: <https://www.smocr.cz/Shared/Clanky/8107/analyza-dopadu-suburbanizace-souhrnna-zprava.pdf>
44. Sýkora, L. (2010). *Suburbanizace. Problém i řešení*. Dostupné z https://web.natur.cuni.cz/~sykora/pdf/Sykora_2010_Vesmir_89_7_8_Suburbanizace.pdf
45. Ústava České republiky ze dne 1. prosince 1992 (2019). Dostupné z <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>
46. Zákon o dani z nemovitých věcí 1992 (2020). Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-338/zneni-20200101>
47. Zákon o hlavním městě Praze 2000 (2019). Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>
48. Zákon o obcích 2000 (2019). Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>
49. Zákon o místních poplatcích 1990 (2020). Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990565?text=z%C3%A1kon%20o%20rozpo%C4%8Dtov%C3%A9m%20ur%C4%8Den%C3%AD%20dan%C3%AD>
50. Zákon o pozemních komunikacích 1997 (2015). Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-pozemnich-komunikacich/>
51. Zákon o rozpočtovém určení daní 2000 (2018). Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-243>

III. Seznam grafů, obrázků a tabulek

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v suburbánních zónách a neutrálním vzorku obcí v letech 2010-2018 ⁽¹⁾	42
Graf 2: Vývoj počtu obyvatel v Jádrových městech v letech 2010-2018 ⁽¹⁾	43
Graf 3: Vývoj celkových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	46
Graf 4: Průměrný podíl jednotlivých skupin příjmů na celkových příjmech v letech 2010-2018 (v %/ obyv.) ⁽¹⁾	48
Graf 5: Vývoj daňových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	50
Graf 6: Objem příjmů plynoucí do skupin obcí na základě kritéria počtu dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí (v Kč) ⁽¹⁾	54
Graf 7: Objem výnosů z daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti plynoucí do skupin obcí na základě počtu zaměstnanců v obci v letech 2012-2018 (v Kč) ⁽¹⁾	59
Graf 8: Vývoj daně z nemovitých věcí v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	61
Graf 9: Vývoj výše souhrnných místních poplatků v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	64
Graf 10: Průměrný podíl dílčích místních poplatků na souhrnných místních poplatcích v letech 2010-2018 (v %/ obyv.) (1)	67
Graf 11: Vývoj nedaňových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	69
Graf 12: Vývoj kapitálových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	71
Graf 13: Vývoj přijatých transferů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	73
Graf 14: Vývoj celkových výdajů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	75
Graf 15: Podíl běžných a kapitálových výdajů na celkových výdajích v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	76

Graf 16: Vývoj běžných výdajů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	77
---	----

Graf 17: Vývoj kapitálových výdajů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	79
--	----

Seznam obrázků

Obrázek 1: Grafické schéma rozpočtového určení daní ⁽¹⁾	25
--	----

Obrázek 2: Grafické schéma rozpočtového určení daní ⁽¹⁾	26
--	----

Obrázek 3: Mapa rezidenční suburbanizace v Jihočeském kraji ⁽¹⁾	37
--	----

Seznam tabulek

Tabulka 1: Obecné schéma běžné části rozpočtu ⁽¹⁾	20
--	----

Tabulka 2: Obecné schéma kapitálové části rozpočtu ⁽¹⁾	21
---	----

Tabulka 3: Četnost obcí v jednotlivých skupinách obcí ⁽¹⁾	36
--	----

Tabulka 4: „Neutrální“ obce ⁽¹⁾	37
--	----

Tabulka 5: Obce v Zóně 1 ⁽¹⁾	38
---	----

Tabulka 6: Obce v Zóně 2 ⁽¹⁾	39
---	----

Tabulka 7: Obce v Zóně 3 ⁽¹⁾	39
---	----

Tabulka 8: Obce v Zóně 4 ⁽¹⁾	40
---	----

Tabulka 9: Jádrová města ⁽¹⁾	40
---	----

Tabulka 10: Charakteristika jednotlivých skupin obcí dle počtu obyvatel v roce 2018 ⁽¹⁾	41
---	----

Tabulka 11: Charakteristika jednotlivých skupin obcí dle počtu obyvatel v letech 2010- 2018 ⁽¹⁾	41
---	----

Tabulka 12: Počet obyvatel v letech 2010-2018 ⁽¹⁾	42
--	----

Tabulka 13: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna počtu obyvatel v letech 2010-2018 ⁽¹⁾	43
Tabulka 14: Charakteristika velikosti celkových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	45
Tabulka 15: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna celkových příjmů v letech 2010-2018 ⁽¹⁾	46
Tabulka 16: Charakteristika velikosti daňových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	49
Tabulka 17: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna daňových příjmů v letech 2010-2018 ⁽¹⁾	50
Tabulka 18: Podíl daňových příjmů na celkových příjmech v letech 2010-2018 (v %/ obyv.) ⁽¹⁾	51
Tabulka 19: Počet dětí a žáků navštěvujících školu zřízenou v dané skupině obcí v letech 2013-2018 ⁽¹⁾	52
Tabulka 20: Podíl dětí a žáků navštěvující školu na počtu obyvatel žijícím v dané skupině obcí v letech 2013-2018 ⁽¹⁾	53
Tabulka 21: Průměrné roční tempo růstu a průměrná absolutní roční změna počtu dětí a žáků navštěvující školu zřízenou obcí v letech 2013-2018 ⁽¹⁾	53
Tabulka 22: Příjem na obyvatele plynoucí z kritéria počtu dětí a žáků v letech 2013-2018 (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	55
Tabulka 23: Počet zaměstnanců v jednotlivých skupinách obcí v letech 2012-2018 ⁽¹⁾	57
Tabulka 24: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna počtu zaměstnanců v letech 2012-2018 ⁽¹⁾	57
Tabulka 25: Podíl počtu zaměstnanců na počtu obyvatel v jednotlivých skupinách obcí v letech 2012-2018 ⁽¹⁾	58

Tabulka 26: Příjem na obyvatele plynoucí z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti dle počtu zaměstnanců v letech 2012-2018 (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	60
Tabulka 27: Průměrná hustota obyvatel v jednotlivých skupinách obcí na hektar v letech 2010-2018 ⁽¹⁾	62
Tabulka 28: Charakteristika velikosti místních poplatků z vybraných činností a služeb v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	64
Tabulka 29: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna místních poplatků z vybraných činností a služeb v letech 2010-2018 ⁽¹⁾	65
Tabulka 30: Charakteristika velikosti nedaňových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	68
Tabulka 31: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna nedaňových příjmů v letech 2010-2018 ⁽¹⁾	69
Tabulka 32: Podíl nedaňových příjmů na celkových příjmech v letech 2010-2018 (v %/ obyv.) ⁽¹⁾	70
Tabulka 33: Charakteristika velikosti kapitálových příjmů v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	70
Tabulka 34: Podíl kapitálových příjmů na celkových příjmech v letech 2010-2018 (v %/ obyv.) ⁽¹⁾	71
Tabulka 35: Charakteristika velikosti přijatých transferů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	72
Tabulka 36: Podíl přijatých transferů na celkových příjmech v letech 2010-2018 (v %/ obyv.) ⁽¹⁾	73
Tabulka 37: Charakteristika velikosti celkových výdajů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) ⁽¹⁾	74
Tabulka 38: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna celkových výdajů v letech 2010-2018 ⁽¹⁾	75

Tabulka 39: Charakteristika velikosti běžných výdajů v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) (1)	77
Tabulka 40: Průměrné roční tempo růstu a průměrná roční absolutní změna běžných výdajů (1)	78
Tabulka 41: Charakteristika vývoje velikosti kapitálových výdajů 2010-2018 (v Kč/ obyv.) (1)	78
Tabulka 42: Běžné výdaje na kulturu v letech 2010-2018 (v Kč/ obyv.) (1).....	80
Tabulka 43: Podíly počtu obcí, které mají ve svém vlastnictví sportovní zařízení v letech 2010-2018 (v %) (1)	81
Tabulka 44: Celkové výdaje obcí na sportovní zařízení v jejich vlastnictví v letech 2010- 2018 (v Kč/obyv.) (1)	82
Tabulka 45: Celkové výdaje obcí na veřejné osvětlení v letech 2010-2018 (v Kč/obyv.) (1)	83